

Jaarstukken 2021

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken 2021	1
Inhoudsopgave	4
Inleiding / Jaarrekening in één oogopslag	6
Analyse rekeningresultaat 2021 en structurele doorwerking naar 2022	9
Bestemming rekeningresultaat	11
Programma 1 Openbare orde en veiligheid	13
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	15
Programma 3 Economische zaken	18
Programma 4 Onderwijs	20
Programma 5 Cultuur, sport en recreatie	23
Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	29
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	36
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	40
Programma 9 Financiën en bedrijfsvoering	47
Programma 10 Algemeen bestuur	50
Algemene dekkingsmiddelen, VPB, onvoorzien en mutaties reserves	52
Paragrafen	56
I. Lokale lasten	56
II. Weerstandsvermogen	62
III. Onderhoud kapitaalgoederen	68
IV. Financiering	72
V. Bedrijfsvoering	76
VI. Verbonden partijen	81
VII. Grondbeleid	96
VIII. Corona	99
B. JAARREKENING	106
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	106
Overzicht van baten en lasten	109
Toelichting overzicht van baten en lasten	110
Analyse begrotingsrechtsmatigheid	112
Overzicht aanwending onvoorzien	113
Overzicht incidentele baten en lasten	114
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	115
WNT	115
Balans	116
Toelichting op de balans	118
Gebeurtenissen na balansdatum	126
C. BIJLAGEN	127

I. Lijst met gebruikte afkortingen.....	127
II. Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve.....	128
III. Voortgang onderzoeken Rekenkamercommissie (RKC).....	128
IV. Overzicht SISA.....	130
V. Controleverklaring.....	132

INLEIDING / JAARREKENING IN ÉÉN OOGOPSLAG

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2021 aan. In de jaarstukken leggen we verantwoording af over de uitvoering van het in de begroting vastgestelde beleid.

Net als in 2020 heeft het Corona-virus in 2021 grote invloed gehad op onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en onze eigen organisatie. Het voortdurend moeten reageren op de gevolgen van het virus vraagt het nodige van de mentale veerkracht van een ieder. We hebben onze dienstverlening zoveel als mogelijk kunnen continueren. De landelijke steunpakketten voor Corona zijn aangevuld met gemeentelijke steun. In de paraaf Corona gaan we hier verder op in.

Resultaat

We sluiten het jaar 2021 af met een overschot van € 8.527.000. In de 2e Bestuursrapportage 2021 werd uitgegaan van een verwacht nadelig saldo van € 1.004.000. Op basis van de positieve financiële consequenties van de septembercirculaire 2021 werd het verwachte nadeel bijgesteld naar € 256.000. Het grotendeels incidentele resultaat wordt met name veroorzaakt door het positieve resultaat in het Sociaal Domein van € 3,5 miljoen en Coronamiddelen van € 0,9 miljoen. Voor een specifieke toelichting op het resultaat 2021 verwijzen we naar het hoofdstuk "Analyse rekeningresultaat".

Algemene Reserve

Op grond van deze jaarrekening bedraagt de omvang van de Algemene Reserve op 31 december 2021 € 9,3 miljoen. Bij de bestemming van het resultaat 2021 wordt voorgesteld om een bedrag van € 6,1 miljoen als vrij besteedbaar toe te voegen aan de Algemene Reserve. De stand komt daarmee dan uit op € 15,5 miljoen.

Leeswijzer

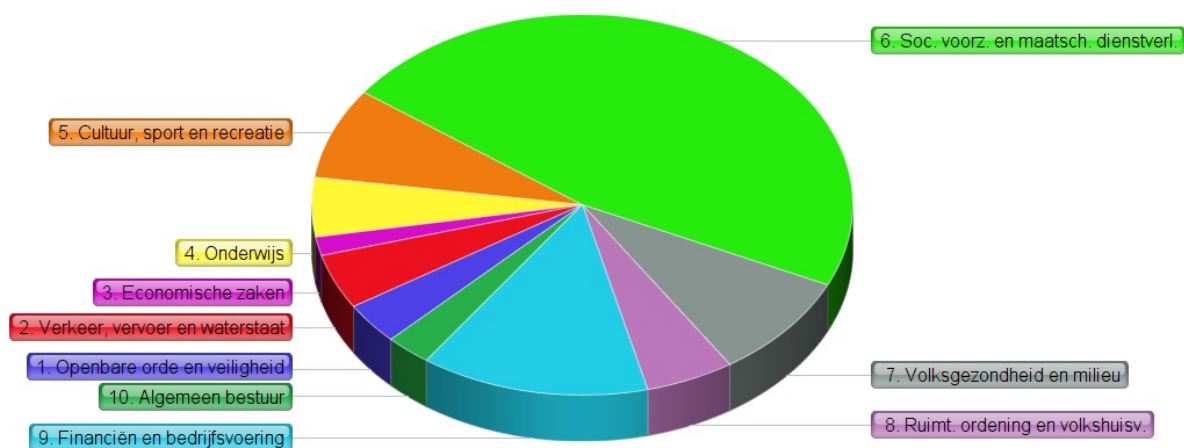
De jaarstukken bestaan uit drie onderdelen; A. het jaarverslag, B. de jaarrekening en C. de bijlagen. In het jaarverslag zijn de beleidsmatige en financiële verantwoording van de programma's en ook de voorgeschreven paragrafen opgenomen. Daarnaast is een extra paragraaf over Corona toegevoegd. In het onderdeel jaarrekening vindt u het overzicht van baten en lasten en ook de balans met alle bijbehorende toelichtingen. De bijlagen bestaan naast een overzicht van de gebruikte afkortingen, uit een specificatie van de onttrekkingen aan de algemene reserve, een overzicht follow-up onderzoeken Rekenkamer Commissie en het overzicht Sisa.

Weergave van de werkelijke lasten en baten van 2021

Hieronder ziet u een weergave van de werkelijke lasten en baten 2021

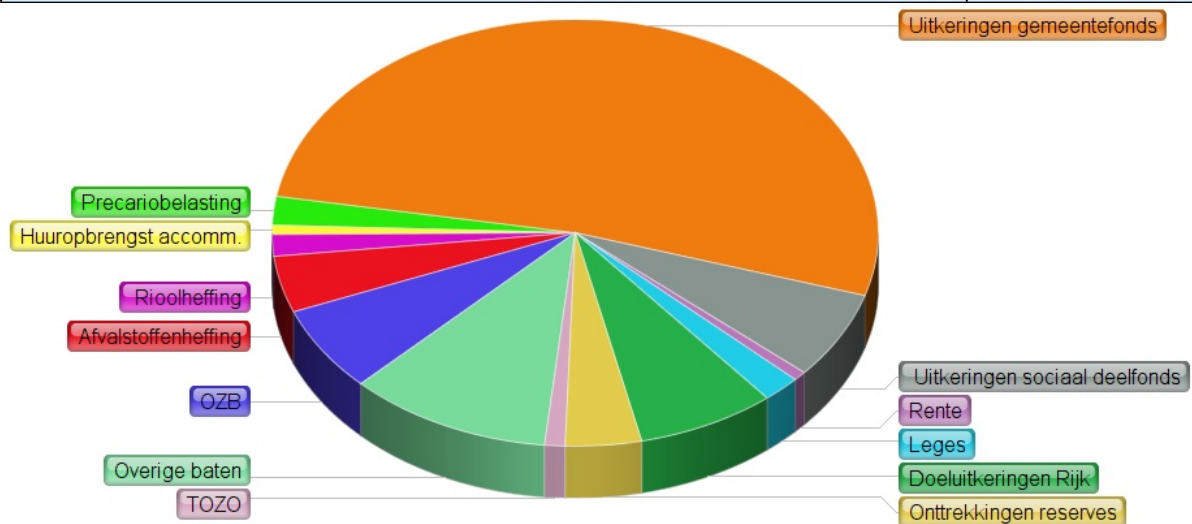
WERKELIJKE UITGAVEN 2021 (bedragen x €1.000)	
1. Openbare orde en veiligheid	€ 4.000
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 5.300
3. Economische zaken	€ 1.800
4. Onderwijs	€ 5.700
5. Cultuur, sport en recreatie	€ 8.800

6. Sociale voorzieningen en maatschapp. dienstverlening	€ 52.200
7. Volksgezondheid en milieu	€ 10.100
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	€ 6.000
9. Financiën en bedrijfsvoering	€ 15.500
10. Algemeen bestuur	€ 3.100
Totale uitgaven programma's en bijbehorende projecten	€ 112.500
Diverse overige lasten (onvoorz., inning belast., stort. reserves)	€ 7.600
Totaal uitgaven	€ 120.100

WERKELIJKE INKOMSTEN 2021 (bedragen x €1.000)	
OZB	€ 8.300
Afvalstoffenheffing	€ 5.500
Rioolheffing	€ 2.100
Huuropbrengst accommodaties (o.a. De Helster)	€ 900
Precariobelasting kabels en leidingen	€ 2.800
Uitkeringen gemeentefonds	€ 66.900

Uitkeringen sociaal deelfonds	€ 8.500
Rente eigen en vreemd vermogen	€ 900
Leges (o.a. bouwvergunningen, APV)	€ 2.600
Doeluitkeringen Rijk (o.a. WWB)	€ 9.500
Onttrekkingen uit reserves	€ 5.200
TOZO-uitkering (vanwege corona)	€ 1.400
Diverse overige baten	€ 14.000
Totaal inkomsten	€ 128.600

ANALYSE REKENINGRESULTAAT 2021 EN STRUCTURELE DOORWERKING NAAR 2022

Analyse rekeningresultaat

Hieronder is een (beknpte) analyse opgenomen van het verschil tussen het werkelijke rekeningresultaat 2021 en het verwachte resultaat op basis van de 2e Bestuursrapportage 2021 (2e Berap - 2021).

(bedragen x €1.000)

Verwacht saldo 2021 bij 2e Berap - 2021	- 1.004
Mutaties 2021 septembercirculaire 2021	+ 748
Bijgesteld verwacht saldo 2021	- 256
Werkelijk saldo 2021	+ 8.527
Te verklaren voordelig resultaat	+ 8.783

Budgettaire verschillen > € 100.000 t.o.v. bijgesteld verwacht saldo 2021 (bedragen x €1.000)	
Nadelen	
Grondexploitatie (per saldo storting in VZ verliesgevende complexen)	- 265
Storting in voorziening verwacht nadeel De Woongaard	- 1.035
Totaal nadelen	- 1.300
Voordelen	
Sociaal Domein (hoofdzakelijk jeugdzorg, maar is nog het voorlopige saldo)	3.500
Overschot corona 2021 (zie uitgebreide toelichting in paragraaf 8 Corona)	877
Lagere kapitaallasten door vertraging projecten infrastructurele werken	640
Hoger BUIG-budget en lagere WWB-lasten	600
Meeropbrengst leges bouwvergunningen	452
Onderbesteding P-budget	417
Niet ingezette financiële ruimte	365
Lagere kapitaallasten door vertraging projecten onderwijshuisvesting	350
Onderbesteding afvalinzameling	318
Terugontvangst dividendbelasting winstuitkering 2020 GEM Westeraam	268
Onderbesteding budget duurzaamheid	232
Onderbesteding onderwijsachterstandenbeleid en leerlingenvervoer	228
Onderbesteding sportaccommodaties	193
Diverse voordelen TV overhead (o.a. huisvesting en facilitaire uitgaven)	168
Definitieve afrekening SPUK-bijdrage 2020 (hogere uitkeringspercentage)	165
Lagere uitgaven RTG	132
Algemene Uitkering decembercirculaire 2021 en afrekening voorgaande jaren	127
Diverse posten TV belastingen (hogere OZB, lagere WKR en lagere diverse uitgaven)	120
Onderbesteding budget meedoenregeling	104
Onderbesteding budget schuldhelpverlening	101
Onderbesteding budget speeltuinen	100

Totaal voordelen	9.457
Saldo kleinere overige voor- en nadelen (per saldo voordeel)	626
Totaal verklaard lager voordelig resultaat	8.783

Structurele doorwerking

De structurele afwijkingen in deze jaarrekening 2021 zijn opgenomen in de 1e Berap - 2022.

BESTEMMING REKENINGRESULTAAT

Het rekeningoverschot over 2021 bedraagt afgerond € 8.527.000. Wij stellen voor om het rekeningresultaat als volgt te bestemmen:

- a. het overschot Corona (€ 877.000) en het overschot Duurzaamheid (€ 232.000) toe te voegen aan respectievelijk de bestemmingsreserve Corona en de bestemmingsreserve Duurzaamheid.
- b. een nieuwe bestemmingsreserve Opbouw lokale infrastructuur beschermd wonen vormen en de eenmalige ambulantiseringmiddelen 2021 (€ 416.000) en het overschot Ambulantisering GGZ (€ 40.000) hierin te storten.
- c. € 820.000 voor de in onderstaande toelichting benoemde doelen vanuit het rekening resultaat beschikbaar te stellen en geoormerkt te storten in de Algemene Reserve.
- c. € 6.142.000 als vrij besteedbaar toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Toelichting nader te bestemmen bedragen

Corona (€ 877.000)

In 2021 zijn de compensatie ontvangsten € 877.000 hoger dan de daadwerkelijke Coronakosten. Dit voordeel wordt gereserveerd voor de besteding ervan in 2022 (zie hiervoor het raadsbesluit in raad mei 2022).

Duurzaamheid (€ 232.000)

Via een aangenomen motie (18mo043) is het college gevraagd om bij onderbesteding van het jaarlijks beschikbare budget de ruimte beschikbaar te houden voor maatregelen, die ten goede komen aan het realiseren van klimaatdoelstellingen.

Ambulantiseringmiddelen (€ 416.000 en € 40.000)

In 2021 hebben de regiogemeenten en centrumgemeente Arnhem een eerste bestuurlijke afspraak gemaakt over een overdracht van 'ambulantiseringmiddelen' van centrumgemeente Arnhem naar de regiogemeenten. Deze middelen zijn bestemd voor de opbouw van de lokale infrastructuur zoals omschreven in hoofdstuk 4 van de Kadernota Samen aan Zet 2022 - 2025 (beschermd wonen). Dit met het doel binnen een periode van 10 jaar daadwerkelijk vorm te geven aan de beweging naar 'Beschermd Thuis'. Bij de opbouw van lokale infrastructuur gaat het o.a. over: woonvormen, diverse vormen van preventieve zorg en ondersteuning, bemoeizorg, herstelactiviteiten, inzet ervaringsdeskundigen en (extra) aandacht voor inkomen, dagbesteding en werk. Hoe de gemeente Overbetuwe dit gaat doen, zal worden uitgewerkt in een lokaal uitvoeringsplan. Omdat we het hebben over een proces van meerdere jaren en de financiële consequenties nog niet duidelijk zijn is het voorstel om de niet ingezette middelen 2021 te reserveren.

P-budget (€ 295.000)

Het overschot op het P-budget is met name te verklaren door het niet volledig benutten van het opleidingsbudget, budget meerkeuzemenu, budget reis- en verblijfskosten, meer inkomsten vanuit het UWV en nog niet afgeronde functiewaarderingstrajecten. Het voorstel is om hiervan een bedrag van € 295.000 te bestemmen voor de ingezette verbetering van primaire dienstverleningsprocessen en nog lopende fuwa-trajecten met mogelijke terugwerkende krachten. Zie de nadere toelichting in de Paragraaf Bedrijfsvoering.

POK-middelen (€ 220.000)

Deze gelden zijn als taakmutatie in de decembercirculaire 2021 beschikbaar gekomen in het kader van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag (POK) en worden voor dit doel gereserveerd. De rijksoverheid geeft aan dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen er ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid en dus ook bij gemeenten. Aan de algemene uitkering zijn daarom middelen toegevoegd voor:

- # Robuust rechtsbeschermingssysteem
- # Systeemleren
- # Versterking ondersteuning wijkteams

Impuls integraal werken.

Speeltuinen en speelweiden (€ 95.000)

Bij de speeltuin De Eshof is afgelopen jaar een particulier stuk grond overgedragen aan de gemeente. Door vertraging in de opschoning en het snoeien van de bomen, realiseren we de inrichting van dit stuk grond pas in 2022. Daarnaast is in 2021 de uitvraag gedaan voor het vervangen van valondergronden. Vanwege het weer en de periode van het jaar, is dit doorgeschoven naar voorjaar 2022. De benodigde budgetten worden voor dit doel gereserveerd.

Investerings maatregelen SD (€ 62.000)

Het budget is beschikbaar gesteld voor investeringen ten behoeve van de 18 maatregelen om grip te krijgen op de uitgaven in het sociaal domein. Deze maatregelen lopen door tot en met 2024, de investeringen idem dito.

Kunst (€ 49.000)

Door een tekort aan capaciteit bij het cluster Kunst, Cultuur en Erfgoed is het opstellen van een onderhoudsplan voor de bijna 40 kunstwerken in de openbare ruimte meerdere jaren uitgesteld. Onlangs is duidelijk geworden dat onderhoud urgent is bij een aantal kunstwerken. Met het over te hevelen budget uit 2021 stellen we een onderhoudsplan op voor alle kunstwerken in de openbare ruimte.

Integraal beheer en openbare ruimte (€ 35.000)

Om een vervolg te geven aan het IKP Openbare Ruimte is er in 2021 een eenmalig voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 35.000. Door de prioritering van het opstellen van de integrale beheerplannen is hier nog geen gehoor aan gegeven. Dit willen we graag in 2022 oppakken tegelijk met de verdere uitwerking van de ambities van het IKP OR.

Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht (€ 24.000)

Deze gelden zijn als taakmutatie in de decembercirculaire 2021 beschikbaar gekomen voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging (Wkb). De ontvangen middelen reserveren we voor dit doel.

Inburgering (€ 23.000)

Deze gelden zijn als taakmutatie in de decembercirculaire 2021 beschikbaar gekomen voor inburgering en worden voor dit doel gereserveerd.

Proces woonwagendplaatsen (€ 17.000)

In 2021 is budget aangevraagd voor de inhuur van de contactpersoon van de woonwagendbewoners, het participatieproces met omwonenden en woonwagendbewoners aan de Platenmakersstraat en de uitvoering van de verdere planologische procedure. Inzet van de contactpersoon is doorlopend gedurende 2022, het participatieproces start nadat er financiële afspraken over de realisatie zijn gemaakt met de woningcorporatie, vervolgens wordt ook de planologische procedure opgestart. Het restant budget van 2021 wordt voor dit doel gereserveerd.

PROGRAMMA 1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Toelichting

Overbetuwe is een relatief veilige gemeente en daar blijven we samen met vele partners voortdurend aan werken. Dit doen we onder andere omdat veiligheid voor onze inwoners en ondernemers hoge prioriteit heeft. We werken er ook aan omdat een veilige gemeente bijdraagt aan een prettige woon- en werkomgeving en het welzijn en de sociale cohesie positief beïnvloedt. Inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en professionele organisaties als politie, Openbaar Ministerie (OM) en veiligheidsregio hebben allemaal een rol binnen het thema veiligheid. Het is dus niet alleen een zaak van de gemeente. Zij heeft binnen dit thema de regierol.

Door de werkwijze die Overbetuwe hanteert in haar veiligheidsbeleid kan er snel en daadkrachtig gereageerd worden op onvoorzienbare of onverwachte ontwikkelingen.

Beleidsnota's

Integraal Veiligheidsplan 2021-2022

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

10. Handhaving

Jaarrekening 2021

De evaluatie van het handhavingsbeleid is eind 2020 afgerond. Aan de hand van deze evaluatie wordt er gewerkt aan nieuw beleid. Ook de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) geven belangrijke uitgangspunten voor dit nieuwe beleid. Door personele wisselingen en de hoge werkdruk bij de medewerkers handhaving is het niet gelukt om het nieuw vast te stellen beleid in 2021 af te ronden.

Met betrekking tot de uitvoering van de handhaving zijn er geen bijzonderheden. Zoals het voorgaande jaar is het wederom een bijzonder jaar geweest, zeker voor de handhaving. Veel stond natuurlijk in teken van het Corona virus. Het is continu aanpassen, hollen en weer stil staan. Van versoepeling van de regels naar weer een lockdown en weer naar een versoepeling. Samen met de inwoners, bedrijven en instellingen hebben we ons het afgelopen jaar zo goed mogelijk door deze lastige tijd heen geslagen.

Het afgelopen jaar hebben we succesvol met zij-instromers (afkomstig uit een ander beroep) gewerkt. Hierdoor hebben we inwoners, bedrijven en instellingen beter kunnen bedienen als het om de regelgeving gaat omtrent het toepassen van de coronamaatregelen. Het succes zat hem in de zij-instromers zelf, die allemaal hierna weer een nieuwe baan hebben gevonden, en daarnaast kreeg de organisatie hierdoor meer capaciteit gedurende deze drukke tijd. De bedrijven en instellingen waren erg te spreken over deze extra inzet.

11. Openbare orde en veiligheid

Jaarrekening 2021

In 2021 hebben wij activiteiten uitgevoerd die passen binnen de veiligheidsthema's die u heeft geprioriteerd bij de vaststelling van het Integraal Veiligheidsplan 2021-2022. Daarnaast hebben wij uitvoering gegeven aan onderwerpen die in sterke mate "going concern" zijn en die dus continu onderdeel uitmaken van het integraal veiligheidsbeleid. Door de coronavoorschriften was het slechts beperkt mogelijk fysieke bijeenkomsten te houden. Daarom hebben we bijvoorbeeld deels op een andere manier invulling gegeven aan de Week van de Veiligheid. Ondanks de beperkingen zijn veel activiteiten wel uitgevoerd, e.e.a. in nauwe samenwerking met diverse veiligheidspartners. Te denken valt aan de verkeerscampagnes, het donkere dagen offensief, bewustwordingsbijeenkomsten cybercrime, integrale aanpak voorkomen schade en overlast rondom de jaarwisseling, integrale

controles i.k.v. de aanpak van ondermijning en voorlichtingsactiviteiten over verschillende veiligheidsthema's.

Wat heeft het programma Openbare orde en veiligheid gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
1.1 Crisisbeheersing en brandweer.			
Lasten	2.408	2.404	4
Baten	-100	-63	-37
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer.	2.308	2.340	-33
1.2 Openbare orde en veiligheid.			
Lasten	1.625	1.567	58
Baten	-110	-101	-9
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid.	1.515	1.466	48
Gerealiseerd resultaat	3.822	3.807	16

Verbonden partijen

De Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Winkeldiefstal: aantal per 1.000 inwoners	1	0,9	0,7	0,9	0,8	1,8	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning: aantal per 1.000 inwoners	1,9	1,4	1,8	1,4	1,1	2,3	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven: aantal per 1.000 inwoners	3,6	3,2	2,9	2,9	-	4,5	CBS - Criminaliteit
Vernielingen en beschadigingen: aantal per 1.000 inwoners	3,7	3,7	3,8	2,7	2,6	4,1	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt: aantal per 10.000 jongeren	77	78	105	80	-	110	Stichting Halt

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Toelichting

Gemeente Overbetuwe ligt centraal tussen Arnhem en Nijmegen aan een knooppunt van snelwegen en een belangrijke openbaar vervoer as. We zetten maximaal in op een goede bereikbaarheid en ontsluiting van onze gemeente.

Een snelle en veilige afwikkeling van verkeersstromen, inclusief het goederenvervoer, vinden wij belangrijk. Vanzelfsprekend hebben we aandacht voor de leefbaarheid van de kernen en willen we verkeershinder zoveel mogelijk beperken. We werken intensief samen met verschillende medeoverheden en externe partijen.

Beleidsnota's

Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2004

Toekomstvisie+ 2009

Historische invalswegen 2010

Fietsvisie Stadsregio Arnhem-Nijmegen 2010

Regionale Aanpak mobiliteit stadsregio Arnhem-Nijmegen 2011

Gebiedsvisie stationsomgeving Zetten-Andelst 2015

Betere bereikbaarheid van modaliteit naar mobiliteit-uitwerking OV-visie, fase 1 (2020) 2016

Bereikbaarheidsaanpak Regio Arnhem Nijmegen 2017

Overbetuwe fiets verder; optimalisatie fietsnetwerk tussen de kernen 2018

Samenwerkingsagenda Fiets regio Arnhem Nijmegen 2018

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

12. Mobiliteit

Jaarrekening 2021

In 2021 is op basis van het eerder vastgestelde Ambitiedocument Overbetuwe 2030 sociale, slimme en schone mobiliteit (raadsbesluit, 8 dec. 2020) een actieagenda opgesteld. In deze agenda staan de inspanningen voor de korte termijn om onze doelen te realiseren. Deze agenda wordt begin 2022 vastgesteld.

Vooruitlopend op de vaststelling van de actieagenda zijn in 2021 al acties in gang gezet. Enkele voorbeelden zijn: uitwerking vraagstukken uit dorpsagenda's; verbetering proces afhandeling verkeersmeldingen; verkenning snelfietsroute tussen Arnhem-Elst-Nijmegen (zgn. Westflankroute) en uitwerking opgave realisatie voldoende openbare laadpalen.

13. Optimale verbindingen tussen kernen

Jaarrekening 2021

Er is uitvoering gegeven aan acties uit de fietsagenda, onderdeel van de vastgestelde notitie "Overbetuwe fietst verder" Naar een optimaal fietsnetwerk tussen de kernen (raadsbesluit 9 januari 2018).

Zo is er een fietspad langs de Muskushouwsestraat in Heteren gerealiseerd en zijn verkenningen opgestart voor optimalisatie van fietsverbindingen in Heteren en Driel, langs de Linge (onderdeel Ambitie Boven-Linge) en tussen Zetten-Valburg (Zeegstraat). Ook is er een regionale verkenning opgestart naar een snelfietsroute tussen Arnhem-Elst-Nijmegen (zgn. Westflankroute). In 2022 volgen de resultaten van deze verkenningen.

33. Verbeteren Infrastructuur Elst Noord

Jaarrekening 2021

In 2021 zijn alle werkzaamheden voor het project Elst Noord Spoorkruisingen afgerond. Alle benodigde verbeteringen van de infrastructuur in Elst Noord zijn gerealiseerd en we hebben geen overwogen meer op het spoor tussen Arnhem en Nijmegen. Hiermee borgen we een betere en veilige doorstroming voor alle verkeersmodaliteiten, betere bereikbaarheid en regiofunctie van Elst, en is een verbeterde en intensievere treinverbinding op dit spoortraject mogelijk.

34. Stationsomgeving Zetten-Andelst

Jaarrekening 2021

De projectopdracht voor de herinrichting van het stationsgebied is geactualiseerd. De planontwikkeling is opgestart in overleg met diverse stakeholders in het gebied. Het schetsontwerp wordt verder uitgewerkt in een definitief ontwerp en de voorbereiding van de realisatie wordt gestart. Dit proces wordt in overleg met de directe omgeving en de stakeholders opgepakt. Deze eerste fase van de gebiedsvisie is gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid in de stationsomgeving.

52. Rehabilitatie Vogelenzang Elst

Jaarrekening 2021

De rehabilitatie (het herstel van de fysieke infrastructuur) is doorgeschoven naar 2022/2023 omdat we eerst wachten tot de bouwwerkzaamheden in de Vogelenzang zijn afgerond. De voorbereiding start in 2022, verwachte uitvoering is 2e helft 2023.

53. Vervanging wegdekken Poort van Midden Gelderland

Jaarrekening 2021

De eerste fase van de vervanging van de wegdekken is gestart eind 2021 en wordt in het eerste kwartaal 2022 afgerond. De voorbereiding en uitvoering van fase 2 en 3 wordt afgestemd op de herinrichtingswerkzaamheden van het groen en parkeren op de Poort van Midden Gelderland Noord.

Wat heeft het programma Verkeer, vervoer en waterstaat gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
2.1 Verkeer en vervoer.			
Lasten	5.916	5.028	888
Baten	-26	-104	79
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer.	5.890	4.924	966
2.2 Parkeren.			
Lasten	174	168	6
Baten	0	0	0
Totaal 2.2 Parkeren.	174	168	6
2.5 Openbaar vervoer.			
Lasten	157	136	22
Baten	0	-26	26
Totaal 2.5 Openbaar vervoer.	157	110	47
Gerealiseerd resultaat	6.221	5.202	1.019

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

2.1 Verkeer en vervoer	Voordelen	Nadelen	I/S
- De projecten spoorkruisingen Elst Noord, reconstructie Bloemenbuurt Heteren en Kastanjelaan Heteren zijn nog niet volledig uitgevoerd. De kapitaallasten van deze projecten schuiven dus door	640		I

naar 2022.			
- In 2021 is (verder) gewerkt aan een aantal eenmalige projecten , maar die zijn nog niet afgerond. Dit leidt tot een voordeel op dit taakveld. Deze projecten worden gedekt uit de Algemene Reserve. De lagere mutaties in deze reserve zijn verantwoord op het taakveld "mutaties reserves". Het gaat om de volgende projecten:	260		I
- voorbereidingskrediet fietspad Aamsestraat € 75.000			
- verwijderen masten straatverlichting € 80.000			
- voorbereidingskrediet stationsomgeving Zetten-Andelst € 50.000			
- bestrijding invasieve plantensoorten € 55.000	80		I
- Door de verplichte renteaanpassing (1,25% i.p.v. 1,5%) is sprake van een voordeel op de rentelasten. Hier staat echter een nadeel tegenover op het taakveld 0.5 Treasury (zie uitgebreidere toelichting bij TV 0.5).		14	I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	980	14	

PROGRAMMA 3 ECONOMISCHE ZAKEN

Toelichting

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, participatiebanen en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. Wij zetten daarom in op een sterk ondernemersklimaat en ondernemersvriendelijke dienstverlening. In Overbetuwe zijn bijna 4.500 (bedrijfs)vestigingen die samen zorgen voor 21.500 banen. Overbetuwe is na Arnhem en Nijmegen de grootste gemeente qua werkgelegenheid in de regio Arnhem Nijmegen.

Beleidsnota's

Economisch Uitvoeringsprogramma 2019 - 2022

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

15. Economisch Uitvoeringsprogramma

Jaarrekening 2021

Net zoals 2020 stond 2021 in het teken van de coronacrisis. De impact (op een deel van) de ondernemers was en is nog steeds erg groot. De gemeente heeft veel tijd geïnvesteerd om ondernemers(collectieven) te informeren over de verschillende regelingen. Er is ingezet om lokale inkoop te stimuleren bij de sectoren die het hardst getroffen waren/zijn. Acties die passend zijn bij de ambitie van een ondernemersvriendelijke gemeente.

De acties die zijn opgenomen in het Economisch Uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd, indien dat mogelijk was door de coronamaatregelen. In 2021 is het Economisch Uitvoeringsprogramma aangepast voor de periode 2021-2022. Veel bijeenkomsten samen met ondernemers konden niet doorgaan. Samen met ondernemers is er zoveel mogelijk gezocht naar mogelijkheden om het contact digitaal te organiseren.

In 2021 hebben wij de ondernemersinitiatieven uit de centra van Heteren en Zetten ondersteund om een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) te realiseren. Voor de BIZ voor het centrum van Heteren bleek voldoende draagvlak. Helaas gold dat niet voor de BIZ voor het centrum van Zetten.

Wat heeft het programma Economische zaken gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
3.1 Economische ontwikkeling.			
Lasten	258	260	-2
Baten	0	-26	26
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling.	258	235	23
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.			
Lasten	439	1.389	-950
Baten	-170	-164	-6
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	269	1.225	-957
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			
Lasten	160	159	1
Baten	-157	-159	2
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3	0	3
Gerealiseerd resultaat	529	1.459	-930

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Voordelen	Nadelen	I/S
- In de raad van 5 oktober 2021 is het project Woongaard Elst vastgesteld (op de locatie wordt zwembad en school ontwikkeld). Daarbij is aangegeven dat bij het opstellen van de jaarrekening 2021 een bedrag van € 997.300 aan de voorziening verliesgevende complexen zou worden toegevoegd. Uiteindelijk is dit bedrag door de actualisatie naar per 1 januari 2022 € 37.000 hoger geworden door hoofdzakelijk het toevoegen van de sloop van een woning. Omdat het project niet voldoet aan de definities van een grondexploitatie is het bedrag in een nieuwe voorziening De Woongaard gestort in plaats van in de voorziening verliesgevende complexen.		1.034	I
- Het project Elst Centraal Oost (locatie Rijnstate) is vastgesteld in de raad van 26 januari 2021 met een positief saldo van € 72.000. Bij de actualisatie is het resultaat door extra verwachte plankosten € 132.000 negatief en dit heeft dus geleid tot een storting in de voorziening verliesgevende complexen.	132	132	I
- Lagere werkelijke uitgaven inzake RTG dan waar vanuit was gegaan bij het opstellen van de 2e Berap 2021.	58		I
- Bij het actualiseren van de exploitatieopzetten per 1 januari 2022 zijn de verwachte saldi van de bedrijvencomplexen De Merm Elst (28K), De Merm Oost Elst (17K) en Spoorallee (13K) minder negatief als gevolg van een lager rentepercentage (1,01% in plaats van 1,34%). Dit leidde dus tot een vrijval uit de voorziening verliesgevende complexen.	19		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	209	1.166	

Een uitgebreidere toelichting op het resultaat van de bedrijventerreinen complexen is te vinden in de Paragraaf Grondbeleid.

Verbonden partijen

Ondernemerscentrum De Schalm BV draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest Bron actuele)
Banen: aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	661,4	714	745,1	745,7	-	795,9 CBS Bev / LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen: aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	144,6	148,6	152,7	158,6	-	158,4 LISA
% Functiemenging	50,8	52,5	53,3	53,1	-	53,2 CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS

Toelichting

Goed en passend onderwijs biedt alle kinderen een goede basis voor de rest van hun leven. We gaan uit van de kracht van de kinderen en hun ouders. De gemeente schept kansen door onderwijs goed te faciliteren op de gebieden waar zij verantwoordelijk voor is: huisvesting, een zorgstructuur, schoolbegeleiding en educatie op het gebied van cultuur, natuur en milieu. Uitgangspunt is dat onderwijs en zorg dichtbij ieder kind beschikbaar zijn voor zover dat mogelijk is gezien de schaalgrootte van onze gemeente. Voor kinderen die een extra steun in de rug nodig hebben, investeren we meer dan wettelijk voorgeschreven in voor- en vroegschoolse educatie, passend onderwijs en leerlingenvervoer. We bevorderen met alle mogelijkheden die we hebben dat alle leerplichtigen naar school gaan, zo passend en nabij als mogelijk.

Wij willen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren. Bijvoorbeeld door lokale en regionale ondernemers aan het onderwijs te koppelen. Wij willen een goede beroepskeuze (en voorafgaand daaraan een geschikte profielkeuze) stimuleren voor alle leerlingen van het Voorgezet Onderwijs.

Voldoende digitale, reken- en lees- en schrijfvaardigheden zijn een basis vereiste om mee te kunnen blijven doen in de maatschappij. Daarom willen wij extra werk maken van de bestrijding van laaggeletterdheid.

Door Corona zijn er achterstanden ontstaan in het onderwijs. Vooral voor kwetsbare jongeren kunnen deze achterstanden langdurige, zo niet duurzame gevolgen hebben. We zetten vol in om deze jongeren te ondersteunen, ook vanuit Jeugdzorg.

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

17. Doorlopende leerlijn

Jaarrekening 2021

We werken met onze partners aan de doorlopende leerlijn binnen de bestaande netwerken zoals KOO (bestuurlijk kinderopvang overleg), DOO (directeurenoverleg) en LEA (lokaal educatieve agenda). We organiseren de netwerkbijeenkomsten jeugd en hebben goede samenwerking met de samenwerkingsverbanden van het primair- en voortgezet onderwijs. De NPO gelden die eind 2021 beschikbaar zijn gesteld aan onderwijs en gemeente om de gevolgen van de coronatijd voor kinderen te verminderen, vragen veel afstemming en dragen bij aan een betere samenwerking.

Mede door de inzet van een VVE (Voor- en vroegschoolse Educatie)- coördinator zorgen we ervoor dat leerlingen een soepele overgang ervaren van de kinderopvang naar het (speciaal) basisonderwijs.

Door intensieve samenwerking met het RBL (Regionaal Bureau Leerlingzaken) voorkomen we onderwijsachterstanden en het voortijdig zonder startkwalificatie verlaten van het onderwijs. In 2021 is geïnvesteerd in de samenwerking tussen onderwijs, jeugdconsulenten en schoolmaatschappelijk werkers. De richtlijnen voor zorg binnen onderwijs (ZBO) worden verduidelijkt en medewerkers zijn getraind in de afbakening van de wet Passend onderwijs en de Jeugdwet. Tot slot is een start gemaakt met nieuw Onderwijs Kansenbeleid als paraplu voor dit complete thema.

37. Huisvesting OBC

Jaarrekening 2021

De school is opgeleverd en is in gebruik genomen. Op een deel van de groenvoorzieningen na, is het gehele openbare gebied aangelegd. Het ontwerpbestemmingsplan van de herziening van de groenbestemming van het OBC heeft voor zienswijze ter inzage gelegen.

61. De Meeuwenberg

Jaarrekening 2021

In 2021 is de initiatieffase afgerond en is de definitiefase grotendeels doorlopen. In die fases is gewerkt aan de projectorganisatie, de financiën, de bouworganisatievorm, het programma van eisen (ruimtelijk/functioneel en technisch) en zijn de voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding in 2022. In de programmabegroting zijn in 2021 de financiële kaders vastgesteld die leidend zijn voor het vervolg van het project.

Wat heeft het programma Onderwijs gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
4.1 Openbaar basisonderwijs.			
Lasten	43	43	0
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs.	43	43	0
4.2 Onderwijshuisvesting.			
Lasten	3.408	2.753	655
Baten	-9	-10	1
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting.	3.399	2.742	656
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.			
Lasten	3.228	2.948	281
Baten	-435	-452	17
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.	2.793	2.496	298
Gerealiseerd resultaat	6.235	5.281	954

Toelichting op afwijking groter dan € 100.000.

4.2 Onderwijshuisvesting	Voordelen	Nadelen	I/S
- Enkele projecten onderwijshuisvesting (waaronder nieuwbouw OBC Elst) waren per 1 januari 2021 nog niet volledig uitgevoerd. De kapitaallasten van deze projecten schuiven dus door naar 2022.	350		I
- Door de verplichte renteaanpassing is sprake van een voordeel op de rentelasten. Hier staat echter een nadeel tegenover op het taakveld 0.5 Treasury (zie uitgebreidere toelichting bij TV 0.5).	196		I
- Vertraging in de uitgaven voor de bouwbegeleiding bij diverse scholen heeft geleid tot een voordeel van € 119.000. Aangezien deze kosten gedekt worden uit de Algemene Reserve wordt er op het taakveld "mutaties reserves" een lagere onttrekking aan deze reserve verantwoord.	119		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen.		9	I
Totaal	665	9	

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Voordelen	Nadelen	I/S
- Onderwijsachterstandenbeleid: Door de coronamaatregelen was ook 2021 een bijzonder jaar voor onderwijs. We hebben diverse projecten in het kader van het onderwijsachterstanden beleid daarom niet kunnen uitvoeren, deze zullen we in 2022 alsnog oppakken. Daarnaast betreft een groot deel van het positieve resultaat een afrekening van subsidie voor voor- en vroegschoolse educatie (vve) over 2020.	72		I
	156		I

- Leerlingenvervoer: In de eerste maanden van 2021 waren de scholen gesloten als gevolg van de lockdown. Met uitzondering van vervoer naar noodopvang lag het leerlingenvervoer hierdoor stil. Met ingang van het schooljaar 2021-2022 is het aantal leerlingen in het vervoer bovendien lager dan verwacht. De vervoerkosten zijn hierdoor lager uitgevallen.	70		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen.			
Totaal	298	0	

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,3	1,8	1,5	1,5	-	1,7	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	0	0,8	0,8	2,3	-	2,7	DUO/Ingrado
Relatief verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	16	17	21	-	-	26	DUO/Ingrado

PROGRAMMA 5 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Toelichting

De gemeente streeft naar een variatie en diversiteit in cultuur, sport en recreatie. Kernwoorden daarbij zijn verbinding, samenwerken en ontmoeten, waarbij jeugd en educatie belangrijke onderwerpen zijn. Met voorzieningen en activiteiten passend bij de profielen van de verschillende kernen willen we beter aansluiten bij de wensen van de bewoners en de eigen positie tussen Arnhem en Nijmegen versterken. De leefbaarheid van dorpen moet dus behouden blijven, met aandacht voor de diverse karakters. Overbetuwe heeft al veel te bieden aan kunst, cultuur en erfgoed. Dat willen we graag behouden en verder ontwikkelen.

Op 31 januari 2020 sloot de gemeente Overbetuwe samen met meer dan 80 partners een Lokaal Sportakkoord. In navolging op het Nationaal Sportakkoord is het sportakkoord in Overbetuwe ontwikkeld met sport- en beweegaanbieders, onderwijs, zorg en welzijn, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit Overbetuwe. De ambities zijn uitgewerkt in concrete acties waar een of meerdere partners mee aan de slag gaan. De gemeente Overbetuwe vertaalt deze ambities en acties naar gemeentelijk beleid. Richtinggevende thema's van dit beleid zijn: 1. Iedereen doet mee; 2. Sportieve en gezonde jeugd; 3. Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders; 4. Duurzame sportinfrastructuur.

De cultuurvisie 'op waarde geschat' is in 2021 vastgesteld als beleidskader voor de periode tot 2025. In deze cultuurvisie staan de nieuwe uitgangspunten van het cultuurbeleid van de gemeente Overbetuwe. Deze sluiten aan bij het beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025 waarin een aantal beleidsdoelen is geformuleerd. Deze doelen richten zich onder andere op het vergroten van de mogelijkheden van inwoners om zichzelf te ontplooiën door hun talenten te ontwikkelen, mee te doen en verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en de omgeving.

Cultuur is onmisbaar voor de samenleving, want gemeenschappelijke cultuurelementen brengen mensen nader tot elkaar. Het doel van de cultuurvisie is te bepalen op basis van welke uitgangspunten de gemeente kan bijdragen aan het verbinden van verschillende groepen, de ontplooiing van inwoners van alle leeftijden en het bereiken van een grotere sociale binding. Het effect hiervan is: het vergroten van het welzijn van mensen vanuit de gedachte dat actieve cultuurbeleving bijdraagt aan de kwaliteit van het leven, het gevoel van welbevinden en zingeving.

Het beleid op het terrein van recreatie is een coproductie tussen Overbetuwe en Lingewaard. Gezien de overeenkomsten tussen Overbetuwe en Lingewaard en een gezamenlijk belang in een goed recreatie en toerisme beleid is een gezamenlijk beleidsplan opgesteld, rekening houdend met de eigenheid van beide gemeenten. Het plan richt zich op het vergroten van de toeristische en recreatieve aantrekkelijkheid van het gehele gebied tussen Arnhem en Nijmegen op basis van wederzijdse versterking in plaats van concurrentie. Het biedt ruimte aan nieuwe economische impulsen op het gebied van recreatie en toerisme. Versterken en ontwikkelen van recreatie en toerisme is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, ondernemers, natuur- en landschapsorganisaties, toeristische organisaties en de projectorganisatie van het Park Lingezegen. De urgentie van deze gezamenlijkheid is alleen maar versterkt door de gevolgen van de Corona pandemie. De inzet van de gemeente Overbetuwe is voortdurend gericht op het dempen van de negatieve effecten voor ondernemers in de recreatie- en cultuursector.

Cultuur, sport en recreatie staan overigens niet los van andere beleidsterreinen. Het zijn namelijk beleidsterreinen die een bijdrage leveren aan het realiseren van onze brede maatschappelijke doelen, zoals meedoen, multifunctionaliteit en eigen kracht.

Beleidsnota's

Natuurwaardenonderzoek 2003

Erfgoedplan Overbetuwe 2004

Nota kampeerbeleid 2008

Startnota archeologische monumentenzorg Overbetuwe 2009

Actualisatie Flora en Fauna-onderzoek Elst Centraal 2009
Landschapvisie 2010
Nota Toeristische bewegwijzering 2013
Monumentenlijst 2014
Uitvoeringsbeleid evenementen 2016
Visie op bibliotheekfuncties Overbetuwe 2016
Nota recreatie en toerisme 2017
Cultuurvisie 'op waarde geschat' 2021
Sport- en beweegnota 'een leven lang, gezond, vitaal en actief!' 2021 – 2025

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

18. Sportnota

Jaarrekening 2021

De uitvoering van de sportnota is ter hand genomen in een periode die gekenmerkt werd door beperkingen voor sportuitoefening als gevolg van Corona. Sportverenigingen hebben binnen de mogelijkheden betracht invulling te geven aan de doelen van de sportnota.

De sportnota hanteert de thema's van het sportakkoord. Dit zijn:

1. Iedereen doet mee
2. Sportieve en gezonde jeugd
3. Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders
4. Duurzame sportinfrastructuur

19. Uitvoering nota Kunst, cultuur en Erfgoed

Jaarrekening 2021

Kunst

Op het gebied van kunst is veel gerealiseerd in 2021, ondanks Corona. In de zomer is het kunstwerk Timeline geplaatst bij de plassen van Slijk Ewijk. Een indrukwekkend landmark in dit natuurgebied.

De hele zomer konden bezoekers van Park Lingezen genieten van The Colorfield Performance, een uniek landartproject. Onder leiding van initiatiefnemer Dirk Hakze creëerden 500 kunstenaars een kunstwerk in de open lucht.

In het verbouwde gemeentehuis zijn drie kunstwerken gerealiseerd. Beeldend kunstenaar Marco Overkamp maakte de kunstwerken 'Glazen Kamers' in de publiekshal en 'Schervengericht' bij de Rijn Waal Zaal. Aan het kunstwerk 'Mens en Landschap' van beeldend kunstenaar Marieke Meijer wordt in januari 2022 de laatste hand gelegd.

Cultuur

In september is de cultuurvisie 2022 - 2025 "Op Waarde Geschat" vastgesteld.

In 2021 is extra ingezet op verankering van cultuureducatie in het onderwijs. Naast het Cultuurmenu voor het Primair Onderwijs is ook een Cultuurmenu voor het Voortgezet Onderwijs uitgegeven. Hierin staan culturele activiteiten die worden aangeboden door voornamelijk lokale aanbieders.

Samen met scholen, provincie, andere organisaties en fondsen zijn we tot een Convenant Cultuureducatie & Meer Muziek in de Klas - Muziekakkoord gekomen dat voor de zomer is gesloten. Verdere regionale samenwerking op het gebied van muziekonderwijs voor het primair onderwijs is aangegaan met de gemeenten Lingewaard, Arnhem en Rheden door het afsluiten van een regionaal Muziekakkoord.

De eerste verkennende stappen zijn gezet naar de ontwikkeling van een digitaal plein voor cultuureducatie met verbindingen naar natuur, sport, gezondheid etc.

De samenwerking met lokale omroep RN7 is in 2021 voortgezet. Het netwerk van informatiebronnen en verslaggevers in Overbetuwe wordt in 2022 verder uitgebreid.

De Belevingskaart van Elst is in ontwikkeling. Een verhalenkaart door en voor inwoners van Elst met veel (getekende) informatie over wat er te beleven is in het dorp en wat de unieke plekken zijn om te bezoeken. In 2022 worden de kaarten uitgebracht.

Erfgoed

De Wapenpanelen van het bestuur van het Ambt van Over-Betuwe (1327 – 1825) uit het Ambtshuis zijn gerestaureerd. Het Ambtshuis is in 2018 zo ingrijpend verbouwd dat de Wapenpanelen daar niet als eenheid bijeen konden blijven. In de 'Oude Raadzaal' van het gemeentehuis is een passend nieuw onderkomen gevonden.

In juli zijn de tempels onder de Grote Kerk in Elst uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed. In het najaar is hier extra aandacht aan besteed tijdens een Romeinse Markt op het Plein in Elst. Ook is een Romeinse wandelroute door Elst ontwikkeld, dat langs diverse hoogtepunten uit de Romeinse geschiedenis leidt. De route zal in 2022 geopend worden.

Het erfgoedmagazine 'Ondergronds gemeente Overbetuwe' is uitgebracht en verspreid onder alle huishoudens in Overbetuwe. Er is een begin gemaakt met het buitenmuseum Elst door het plaatsen van drie 'Schatkamertjes' en drie informatieborden in de Dorpsstraat in Elst. De schatkamertjes zijn ronde vitrinekastjes die uit de grond getrokken kunnen worden en voorzien zijn van tekstuele informatie en een voorwerp. De informatieborden zijn geplaatst bij de Grote Kerk, de Werenfriduskerk en het Werenfridusplein.

In het voorjaar van 2021 is een start gemaakt met de Kerkenvisie, waarbij een inventariserend gesprek is gevoerd met de kerkbesturen van de 27 kerkgebouwen die Overbetuwe op haar grondgebied herbergt. De volgende fase is inmiddels opgestart en zal in 2022 haar vervolg krijgen.

De Monumenten fietsroute langs ruim 50 prachtige monumentale panden in Overbetuwe is ontwikkeld en de foto's zijn geselecteerd. In 2022 wordt de route uitgebracht.

20. Nota toerisme en recreatie

Jaarrekening 2021

Vanuit de Beleidsnota Recreatie en Toerisme 2017-2022 "De Betuwe een dijk van een landschap" is in 2021, samen met de gemeenten Lingewaard, Druten en Zevenaar, de pilot wandelnetwerk gerealiseerd. Door het wandelnetwerk zijn in Overbetuwe individuele wandelroutes in Heteren en Driel aan elkaar verbonden. Hieronder is de 'Polen van Driel' wandelroute. De routes zijn voorzien van eenzelfde bewegwijzeringssysteem. Door dit systeem kunnen wandelaars zelf hun eigen route bepalen en op knooppunten van de ene op de andere wandelroute overstappen. Het is te vergelijken met het fietsknooppuntensysteem. De komende jaren krijgt deze pilot binnen de Groene Metropoolregio een vervolg met als doel een regio dekkend wandelnetwerk. In 2022 krijgt deze pilot in Elst ook nog een vervolg met een thematische Romeinenroute in Elst. Deze route wordt via het wandelnetwerk in Park Lingezegen verbonden aan het wandelnetwerk in Driel en Heteren.

Ook is in 2021 het toeristische portaal www.bezoekdebetuwe.nl voorzien van nieuwe bezoek- en verblijfsmogelijkheden in de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard.

31. Nieuwbouw Multifunctioneel Sportcentrum te Elst

Jaarrekening 2021

Op 5 oktober 2021 heeft de gemeenteraad besloten over de nieuwbouw multifunctioneel sportcentrum te Elst. Hierbij zijn de kaders vastgesteld (o.a. Programma van Eisen, Locatie, Financien etc). Ook is de aanbestedingsstrategie gekozen. Daar wordt uitvoer aan gegeven. Beoogde realisatie is 2024.

36. Landschapspark De Danenberg

Jaarrekening 2021

Er zijn diverse gesprekken geweest met grondeigenaren in het gebied. Ook is een informatiebijeenkomst gehouden over alle ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied.

41. Visie op bibliotheek

Jaarrekening 2021

De coronamaatregelen hebben ook in 2021 een grote invloed gehad op het bibliotheekwerk. De bibliotheek heeft zich maximaal ingespannen om binnen de beperkte mogelijkheden haar dienstverlening aan te blijven bieden aan inwoners.

De Voorlees Express is in 2021 voortgezet. Met dit project bereikt de bibliotheek gezinnen waarin voorlezen niet vanzelfsprekend is en een achterstand in de taalontwikkeling van kinderen dreigt. OBGZ levert hiermee een belangrijke bijdrage in de gemeentelijke aanpak van laaggeletterdheid.

In Herveld is in juni 2021 een servicepunt van OBGZ geopend. In de 2e helft van 2021 was het servicepunt Herveld-Andelst qua uitleningen het beste presterende servicepunt van OBGZ, waarbij de jeugd verantwoordelijk is voor tweederde van deze uitleningen. In Driel is het proces gestart om te onderzoeken waar daar een servicepunt van OBGZ kan worden gerealiseerd.

Wat heeft het programma Cultuur, sport en recreatie gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
5.1 Sportbeleid en activering.			
Lasten	701	621	80
Baten	0	23	-23
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering.	701	644	57
5.2 Sportaccommodaties.			
Lasten	2.749	2.598	151
Baten	-1.079	-1.221	141
Totaal 5.2 Sportaccommodaties.	1.670	1.378	293
5.3 Cultuurpresent.-productie en partic			
Lasten	564	462	102
Baten	0	-27	27
Totaal 5.3 Cultuurpresent.-productie en partic	564	435	129
5.5 Cultureel erfgoed.			
Lasten	197	184	13
Baten	0	-36	36
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed.	197	149	48
5.6 Media.			
Lasten	1.091	955	137
Baten	-24	-23	-1
Totaal 5.6 Media.	1.067	932	136
5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie			
Lasten	4.274	4.014	260
Baten	-162	-185	23
Totaal 5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	4.112	3.829	283
Gerealiseerd resultaat	8.311	7.366	945

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

5.2 Sportaccommodaties.	Voordelen	Nadelen	I/S
- Door de verplichte renteaanpassing is sprake van een voordeel op de rentelasten. Hier staat echter een nadeel tegenover op het taakveld 0.5 Treasury (zie uitgebreidere toelichting bij TV 0.5).	100		I
- Vrijval van een ten onrechte in 2020 opgenomen verplichting voor gedeelde huurinkomsten vanwege corona.	160		I
	31		I
- Door het later in gebruik nemen van de nieuwe sporthal bij het OBC zijn de exploitatielasten lager uitgevallen.	2		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	293	0	

5.3 Cultuurpresentatie, -productie en participatie	Voordelen	Nadelen	I/S
- Kunst: Door een tekort aan capaciteit bij het cluster Kunst, Cultuur en Erfgoed is het opstellen van een onderhoudsplan voor de bijna 40 kunstwerken in de openbare ruimte meerdere jaren uitgesteld. Wij stellen voor om dit restant via de bestemming van het saldo van deze jaarrekening aan te wenden in 2022 voor het opstellen van het onderhoudsplan en het uitvoeren van achterstallig onderhoud.	49		I
Aangezien een aantal eenmalige budgetten nog niet volledig is besteed in 2021 ontstaat er een voordeel op dit taakveld van € 60.000. Deze budgetten dekken we uit de algemene reserve. Daardoor valt dit voordeel weg tegen een lagere onttrekking aan de algemene reserve op het taakveld "mutatie reserves". Het gaat om de volgende budgetten:	60		I
- Kunst in de nieuwe publiekshal à € 30.000: De verbouwing van het gemeentehuis heeft vertraging opgelopen. Hierdoor is de realisatie van de kunst in het gemeentehuis ook vertraagd. Daarnaast heeft corona gezorgd voor vertragingen bij leveranties van materialen aan de kunstenaars. Afronding van het totale project vindt plaats in de eerste helft van 2022.			
- Erfgoed à € 30.000: Regionale samenwerking is essentieel om het verhaal over de Limes goed voor het voetlicht te brengen. Afgelopen jaar is die samenwerking op touw gezet en de aanstelling van twee kwartiermakers vanuit provincie Gelderland zal het verder in een stroomversnelling brengen. Dit incidentele budget zal in 2022 worden ingezet om gezamenlijk projecten vorm te kunnen geven.	20		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	129	0	

5.6 Media.	Voordelen	Nadelen	I/S
Bibliotheek Heteren: De bibliotheek verhuist naar het nieuwe wijkcentrum 'Hart van Heteren'. Om deze verhuizing mogelijk te maken, heeft de gemeenteraad eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld. De bouw en oplevering van het Hart van Heteren duurt langer dan gepland. De verwachting is nu dat het in juli 2022 wordt opgeleverd. Het budget voor de verhuiskosten dekken we uit de algemene reserve. Daardoor valt dit voordeel weg tegen een lagere onttrekking aan de algemene reserve op het taakveld "mutatie reserves".	150		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen		14	I
Totaal	150	14	

5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	Voordelen	Nadelen	I/S
- De kosten voor de afvoer van de uitkomende bagger zoals aangegeven bij BMR2-2021 komen ten laste van 2022. De kosten worden gedekt uit de voorziening riolering, daardoor valt dit voordeel weg tegen een lagere onttrekking aan de voorziening riolering op taakveld 7.2.	260		I
- Onderbesteding van het budget voor speeltuinen. Het vervangen van valondergronden is vanwege het weer en de periode van het jaar doorgeschoven naar het voorjaar van 2022. Daarnaast kan de inrichting van een stuk grond bij De Eshof pas in 2022 worden gerealiseerd (zie ook voorstel resultaatbestemming).	100		I
- Meerkosten van het onderhoud van de waterwegen door onder andere het doorschuiven van werk uit vorig jaar.		60	I
		17	I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			

Totaal	360	77	
--------	-----	----	--

Verbonden partijen

Park Lingezegen en het Recreatieschap Overbetuwe dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
% Niet-sporters	-	-	-	47,1	-	49,3	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

PROGRAMMA 6 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Toelichting

We streven naar een samenleving waar inwoners elkaar ondersteunen, hun eigen kracht en die van hun netwerk optimaal benutten en naar vermogen kunnen meedoen. Dit betekent dat inwoners die behoefte hebben aan ondersteuning, kunnen rekenen op hulp vanuit de gemeente. Maar het betekent ook dat we inwoners aansporen, begeleiden en ondersteunen om hun eigen mogelijkheden te versterken en te benutten. En dat we investeren in laagdrempelige (algemene) basisvoorzieningen.

Op het gebied van werk en inkomen staat het meedoen naar vermogen centraal. Uitgangspunt is dat inwoners die kunnen werken, het beste af zijn als ze in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Als zij daarbij ondersteuning nodig hebben, geeft de gemeente die. Inwoners die (nog) niet kunnen werken, participeren op een andere, passende manier. Als werken (nog) niet tot de mogelijkheden behoort, mogen inwoners rekenen op financiële ondersteuning door de gemeente. Daar waar er andere belemmeringen zijn zoals schuldenproblematiek helpt de gemeente de inwoners bij het verminderen van deze belemmeringen. Vertrekpunt van dienstverlening zijn de mogelijkheden en talenten van inwoners, en niet hun beperkingen.

We hebben onze taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugdwet in 2015 ingevoerd. Sinds eind 2020 werken we aan een stevige veranderslag; de werkelijke transformatie. Dit willen we niet zonder reden; zowel inwoners, onze partners als de gemeente zien veel kansen voor verbetering. We zien goede mogelijkheden de ondersteuning van onze inwoners beter, robuuster én betaalbaar te organiseren.

We streven de volgende doelen na met de transformatie:

1. Inwoners van Overbetuwe hebben zorg voor elkaar
2. Inwoners voelen zich vitaal, iedereen telt en doet mee
3. Ondersteuning is passend en nabij, voor jong en oud
4. Inwoners hebben mogelijkheden zichzelf te ontwikkelen (m.n. jeugd)
5. Inwoners zijn tevreden met hun (fysieke) leefomgeving
6. Voorzieningen en ondersteuning zijn betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed

Voorzieningen op maat voor levendige dorpen en wijken

We leven in een landelijke woonomgeving met het comfort van de dorpsgemeenschap waar je weet dat je er toe doet en het verschil kunt maken. De gemeente wil een partner zijn die krachtige dorpen en wijken faciliteert door bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven onderling te verbinden. En door inwoners te faciliteren bij het opstellen van een eigen dorpsagenda. Het tempo en het zelf organiserend vermogen van inwoners is hierbij leidend. We werken daarom gebiedsgericht. We zijn flexibel en toekomstbestendig. Een gelijkwaardige relatie en juiste verwachtingen tussen gemeente en inwoners en maatschappelijke partijen zijn essentieel om gebiedsgericht samen te werken.

Beleidsnota's

Interactievisie

Beleidsplan sociaal domein 2020-2025

Beleidsplan Overbetuwe Werkt! 2021

Visie en ontwikkeling Participatiewet 2019-2022

Integraal armoedebelid 2019 – 2022

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

03. Passende inrichting sociaal domein

Jaarrekening 2021

Er is in 2021 veel inzet gepleegd op de versterking van het Sociaal Team Overbetuwe (STO). Deze inzet is gericht op een heldere, eenduidige inrichting van het STO. Het STO heeft als doel mensen zó te ondersteunen, dat ze zo veel als mogelijk zelf de regie over hun leven kunnen voeren en hun mogelijkheden en die van hun netwerk benutten. Hierbij zorgen we ervoor om zorg en ondersteuning aan inwoners (jong en oud) in eerste instantie te voorkomen, en waar deze ondersteuning toch nodig is deze dichtbij, betaalbaar, bereikbaar en kwalitatief goed te organiseren. Daarmee bewerkstelligen we dat een inwoner met een ondersteuningsvraag eerst zelf gaat onderzoeken wat zijn of haar eigen mogelijkheden zijn en wat de mogelijkheden van zijn of haar netwerk zijn. Op basis hiervan kan de inwoners een eigen plan opstellen, eventueel met hulp van een onafhankelijke cliëntondersteuner. Hierbij kan de inwoner zelf gebruik maken van de voorzieningen in de buurt. Als hiermee de ondersteuningsvraag nog niet beantwoord is, kan contact gezocht worden met het Sociaal Team Overbetuwe.

We zien in 2021 al resultaten van deze inrichting. In de vorm van minder zware maatwerkvoorzieningen ten faveure van lichtere voorzieningen, en meer en betere benutting van algemene voorzieningen en het eigen netwerk. De monitor Sociaal Domein brengt dit in beeld. De inrichting van het STO zal zich waarschijnlijk de komende jaren verder door ontwikkelen; in een netwerksamenwerking binnen het sociaal domein zijn er steeds nieuwe ontwikkelingen die om aanpassing vragen.

05. Participatie

Jaarrekening 2021

Afgelopen jaar is het uitvoeringsplan "Van cliënt naar kandidaat" herijkt. Eind 2021 heeft de raad ingestemd met het beleidsplan "Overbetuwe Werkt". In het beleidsplan "Overbetuwe Werkt" hebben we nog meer de nadruk gelegd op ondersteuning van en naar werk. We proberen inwoners alvorens zij een uitkering aanvragen al te ondersteunen richting werk. In 2021 hebben we het screeningsinstrument CompetenSYS geïmplementeerd. Dit instrument helpt kandidaten zoveel mogelijk zelf de regie en verantwoordelijkheid te nemen voor hun re-integratie. De kandidaat kan het beste vertellen waar zijn of haar mogelijkheden liggen. Een goede screening maakt duidelijk waar de kandidaat nog ondersteuning bij nodig heeft. Hierdoor kunnen we gericht ondersteuning bieden daar waar het nodig is.

Begin 2022 is er een start gemaakt met het werkcentrum bij 2switch. Laagdrempelig ondersteunen we inwoners met verschillende re-integratiepartners zo goed mogelijk richting werk. Zo worden kandidaten getraind in sollicitatievaardigheden, krijgen ondersteuning in het re-integreren bij onder andere 2switch en worden in samenwerking met het Wsp (werkgeversservicepunt) bemiddeld naar (passend) werk.

In eerste instantie stond de invoering van de nieuwe wet inburgering gepland op 1 juli 2021, deze is uitgesteld naar 2022. Met CompetenSYS als hulpmiddel stellen we met de inburgeraar een PIP (persoonlijk inburgeringsplan) op. Samen met de regio hebben we de leerroutes voor de verschillende taalniveaus ingekocht. De eis dat de taalaanbieders hun les afstemmen op het (meestal) lokale participatieaanbod moet leiden tot de borging van een integrale aanpak voor de integratie van nieuwe Nederlanders.

Het ESF (Europees Subsidie Fonds), heeft gemeenten middels een co-financieringsconstructie de mogelijkheid geboden de effecten van de coronacrisis op werkloosheid te ondervangen. Met de ESF gelden hebben we de mogelijkheid om voor het komende jaar extra personeel in te zetten. Op die manier kunnen we nog meer inwoners gericht ondersteunen.

Er wordt gewerkt aan een sociaal domein brede omgekeerde verordening. Waarin niet de wetten en de regels leidend zijn, maar de hulpvraag van de inwoner. Deze omgekeerde verordening kijkt naar het effect voor de burger, is in begrijpelijke taal geschreven en biedt een goede basis voor integraal werken. In het 2e kwartaal van 2022 verwachten we de omgekeerde verordening af te kunnen ronden.

06. Armoedebelid

Jaarrekening 2021

Eind 2021 is gestart met een beleidsopdracht voor het herijken van het huidige Armoedebelid dat tot en met 2022 van kracht is. In de subsidierelatie met Stichting Leergeld is vastgelegd dat er projecten en activiteiten worden ontplooid om op andere manieren kinderen in armoede te bereiken. Datzelfde is gedaan in de subsidierelatie met Forte Welzijn voor het project "Geldkompas".

Persoonlijke contacten en huisbezoeken hebben plaatsgevonden binnen de kaders van de geldende coronamaatregelen. De aantallen partijen, met wie we de wettelijke gegevensuitwisseling (aanvang 1-1-2021) over betalingsachterstanden hebben georganiseerd, zijn aanzienlijk uitgebreid.

Het aanbod binnen de Meedoenregeling, het gebruik ervan door deelnemers en aantallen deelnemers zijn gestegen. Steeds meer mensen met een laag inkomen zijn in staat gesteld om makkelijker te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

21. Wanmolen

Jaarrekening 2021

In 2021 zijn de functionele en financiële kaders voor de nieuwbouw Wanmolen vastgesteld door de raad. De definitiefase is daarna verder uitgewerkt, hierbij is de werkgroep Wanmolen van Zicht op Zetten nauw betrokken. Alvorens gestart kon worden met het Programma van Eisen is een proces doorlopen om duidelijkheid te krijgen welke zorgpartijen gehuisvest worden. Eind 2021 is bureau HEVO gestart met het opstellen van de samenwerkingsvisie van de kernpartners, het Programma van Eisen en de exploitatie-opzet. De definitiefase duurt daarmee langer dan was opgenomen in het raadsvoorstel. In 2022 actualiseren we de planning.

25. MFC Valburg

Jaarrekening 2021

In het jaar 2021 is het gebouw opgeleverd en, voor zover de Corona situatie dat toeliet, in gebruik genomen. Tevens is de terreininrichting aan de achterzijde definitief ingevuld en aan de voorzijde tijdelijk, in afwachting van de definitieve herinrichting. In de loop van het afgelopen jaar en een deel van het komende jaar wordt de service- en onderhoudstermijn doorlopen. In deze fase is het gebouw getest en aangepast waar nodig. In 2022 worden de laatste noodzakelijke kleine aanpassingen doorgevoerd en wordt het project afgerond.

26. MFC Herveld

Jaarrekening 2021

In de kern Herveld-Andelst is het nieuwe dorpshuis en de naastgelegen sporthal in gebruik genomen en de oude sporthal wordt gesloopt in 2022. Het project wordt in 2022 zal het project technisch zijn afgerond. In 2022 wordt het administratief afgerond.

In 2020 is de bouw gestart en nagenoeg voltooid. Begin 2021 zijn zowel het dorpshuis als de sportzaal opgeleverd en in gebruik genomen.

Op verzoek van het bestuur van De Hoendrik is een lening verstrekt van € 570.000 om het dorpshuis af te kunnen bouwen en in te richten. De bank en de horecaleverancier hebben eerdere toezeggingen voor een lening ingetrokken vanwege corona.

Eind 2022 slopen we de bestaande oude gymzaal en zaaien we het perceel in met gras om te voldoen

aan de subsidievoorwaarden van Steengoed Benutten. We voorzien een kostenoverschrijding van € 40.000 . Dit in verband met de migratie van de dwergvleermuis en diverse opleveringspunten van het MFC. Daarnaast wordt eind 2022 (na sloop) de laatste € 100.000 subsidie (Steengoed Benutten) uitbetaald in relatie tot de sloop.

Wat heeft het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.			
Lasten	6.953	6.370	584
Baten	-1.377	-1.796	419
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.	5.576	4.574	1.002
6.2 Wijkteams.			
Lasten	1.437	1.286	152
Baten	0	-2	2
Totaal 6.2 Wijkteams.	1.437	1.284	154
6.3 Inkomensregelingen.			
Lasten	11.924	11.473	450
Baten	-9.235	-9.529	293
Totaal 6.3 Inkomensregelingen.	2.688	1.944	744
6.4 Begeleide participatie.			
Lasten	3.895	3.866	29
Totaal 6.4 Begeleide participatie.	3.895	3.866	29
6.5 Arbeidsparticipatie.			
Lasten	1.643	1.405	237
Baten	-285	-70	-215
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie.	1.358	1.336	22
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).			
Lasten	2.161	2.226	-64
Baten	0	-19	19
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).	2.161	2.207	-45
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.			
Lasten	7.378	6.838	540
Baten	-519	-451	-67
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.	6.859	6.386	473
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.			
Lasten	19.442	17.221	2.221
Baten	0	-108	108
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.	19.442	17.113	2.329
6.81 Geëscaleerde zorg 18+.			
Lasten	90	87	3
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+.	90	87	3
6.82 Geëscaleerde zorg 18-.			
Lasten	1.385	1.438	-53
Baten	0	-4	4
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-.	1.385	1.434	-48
Gerealiseerd resultaat	44.893	40.230	4.663

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Voordelen	Nadelen	I/S
- Hoofdzakelijk door hogere energiekosten als gevolg van hogere tarieven en meer noodzakelijk (klein) onderhoud algemeen en onderhoud aan technische installaties is er sprake van een nadeel op de post welzijnsaccommodaties .		55	I
- Ggz/beschermd wonen: Een groot voordeel ontstaat door de overdracht van 'ambulantiseringsmiddelen' van (centrum)gemeente Arnhem naar de regiogemeenten. Deze middelen zijn bestemd voor de opbouw van de lokale infrastructuur in het kader van beschermd wonen met als doel binnen een periode van 10 jaar daadwerkelijk vorm te geven aan de beweging naar 'Beschermd Thuis'. Omdat we het hebben over een proces van meerdere jaren is het voorstel om dit, samen met het restant van onze lokale ggz middelen over 2021, onder te brengen in een nieuw te vormen bestemmingsreserve voor 'Opbouw lokale infrastructuur beschermd wonen' (zie ook voorstel resultaatbestemming).	456		I
- Preventief en eerste lijnszorg: Door corona is er vertraging opgetreden in de versterking van het preventief aanbod. In 2021 is de behoefte aan versterking tussen de verbinding tussen onderwijs en zorg afgestemd met de betrokken partijen. Vanaf 2022 wordt er wel ingezet op deze versterking. Mede door inzet van de NPO gelden vanuit het Rijk.	103		I
- Preventief en eerste lijnszorg: Door corona is er vertraging opgetreden in de versterking van het preventief aanbod. In 2021 is de behoefte aan versterking tussen de verbinding tussen onderwijs en zorg afgestemd met de betrokken partijen. Vanaf 2022 wordt er wel ingezet op deze versterking. Mede door inzet van de NPO gelden vanuit het Rijk.	98		I
- Innovatiebudget: Het budget 2021 is niet volledig ingezet doordat er, mede door corona, minder aanvragen zijn gedaan voor subsidie voor innovatieve projecten. Voor 2022 zien we dit weer aantrekken en verwachten we deze middelen wel te besteden.	397		I
Aangezien een aantal eenmalige budgetten niet volledig is besteed in 2021 ontstaat er een voordeel op dit taakveld van € 276.000. Deze budgetten dekken we uit de algemene reserve. Daardoor valt dit voordeel weg tegen een lagere onttrekking aan de algemene reserve op het taakveld "mutatie reserves". Het gaat om de volgende budgetten:			
- Koplopersproject Onafhankelijke Clientondersteuning à € 160.000: Voor de uitvoering van het project hebben we in 2020 € 300.000 van het Rijk ontvangen voor de periode september 2020 tot september 2022. Het restant is bestemd voor 2022.			
- Visie op vastgoed à € 15.000: Het budget wordt in 2022 ingezet om de werkzaamheden rondom het tarievenbeleid af te ronden.			
- Onderzoek gebiedsgericht werken à €6.000: Dit budget was bedoeld voor de doorontwikkeling van werkwijze kernadviseurs (nu dorpscontactpersonen). Na vaststelling van de interactie visie, is de focus verschoven naar implementatie van de uitgangspunten binnen de interactievisie. O.a. vanwege corona en andere prioritering hebben we onvoldoende prioriteit kunnen geven aan deze doorontwikkeling.			
- Sociale dorpsprofielen à € 19.000: Er is onder andere minder uitgegeven vanwege corona. Daarnaast heeft er een wijziging van werkwijze plaatsgevonden. Dorpsprofielen worden niet meer als project benaderd waarbij gemeente leidend is. De samenwerking en activiteiten worden opgestart nu vooral opgestart als het dorp of de kern het initiatief neemt.			
- Extramuralisering ggz à € 33.000: Wegens corona en leveringsproblemen bij de ggz organisatie, is het project Wijk GGZ-er later gestart. De voorziene en gewenste uitbreiding is daardoor ook grotendeels doorgeschoven naar 2022.	3		I
- Inburgering/netwerkontwikkeling statushouders à € 94.000: Het restant uit 2020 is in 2021 niet volledig nodig gebleken, omdat er veel minder trajecten voor nieuwkomers zijn ingezet dan verwacht. Door corona was het niet mogelijk om gebruik te maken van de participatietrajecten die waren ingekocht omdat de locaties gesloten waren. Door een moeizaam wervingsproces, zijn de 'dedicated' klantmanagers inburgering pas in september geworven, waar zij al in maart werden verwacht. Daardoor zijn de kosten lager dan verwacht.			
- Begeleiding statushouders à € 31.000: Dit ontvangen rijksbudget uit 2020 is in 2021 niet nodig gebleken, maar wordt naar verwachting in 2022 ingezet voor de extra begeleiding van de 8 a 9 alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV 'ers) die we in 2022 willen opvangen en huisvesten in Overbetuwe.			
- Maatregelen SD: Leertraject STO (budget Overbetuwe Samen) à € 39.000: Op dit taakveld is een deel van de investeringen ten behoeve van de maatregelen uit het beleidsplan SD geboekt. Aangezien deze budgetten pas in de loop van 2021 beschikbaar zijn gekomen is nog niet het volledige budget besteed.			
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	1.057	55	

6.2 Wijkteams.	Voordelen	Nadelen	I/S
- Interventieteam: De afwijking ontstaat doordat het IVT niet het hele jaar op volle bezetting was. Dit is met ingang van 1 april 2022 wel het geval.	62		I
- Investerings maatregelen SD: Op dit taakveld is een deel van de investeringen ten behoeve van de maatregelen uit het beleidsplan SD geboekt. Aangezien deze budgetten pas in de loop van 2021 beschikbaar zijn gekomen is niet het volledige budget besteed. Een deel van dit budget dekken we uit de algemene reserve. Daardoor valt dit voordeel (€ 26.000) weg tegen een lagere onttrekking aan de algemene reserve op het taakveld "mutatie reserves". Voorgesteld wordt om het restant à €	88		I
	4		I

62.000 aan te wenden in 2022 voor het vervolg van de maatregelen (zie ook voorstel resultaatbestemming).			
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	154		

6.3 Inkomensregelingen	Voordelen	Nadelen	I/S
- Op bijstandverlening is een totaal voordeel gerealiseerd van € 608.000. We hebben gemiddeld 21 minder dossiers in 2021 en daardoor een overschot van € 315.000 op de uitkeringen. Daarnaast is er € 227.000 meer aan Buig-gelden vanuit het Rijk ontvangen. Aan bijstand gerelateerd budget is € 66.000 minder besteed.	608		I
- Bij armoede- en minimabeleid is er een voordeel gerealiseerd van €104.000. Dit voordeel is ontstaan bij de Meedoenregeling en de collectieve zorgverzekering minima (CZM.) De Meedoenregeling betreft een webwinkel voor de inwoners van Overbetuwe waarbij lidmaatschappen, uitstapjes en leuke activiteiten worden aangeboden. Gedurende 2021 is er minder aanspraak gemaakt op deze regeling omdat door corona deze activiteiten niet het hele jaar konden plaatsvinden en we de maximale deelnemers aantallen over 2 jaar verwachten. Bij CZM is er minder besteed vanwege de gedaalde aantallen deelnemers aan de collectieve ziektekostenpakketten dan verwacht.	113		I
	23		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	744		

Wmo - 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Voordelen	Nadelen	I/S
-Schuldhelpverlening. Vanwege corona zijn niet alle activiteiten doorgegaan en zijn niet alle ingekochte aantallen trajecten zijn ondanks corona gehaald. Er waren minder langere trajecten en minder zware trajecten nodig dan verwacht. 2021 was ook het jaar waarin de samenwerking met Plangroep is beëindigd en de samenwerking met de Kredietbank is gestart, met andere prijzen voor gelijksoortige dienstverlening die eerder bij Plangroep werd afgenomen. Hierdoor zijn mensen ook eerder uitgestroomd.	101		I
- Bij de Wmo Vervoersdiensten is een positief resultaat van € 214.000 behaald. De coronacrisis heeft in 2021 nog altijd veel impact op de omvang van het Wmo vervoer. Veel gebruikers van deze voorziening zijn voorzichtig om te reizen of deel te nemen aan activiteiten. Dit vertaalt zich in lagere vervoerkosten.	214		I
- Tot slot ontstaat een deel van het voordeel op de zorgkosten begeleiding. De kosten hiervan zijn iets minder toegenomen dan met de tweede bestuursrapportage voorzien.	152		I
	6		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	473		

Jeugd - 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Voordelen	Nadelen	I/S
Het voordeel ten opzichte van de begroting is voor een groot deel ontstaan door de afname van de inzet van de voorzieningen. Deze afname is gerealiseerd door diverse positieve ontwikkelingen binnen het Sociaal Team Overbetuwe (STO) als gevolg van de (financiële) maatregelen die we getroffen hebben. De effecten van de financiële maatregelen zijn in 2021 al zichtbaar, we hadden dit pas vanaf 2022 voorzien. We zien vooral een overschot op de post jeugdhulp zonder verblijf (€ 1,4 miljoen minder ten opzichte van de begroting). Dit komt deels door een lagere instroom. Deze lagere instroom kan een gevolg zijn van de inzet het STO en de veranderende werkwijze, waarbij meer gebruik wordt gemaakt van de Praktijkondersteuner Jeugd (POJ) en basisvoorzieningen. Daarnaast ontstaat er een voordeel door het vrijvallen van een te hoog opgenomen verplichting voor zorg uit voorgaande jaren.	2.329		I

Op jeugdhulp met verblijf is er een overschot van ruim € 0,8 miljoen. Dit heeft deels te maken met de vergoeding voor huisvestingslasten. We hadden hiervoor een bedrag gereserveerd, maar dit is na inzet van de gemeente Overbetuwe, uit regionaal beschikbaar budget betaald. Daarnaast is het aantal voorzieningen licht gedaald, door een afname van de stapeling van zorg.			
Tot slot ontstaan er kleine voordelen op de budgetten voor PGB's, en vervoer, en door afrekeningen van verstrekte voorschotten in het kader van de Regeling continuïteitsbijdrage zorgaanbieders i.v.m. corona.			
Totaal	2.329		

Verbonden partijen

De MGR Sociaal Domein regio centraal Gelderland, de Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest Bron actuele)
% Jongeren met delict voor de rechter	-	1	1	1	-	1 CBS Jeugd
% Kinderen in uitkeringsgezin	-	3	3	3	-	6 CBS Jeugd
% Werkloze jongeren	-	1	2	2	-	2 CBS Jeugd
% Netto arbeidsparticipatie	69,8	70,8	71,4	71,8	-	68,4 CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering: aantal per 10.000 inwoners	202	214	210	237	240	470 CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen: aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	321	329	264	274	-	202 CBS - Participatiewet
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo: aantal per 10.000 inwoners	-	320	450	430	440	649 CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar	11,3	12,4	14,5	10,5	-	10,2 CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3 CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	0,8	1,2	1,1	-	1,1 CBS Jeugd

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Toelichting

We willen een schone gemeente zijn waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor de generaties na ons. We willen een duurzame gemeente zijn/worden. Een toekomstbestendige gemeente met een langdurige balans tussen 'people, planet en profit'. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties kunnen we, onder andere door in te spelen op lokale en regionale initiatieven, duurzaamheid in Overbetuwe verstevigen.

Beleidsnota's

Waterplan Gemeente Overbetuwe 2008
Nota geluidbeleid 2009
Nota hogere grenswaarden 2009
Nota bedrijven en geluid 2009
Evenementenbeleid Overbetuwe 2014
Regiovisie publieke gezondheid Gelderland Midden 2016
Actualisatie Routekaart Duurzaam Overbetuwe 2017-2020
Routekaart Duurzaamheid 2017
Uitvoeringsnotitie, Publieke Gezondheid Volwassen en Ouderen Overbetuwe 2018
Geurgebiedsvisie 2019
Transitie Warmte

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

02. Routekaart duurzaamheid 2017-2020

Jaarrekening 2021

De gemeente Overbetuwe realiseert met de Routekaart Duurzaam Overbetuwe 2025 de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. In het 4de kwartaal van 2021 is de routekaart vastgesteld. Naast het thema Energietransitie is de routekaart uitgebreid met de thema's; Circulaire Economie en Klimaatadaptatie. Met de geactualiseerde routekaart krijgen wij meer grip op de beleidsprestaties en – effectiviteit en kunnen wij beter anticiperen op de Omgevingswet. We benutten de routekaart ook als pilot voor een programmatische aanpak; het programma is immers één van de kennisinstrumenten uit de Omgevingswet.

In 2020 zijn wij gestart met de activiteiten die voortvloeien uit de Transitievisie Warmte (TVW, juli 2020 door raad vastgesteld). In juli 2021 is een kwartiermaker warmte aangesteld om uitvoering te geven aan de transitievisie.

Om de TVW ten uitvoer te brengen zijn en worden kaders benut om koppelkansen goed mogelijk te maken. De eerste inschatting van kansrijke buurten is gekwantificeerd in aantal woningen en hiervoor is in een businesscase bepaald wat het eindgebruikers daadwerkelijk gaat opleveren.

Onze inzet voor warmte vindt daarnaast gebiedsgericht en gemeente breed plaats. Er wordt ingespeeld op het mogelijk maken van innovaties, het verder besparen van energie en het transitiegereed maken van woningen. We hebben onder meer verkend waarvoor subsidiemogelijkheden bestaan, zoals de Regeling Reductie Energiegebruik en een aanvraag Extern Advies Warmtetransitie (EAWT). Beiden zijn toegekend.

De uitvoering van de RREW is medio 2021 gestart en uitgifte van cadeaubonnen voor huurders en woningeigenaren was een groot succes. Eind vorig jaar en begin dit jaar is gestart met de collectieve inkoopactie voor isolatie, pv panelen, warmtepompen en worden Webinars gegeven hierover. De acties leiden tot een substantiële reductie van CO₂.

Na vaststelling van de RES 1.0 ligt nu regionaal de nadruk ligt op het uitvoeren van het bod van 1,62 Twh. Deze concretisering van de RES 1.0 heeft een (nog) sterker(e) focus op de uitvoering en

realisatie van projecten. Qua elektriciteit ligt de nadruk op het uitvoeren van projecten binnen de zoekgebieden (in Overbetuwe de energiecridor A15).

Binnen de Groene Metropoolregio wordt ook gewerkt aan de duurzaamheidsthema's. In 2021 heeft Overbetuwe ambitiedocument ondertekend waarmee wij met elkaar bereiken dat in de komende jaren voor de hele regio Arnhem-Nijmegen voor GWW projecten, circulair opdrachtgeverschap plaatsvindt en dat circulair wordt ingekocht. Duurzame woningbouw in relatie tot de 'verstedelijingsstrategie' krijgt nader vorm en wij nemen deel in projecten binnen de circulaire economie en klimaatadaptatie. Het thema biodiversiteit heeft soms al een plek in de uitvoering door initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te faciliteren. Intensivering op dit onderwerp heeft in 2021 plaatsgevonden door het een plek te geven in het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte.

55. Milieustraat

Jaarrekening 2021

De gemeenteraad heeft de ambitie uitgesproken om op de langere termijn een circulair ambachtscentrum te realiseren. Verder heeft de gemeenteraad het college de opdracht gegeven een projectplan uit te werken voor het nader onderzoeken van de varianten om te komen tot een circulair ambachtscentrum. Parallel hieraan wordt er ook gewerkt aan het grondstoffenbeleidsplan. Hiervoor hebben we een enquête uitgezet bij de inwoners van de gemeente Overbetuwe. Hierin zijn ook vragen opgenomen over een circulair ambachtscentrum. De uitkomsten van deze enquête en mogelijke keuzes voor het grondstoffenbeleid en een circulair ambachtscentrum wilde bespreken met de gemeenteraad. Helaas door een overvolle agenda met diverse bespreekpunten is dit doorgeschoven naar 2022. Aangezien de ambitie is uitgesproken de realisatie van het circulair ambachtscentrum op lange termijn, is dit qua planning geen ramp maar hierdoor schuift alles natuurlijk door naar 2022. Positieve kant is echter wel dat de gemeenteraad het een belangrijk onderwerp vindt en zorgvuldig wil behandelen om een goede keuze te kunnen maken voor de toekomst. In 2022 komen we met een aangepaste planning van zowel het ambachtscentrum en het grondstoffenbeleidsplan.

Wat heeft het programma Volksgezondheid en milieu gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
7.1 Volksgezondheid.			
Lasten	1.507	1.478	29
Baten	0	-10	10
Totaal 7.1 Volksgezondheid.	1.507	1.468	39
7.2 Riolering.			
Lasten	2.491	1.943	548
Baten	-3.808	-2.946	-861
Totaal 7.2 Riolering.	-1.316	-1.003	-314
7.3 Afval.			
Lasten	4.977	4.697	280
Baten	-6.763	-6.801	38
Totaal 7.3 Afval.	-1.786	-2.104	318
7.4 Milieubeheer.			
Lasten	1.874	1.840	34
Baten	-81	-334	254
Totaal 7.4 Milieubeheer.	1.793	1.505	288
7.5 Begraafplaatsen.			
Lasten	77	119	-42
Baten	-54	-85	31
Totaal 7.5 Begraafplaatsen.	23	34	-12
Gerealiseerd resultaat	221	-99	320

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

7.2 Riolering	Voordelen	Nadelen	I/S
<u>Algemeen</u> Voor riolering geldt het uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend is. De kosten voor riolering bestaand uit de in dit taakveld opgenomen lasten, de kosten van waterbeheer en uit overige (administratief) in te calculeren lasten (overhead en BTW) en baten (rente over de voorziening riolering). In de paragraaf lokale lasten (onderdeel kostendekking per verordening) is een globale analyse opgenomen van de lagere onttrekking aan de voorziening riolering ten bedrage van € 618.000.	449		I
<u>Toelichting op het nadeel van € 314.000 op het taakveld riolering</u> - Lagere kapitaallasten door vertraging in de uitvoering van diverse GRP-projecten en een verlaging van het rentepercentage 1,25%.	105		I
- Lagere beheerskosten, vooral door eenmalig lagere kosten voor inspecties van het riool.		260	I
- De kosten voor het afvoeren van het uitkomende bagger van A-watgangen komen ten laste van 2022 zoals ook is aangegeven in de toelichting bij taakveld 5.7 . Daardoor heeft er geen onttrekking uit de voorziening riolering plaatsgevonden om deze uitgaven te dekken.	10	618	I
- Lagere onttrekking uit voorziening riolering (zie onder kopje "algemeen" en de paragraaf lokale lasten).			
Saldo diverse overige voor- en nadelen.			
Totaal	564	878	

7.3 Afval	Voordelen	Nadelen	I/S
- De kosten voor de op- en overslag, sortering en vermarkting van PMD zijn structureel komen te vervallen. Voor 2022 is dit meegenomen in de 1e Berap 2022.	270		S
- Lagere kosten voor inzameling GFT en stort- en verwerkingskosten restafval e.d..	104		I
- Hogere kosten voor inzameling oud papier, inzameling GFT en stort- en verwerkingskosten bedrijfsafval, hout, glas, zwerfafval etc..		90	I
	168		I

- Hogere inkomsten voor oud papier en milieustraat.		134	I
- Lagere inkomsten uit de afvalstoffenheffing door het minder aangeboden containers restafval.			
Totaal	542	224	

7.4 Milieubeheer	Voordelen	Nadelen	I/S
- Het (structurele) budget voor duurzaamheid is in 2021 niet volledig benut. Dit komt hoofdzakelijk doordat diverse projecten / activiteiten die voortvloeien uit bijvoorbeeld de Transitievisie Warmte en de uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik nog niet (volledig) zijn uitgevoerd. Ook binnen het thema biodiversiteit staan nog projecten op stapel. Volgens afspraak wordt voorgesteld om het niet bestede deel van € 211.000 via de bestemming van het saldo van deze jaarrekening toe te voegen aan het budget 2022 (uitvoering van de motie van de raad).	211		I
- Lagere kosten voor de ODRA. In 2021 heeft de ODRA haar werkprogramma voor wat betreft de reguliere VTH-taken nagenoeg in zijn geheel gerealiseerd. Per saldo is uiteindelijk zo'n 94% van het begrote bedrag gerealiseerd.	60		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen	17		I
Totaal	288	0	

Verbonden partijen

De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) en de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Omvang huishoudelijk restafval: kg per inwoner	90	92	88	-	-	161	CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval
% Hernieuwbare elektriciteit	3,4	4,9	4,9	-	-	17,6	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

PROGRAMMA 8 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Toelichting

Overbetuwe ontwikkelt door als een onderscheidende, krachtige gemeente met een aangenaam woon-, leef- en vestigingsklimaat. Vanzelfsprekend rekening houdend met de interne en externe ontwikkelingen in de toekomst. Voortbouwend op de aanwezige omgevingskarakteristieken en kwaliteiten in de samenleving. En vanzelfsprekend integraal; we zetten in op het verbinden van mensen, netwerken, beleidsvelden én identiteit en beleving. Dit is ook de essentie van de nieuwe Omgevingswet om in de fysieke leefomgeving tot een integrale visie en planontwikkeling te komen. Hierbinnen is voldoende aandacht voor een gedifferentieerde opbouw van onze bevolking en het voorzien in de woningbehoefte van specifieke doelgroepen.

Beleidsnota's

Toekomstvisie+ 2009
Landschapsonwikkelingsplan 2010
Beeldkwaliteitplan Heteren Centrum 2016
Beeldkwaliteitplan Centrum Elst 2016
Welstandsnota 2016
Nota Parkeren 2016
Erfgoedverordening 2017
Visie op Grondbeleid 2018
Beleidsplan Licht in Overbetuwe 2018-2022
Visie op Vastgoed 2018
Reclamenota 2019
Economisch uitvoeringsprogramma 2019-2022
Woonagenda 2020
Omgevingsvisie Overbetuwe 2040

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

01. Omgevingswet

Jaarrekening 2021

In 2021 is de inwerkingtreding van de Omgevingswet verschoven naar 1 juli 2022.

De gemeenteraad heeft in 2021 een aantal belangrijke besluiten genomen (voorbereiding in raads werkgroep Omgevingswet):

- 23 maart 2021: Ambitiëbepaling implementatie Omgevingswet;
- 23 maart 2021: Lijst adviesrecht gemeenteraad en lijst van verplichte participatie;
- 7 december 2021: Participatiebeleid Omgevingswet (doorvertaling op basis van de uitgangspunten van de Interactievevisie).

Voor datum inwerkingtreding Omgevingswet zullen nog meerdere besluiten genomen moeten worden, zoals de verordening fysieke leefomgeving, legesverordening, verordening ruimtelijke kwaliteit (inclusief instellingsbesluit) en de verordening kwaliteitscriteria VTH. In 2021 is hard gewerkt aan het opstellen van deze verordeningen, met als doel deze in Q1 van 2022 de lijn in te kunnen sturen (vaststelling door raad in mei en juni 2022 geagendeerd).

Het uitstel van de inwerkingtreding heeft ons de ruimte gegeven om onze eigen VTH- werkprocessen (vergunning-, toezicht- en handavingsprocessen) tegen het licht te houden, alsook de relatie/ werkafspraken met ODRA en ketenpartners. Specifieke aandacht hebben in 2021 de omgevingstafel, de procedure rondom het adviesrecht van de gemeenteraad alsook het binnen 2/3 weken kunnen verlenen van eenvoudige vergunningen gekregen. Daar zullen we ook in 2022 mee door gaan.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaat een omgevingsplan van rechtswege. Het

proces om te komen tot een definitief omgevingsplan duurt enkele jaren. In 2021 hebben we hierbij belangrijke stappen gezet:

- Kennis opgedaan bij de actualisaties van de bestemmingsplannen voor Driel, Slijk-Ewijk, Randwijk en Valburg (participatieproces in de geest van de Omgevingswet).
- De eind 2020/ begin 2021 opgestelde beleidsanalyse van het huidige bestaande beleid, beleidsregels en verordeningen is verder uitgewerkt in een verordening fysieke leefomgeving (vaststelling in Q2 2022 verwacht);
- In regionaal verband is de bruidsschat doorgenomen en is ambtelijk bekeken welke regels hieruit meegenomen kunnen/ moeten worden in het Omgevingsplan.

Er zijn nog geen bestuurlijke inrichtingskeuzes gemaakt. In 2021 is meerdere keren in de raads werkgroep hierover gesproken; een definitief besluit zal door de nieuwe gemeenteraad genomen worden.

Er wordt een onderzoek gedaan naar de structurele effecten van de Omgevingswet op financiën, organisatie, personeel en dienstverlening. Er zullen drie scenario's beschreven worden (een scenario waarin we de financiën leidend laten zijn, één waarin dienstverlening centraal staat en een middenvariant).

Naar aanleiding van een motie is een raads werkgroep in het leven geroepen, om de nodige raadsbesluiten voor te bereiden. Eind 2021 is deze werkgroep – met het oog op de verkiezingen – 'on hold' gezet. Na de verkiezingen (maart 2022) zal bekeken worden of een nieuwe raads werkgroep in het leven geroepen gaat worden.

Nadat eerder al de benodigde applicaties voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet ingekocht waren, en deze ook al zijn aangesloten op de pre-productieomgeving van het DSO, is in 2021 vooral gewerkt aan het inrichten en vullen van de applicaties, voor zover mogelijk door ons als gemeente. Omdat de landelijke voorziening van het DSO nog steeds in ontwikkeling is (bouwen van de brug terwijl we erop lopen), heeft dit wel vertraging opgeleverd (bij alle overheden die aansluiten). In 2022 verwachten we een meer stabiel DSO en kunnen we verder alles goed inregelen.

09. Woonagenda

Jaarrekening 2021

In 2021 werkten we aan de nieuwe Woonagenda Overbetuwe 2025. In december 2021 legden we de concept woonagenda ter vaststelling aan u voor. De woonagenda bevat een concreet uitvoeringsprogramma, waar we vanaf 2022 mee aan de slag gaan. We zetten hiermee in op verdere versnelling van woningbouw. Maar ook op thema's als verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en langer thuis wonen. We houden rekening met bouw van nieuwe woningen in alle kernen ten behoeve van het doorlopen van de wooncarrière van onze huishoudens. Maar ook met een bijdrage aan de grote regionale woningbouwopgave. Evenwichtig geprogrammeerd over de gemeente, conform regionale afspraken en met voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen. Voor de looptijd van de woonagenda maakten we meerjaren prestatieafspraken met woningcorporaties én huurdersorganisaties over bijvoorbeeld monitoring van vraag en aanbod, doorstroming, verduurzaming en ontwikkeling van de sociale huurwoningvoorraad.

14. Knoop 38

Jaarrekening 2021

In januari 2018 heeft de gemeente Overbetuwe met de Provincie Gelderland een overeenkomst gesloten over de samenwerking aan de Railterminal Gelderland (met daarop een Addendum d.d. 12 februari 2020).

Provinciale Staten hebben op 7 juli 2021 het provinciaal inpassingsplan vastgesteld. Uw raad heeft op 13 juli 2021 besloten om tegen het inpassingsplan en de Natuurbeschermingswetvergunning in beroep te gaan. In de eerste helft van 2022 wordt een uitspraak van de Raad van State verwacht.

In de begrotingen voor 2021 hebben de Provincie, gemeente Nijmegen en gemeente Overbetuwe extra financiële middelen beschikbaar gesteld om te komen tot een robuuste, toekomstbestendige

reconstructie van Afslag 38. Momenteel wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van deze plannen.

Andere uitgevoerde zaken in 2021 betreffen:

- Met de provincie zijn afspraken gemaakt in een realisatieovereenkomst over de aanleg van de ontsluitingsweg van de RTG.
- Er is aanvang gemaakt met de oprichting van het Omgevingsfonds. Dit gebeurt in samenwerking met de omringende dorpsraden.
- De verdere voorbereiding en realisatie van de gebiedsmaatregelen, die moeten leiden tot een versterking van het gebied rond de RTG, is in verband met de beroepsprocedure uitgesteld. De financiële bijdrage van de provincie (4,5 miljoen euro) komt namelijk pas beschikbaar als er een onherroepelijk inpassingsplan is.
- De Aankoopregeling (die het omwonenden van de RTG die schade lijden mogelijk maakt hun woning te verkopen aan de gemeente) wordt van kracht op het moment dat er een onherroepelijk inpassingsplan is.
- De ontwikkelende partijen op Park 15 hebben de procedure voor de (3 of 4) windturbines nog niet doorlopen. Dit volgt naar verwachting in 2022.

22. Dorpshart Heteren

Jaarrekening 2021

In maart 2021 heeft college met de ontwikkelaar Artica Vastgoedontwikkeling een addendum op de ontwikkelovereenkomst gesloten om de realisatie van het centrumplan verder mogelijk te maken. Na de levering van de gronden in het voorjaar, is de ontwikkelaar in de zomer van 2021 gestart met de bouw van Hart van Heteren West, zijnde het gebouw "Het Kwadrant" en de achterliggende woningen.

In augustus 2021 is de omgevingsvergunning verleend voor de locatie Plein Oost ("De Uitkijk") zijnde de commerciële ruimte(s) tegenover de Jumbo met 3 maisonnette woningen daarboven.

Voor de locatie Liefkenshoek is de ontwikkelaar gestart met het maken van een uitwerkingsplan en aanvraag van de omgevingsvergunning.

De Stichting Hart van Heteren heeft in 2021 hard gewerkt aan de voorbereiding van de ingebruikname van het nieuwe dorpscentrum (o.a. De Huiskamer) en de financiering hiervan. In samenwerking met de gemeente is de Provinciale Dorpendeal tot stand gekomen. De Dorpendeal is beschreven in een door alle partijen ondertekend convenant (en bijbehorend procesplan) en ondersteunt de samenwerking tussen betrokken partijen, waarbij het werken aan de sociale verbondenheid hoofddoel is. De huiskamer in het Hart van Heteren en de buitenruimte (het plein) waar diverse activiteiten georganiseerd worden, zijn belangrijke elementen uit het plan. De dorpendeal is een samenwerking tussen 3 stichtingen uit het dorp, de bibliotheek, gemeente en Provincie. Alle betrokken partijen hebben een financiële bijdrage geleverd aan het plan, naast diverse fondsen en sponsors die een bijdrage leveren. Ook de BIZ is onderdeel van de dorpendeal.

In 2021 zijn in de openbare ruimte van het centrumplan Heteren de volgende delen voltooid:

- Riolering Flessestraat en Narcissenstraat
- Flessestraat delen Parkway en Shared Space
- Herinrichting Kastanjelaan deel Oost

Voor Flessestraat deel Plein is een Functioneel Programma van eisen opgesteld en afgestemd met Dorpsraad en Stichting Hart van Heteren.

Voor het kruispunt Flessestraat – Kamperfoelieweg is in co-creatie een ontwerp gemaakt.

23. Dorpshart Oosterhout

Jaarrekening 2021

Hart van Oosterhout is een burgerinitiatief, ingezet door de Dorpsraad van Oosterhout, om te komen tot een meer bruisend dorps hart in de kern van Oosterhout.

In 2021 is een programma van eisen opgesteld voor de verplaatsing van het dorps huis naar de St. Leonarduskerk en zijn de kosten van de vestiging van het dorps huis in de kerk met een

sportvoorziening onderzocht.

Daarnaast is in 2021 een visiedocument opgesteld voor de gebiedsontwikkeling. In dit visiedocument zijn de financiële gevolgen en de haalbaarheid van de samenhangende deelprojecten opgenomen.

Op 7 december 2021 heeft het college een besluit genomen over Hart van Oosterhout. Gepland is dat de gemeenteraad in Q1 van 2022 een besluit zal nemen over de visie en het verplaatsen van De Schakel naar de St. Leonarduskerk met een sportvoorziening.

Na besluitvorming door de gemeenteraad zal, in samenspraak met de diverse actoren, invulling worden gegeven aan de herontwikkeling van de deelgebieden.

24. Dorpshart Driel

Jaarrekening 2021

In 2021 is de werkgroep Hart van Driel bezig geweest met het voeren van gesprekken met stakeholders uit Driel en het kiezen van een bureau dat kan ondersteunen bij verdere visievorming en opleveren van een stedenbouwkundig plan. Hierbij was telkens sprake van afstemming met de gemeente, waarna de keus is gevallen op adviesbureau "Fresh Forward", wat het komende jaar een traject gaat doorlopen met een zogeheten "dreamteam" van stakeholders uit Driel. Ook leden van de werkgroep maken deel uit van dit dreamteam. Aan het eind van dit traject ligt er in 2022 een visie en stedenbouwkundig plan, op basis waarvan vervolgkeuzes gemaakt kunnen worden.

28. Land van Tap

Jaarrekening 2021

Op 5 januari 2021 heeft het college de ontwikkelvisie Land van Tap voorgelegd aan de raad. Op 9 maart is de raad in een Informatiebijeenkomst College (IBC) geïnformeerd over het doorlopen participatietraject. Er zijn diverse schriftelijke vragen beantwoord. Op 6 april was de voorbereidende raadsvergadering waarin een groot aantal technische vragen zijn beantwoord. Op 25 mei heeft de raad de ontwikkelvisie Land van Tap geamendeerd vastgesteld.

30. Elst Centraal

Jaarrekening 2021

Wat hebben we gedaan in 2021 voor Elst Centraal Oost Rijnstate?

In 2021 is de omgevingsvergunning voor de bouw van het ziekenhuis verleend en is gestart met de bouw.

In 2021 is Schagen Infra geselecteerd voor de uitvoering van de infra rondom Rijnstate. Zij hebben inmiddels de eerste werkzaamheden uitgevoerd, zodat Rijnstate kon starten met de bouw. Er zijn watergangen gegraven en de Spoorlaan is omgelegd.

Wat hebben we gedaan in 2021 voor de aanleg van vrijliggend fietspad langs Nieuwe Aamsestraat en Regenboog?

In 2021 is Schagen Infra als aannemer geselecteerd voor de aanpassingen van het openbare gebied rondom Rijnstate. De aanleg van het vrijliggende fietspad Nieuwe Aamsestraat/Regenboog maakt daar onderdeel van uit. De aanleg heeft nog niet plaatsgevonden. E.e.a. heeft onlosmakelijk te maken met de ondergrondse infra situatie. In de ondergrond ligt een gasleiding die verlegd moet worden en er moet een ondergrondse aansluiting gemaakt worden van de watergang.

Wat hebben we gedaan in 2021 Elst Centraal west stationsplein west?

In september 2021 is er een overleg geweest met omwonenden en belanghebbenden over het schetsontwerp van Stationsplein West. De inbreng van deze avond zal worden gebruikt voor de verdere uitwerking van het stationsplein.

Wat hebben we gedaan in 2021 Klooster Noord?

In 2021 hebben gesprekken plaatsgevonden over de ruil van gronden op het Klooster. Verder hebben er geen werkzaamheden plaatsgevonden.

Wat hebben we gedaan in 2021 Woongaard sport en educatie?

In 2021 is het programma van eisen opgesteld in overleg met de gebruikers. Daarnaast is het locatieonderzoek afgerond en zijn de kosten in kaart gebracht. Ook is er een grondexploitatie opgesteld. Dit alles is in de gemeenteraad van oktober behandeld en vastgesteld. Er is gekozen om het Multifunctioneel Sportcentrum te laten landen op de Woongaard.

In 2021 hebben tevens gesprekken plaatsgevonden met de eigenaar van de grond van de Woongaard.

38. Schil Zetten/Hemmen

Jaarrekening 2021

In 2021 is de begraafplaats met parkeervoorzieningen gerealiseerd door initiatiefnemer, Stichting het Lijndensche Fonds (SLF).

In 2021 heeft een grondruil plaatsgevonden tussen gemeente en SLF zodat het parkeerterrein voor de begraafplaats kon worden gerealiseerd. Na deze grondruil is een nieuwe huurovereenkomst gesloten met Scouting Zetten. Hiermee is invulling gegeven aan de wens van de Scouting en de gemeenteraad.

Binnen de Schil Zetten Hemmen liggen de gebieden Veldzicht en Lantermansweide. Volgens de visie Schil Zetten Hemmen zijn deze beoogd voor woningbouw.

Voor Veldzicht is een initiatief ingediend waarvoor in 2022 een intentieovereenkomst wordt gesloten voor realisatie van het plan.

Het project kan worden afgesloten binnen de beschikbare middelen.

39. Wonen onder hoogspanningskabels

Jaarrekening 2021

Intensief overleg tussen het college en Provincie Gelderland heeft uiteindelijk geresulteerd in een financiële bijdrage van € 250.000 voor de verkabeling in Overbetuwe.

58. Herinrichting 't Fort

Jaarrekening 2021

In 2021 hebben de gesprekken plaatsgevonden met de eigenaar van een deel van de gronden aan 't Fort die benodigd zijn voor de herinrichting van het gebied. Het ontwerp voor het terrein is uitgewerkt, en het saneringsplan is opgesteld.

Wat heeft het programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
8.1 Ruimtelijke ordening.			
Lasten	867	900	-32
Baten	-163	-237	74
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening.	704	663	41
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).			
Lasten	568	774	-206
Baten	-940	-1.100	160
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).	-371	-326	-45
8.3 Wonen en bouwen.			
Lasten	2.130	4.359	-2.229
Baten	-1.412	-4.735	3.323
Totaal 8.3 Wonen en bouwen.	718	-376	1.094
Gerealiseerd resultaat	1.051	-39	1.090

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

8.3 Wonen en bouwen	Voordelen	Nadelen	I/S
- Hogere opbrengsten leges omgevingsvergunningen door een aanzienlijke stijging van het aantal aanvragen en enkele grotere omgevingsvergunningen die in het tweede halfjaar zijn afgegeven. Tegenover dit voordeel staat wel een nadeel van ca. € 100.000 vanwege extra personeelskosten binnen Team Omgeving als gevolg van het hogere aantal aangevraagde omgevingsvergunningen. Het budgettaire voordeel (ook opgenomen in de verschillenanalyse voorin deze jaarstukken) is dus € 452.000.	552		I
- Het project invoering Omgevingswet is in 2021 mede door de latere invoering van de wet nog niet volledig uitgevoerd. Dit leidt tot voordeel van € 418.000. Aangezien de kosten van dit project gedekt worden uit de algemene reserve, wordt dit voordeel gecompenseerd door een lagere onttrekking aan deze reserve op het taakveld "mutaties reserves".	418		I
- Exploitatievoordeel op de woningen die vallen onder uitkoopregeling woningen onder hoogspanningskabels door niet geraamde huurinkomsten en compensatie voor gemeentelijke werkzaamheden.	55		I
- Als gevolg van de verplichte rentecorrectie is op dit taakveld sprake van lagere rentelasten. Dit is echter geen budgettair voordeel want op taakveld 0.5 Treasury staat een nadeel vanwege een lager renteresultaat.	52		I
	17		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	1.094	0	

Verbonden partijen

De Commandiet Westeraam BV, GEM Westeraam Beheer BV en de GEM Westeraam CV dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma. De liquidatie van de GEM is in gang gezet nu de wijk nagenoeg afgerond is.

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	2021	NL (meest Bron actuele)
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden:	535	545	520	545	613	735 COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden:	618	593	555	595	660	810 COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde woningen (x € 1.000):	227	235	246	263	287	290 CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwbouw woningen: aantal per 1.000 woningen	-	12,2	10,8	8,6	-	8,9 Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
% Demografische druk	76,2	77,3	77,8	77,4	78	70 CBS - Bevolkingsstatistiek

PROGRAMMA 9 FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Toelichting

Gemeente Overbetuwe heeft ook in 2021 een solide financieel beleid gevoerd. We doen alleen uitgaven die we hebben begroot en kiezen voor goede investeringen waarvan we de lasten op langere termijn kunnen blijven dragen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën. We spannen ons in om de gemeentelijke lasten voor onze inwoners op een laag niveau te houden. Om er voor te zorgen dat we ook een robuuste financiële huishouding in de toekomst behouden, heeft in 2021 in afstemming met de gemeenteraad een ombuigingstraject plaatsgevonden dat heeft geleid tot een solide en dekkende meerjarenbegroting voor 2022 en verder. Een goed functionerende bedrijfsvoering is het fundament waarop onze speerpunten en ambities op een efficiënte en effectieve wijze kunnen worden gerealiseerd.

Goede bedrijfsvoering zorgt voor betrouwbare informatie die noodzakelijk is bij het nemen van beslissingen, het afleggen van verantwoording en draagt bij aan het goed functioneren van onze organisatie. In 2021 is de bedrijfsvoering op diverse fronten doorontwikkeld waarbij we belangrijke stappen hebben gezet op het gebied van ICT en informatievoorziening. In de speerpunten gaan we hier dieper op in en ook in de paragraaf bedrijfsvoering vindt u nadere informatie hierover.

Beleidsnota's

Financiële verordening Overbetuwe 2017

Wat hebben we in 20201 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

42. Klantgerichte dienstverlening bij uitvoerende taken

Jaarrekening 2021

De dienstverlening is in 2021 onverminderd doorgedaan, ondanks de beperkende coronamaatregelen in sommige maanden. Daarnaast is er gewerkt aan verbetering van de dienstverlening. In 2021 zijn we verder gegaan met het verbeteren van de toegankelijkheid van de website. Dit conform de opgestelde toegankelijkheidsverklaring. Daarnaast is het aantal burgerzakenproducten, dat online aangevraagd kan worden, uitgebreid.

Ook is de telefonische bereikbaarheid verbeterd. Eind 2021 is het telefonieplatform vernieuwd. Door het bellen via Microsoft Teams zijn we beter bereikbaar voor inwoners en ondernemers en worden kosten gedempt.

Verder is een belangrijke ontwikkeling de totstandkoming van het informatiebeleid. Een speerpunt hierin is 'goede, robuuste en moderne dienstverlening'. Dit speerpunt gaat over hoe we digitale dienstverlening vlekkeloos kunnen organiseren en welke middelen we daarvoor inzetten. Dit biedt perspectief voor het verder verbeteren van onze dienstverlening.

Tot slot zijn we verder gegaan met de doorontwikkeling van de dienstverleningsvisie, waarbij ontwikkelingen zoals digitalisering, maar ook het realiseren van persoonlijke dienstverlening een prominente plaats krijgen.

43. Strategisch HR beleid

Jaarrekening 2021

Voor dit speerpunt wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering, personeel en organisatie.

45. Professionele bedrijfsvoering/optimale procesinrichting

Jaarrekening 2021

Vanuit de organisatievisie en de herijking van de visie op bedrijfsvoering is de ontwikkelagenda 2020-2021 tot stand gekomen. De doelstellingen uit de ontwikkelagenda dragen bij aan de doorontwikkeling en het verder professionaliseren van de bedrijfsvoering. De doelstellingen zijn ondergebracht binnen vier actielijnen:

1. Kernwaarden verankeren in de organisatie
2. Basis op orde
3. Heldere richting
4. Trots op de organisatie

De voortgang op bovenstaande actielijnen is verwoord in de paragraaf bedrijfsvoering en een aantal speerpunten die zich tevens op de ontwikkeling van bedrijfsvoering richten.

46. Optimale informatievoorziening

Jaarrekening 2021

Optimale informatievoorziening wordt gedreven door de informatiebehoefte van de interne organisatie, door (nieuwe) wet- en regelgeving en door nieuwe mogelijkheden die technische innovaties bieden. Het afgelopen jaar hebben we stappen gezet op het gebied van zaakgericht werken, data gedreven werken en is een eerste stap gezet op weg naar een nieuwe digitale werkomgeving. We hebben de druk op informatieveiligheid als gevolg van steeds slimmere cybercriminelen zien oplopen. Meer details over Optimale Informatievoorziening is te vinden in de paragraaf bedrijfsvoering, onder de kop Informatievoorziening.

48. AO/IB (administratieve organisatie / interne financiële beheersing) uitwerken

Jaarrekening 2021

AO-IB en risicomanagement is het afgelopen jaar geoptimaliseerd door ons enerzijds te richten op het verbeteren van maatregelen ten aanzien van de belangrijkste geldstromen en anderzijds de opzet, bestaan en werking van processen te beschrijven. Hierop aansluitend is de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement in 2021 kritisch bekeken en geoptimaliseerd in samenwerking met de teams. Tevens hebben we aanvullend in 2021 een frauderisico-analyse uitgevoerd.

Per controlejaar wordt er een intern controleplan opgesteld. Dit controleplan wordt afgestemd met de accountant. In dit controleplan beoordelen wij met name processen die van substantiële financiële omvang zijn. Hierbij is, in afstemming met de accountant, aansluiting gezocht op de aankomende rechtmatigheidsverantwoording die mogelijk vanaf boekjaar 2022 ingaat (dit was eerst boekjaar 2021, maar is door de wetgever uitgesteld naar boekjaar 2022). Het team AO-IB voert de verbijzonderde interne controles (VIC) uit ter aanvulling op reeds bestaande interne controlemaatregelen.

49. Nota risicomanagement uitwerken

Jaarrekening 2021

De paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is halverwege 2021 geactualiseerd. De risico's vanuit de vorige jaarrekening zijn hierbij kritisch tegen het licht gehouden, waarbij is gekeken of de duiding en onderbouwing van de betreffende risico's in voldoende mate aanwezig is (tevens rekening houdend met corona-effecten). Voor een adequate bedrijfsvoering is het namelijk belangrijk dat we de risico's en onzekerheden in beeld hebben en deze op een gestructureerde wijze beheersen dan wel herzien bij wijzigingen. De uitgangspunten van ons risicobeleid staan beschreven in de 'Nota risicomanagement (2018)'. Komend jaar wordt de nota geactualiseerd.

50. Financiën: goed rentmeesterschap

Jaarrekening 2021

Dit speerpunt is erop gericht de financiële positie van de gemeente Overbetuwe, zowel incidenteel als structureel, gezond te krijgen en te houden. In tegenstelling tot de afgelopen jaren nemen de incidentele baten in de begroting af. Daarnaast is de omvang van de begroting toegenomen door de decentralisatie van de jeugdzorg taken en een toename van de investeringenportefeuille. De druk die hierdoor ontstond op de begroting resulteerde in een negatief meerjarenperspectief.

We zijn in 2021 gestart met een onderzoek naar de realiteit van de budgetten in onze begroting.

Vervolgens hebben we ons gericht op de terugkeer naar een robuust en structureel financieel evenwicht. Met een mix van technische en inhoudelijke oplossingen, waarin een verhoging van de onroerende zaakbelasting onvermijdelijk bleek, is het gelukt om het forse verwachte tekort voor 2021 structureel op te lossen.

In de zomer van 2021 besloot het demissionaire kabinet tot een compensatie van de kosten voor de jeugdzorg. Samen met de heroverwegingen geeft deze compensatie voldoende ruimte voor een structureel sluitende begroting 2022 en een meerjarig perspectief met een structureel positief saldo. We hebben daarin ook de verwachte negatieve effecten van het nieuwe verdeelmodel van het Gemeentefonds voor een belangrijk deel kunnen verwerken, naar de stand van zaken volgens de septembercirculaire 2021.

Wat heeft het programma Financiën en bedrijfsvoering gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
0.4 Overhead.			
Lasten	16.332	15.446	886
Baten	-1	-8	7
Totaal 0.4 Overhead.	16.331	15.438	893
Gerealiseerd resultaat	16.331	15.438	893

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000.

0.4 Overhead	voordelen	nadelen	I/S
- Lagere lasten van het personeelsbudget. Zie de uitgebreidere toelichting hierover in de paragraaf bedrijfsvoering	718		I
- Lagere lasten voor huisvesting door met name lagere energiekosten als gevolg van meer thuiswerken.	68		I
- Lagere kosten voor het verstrekken van koffie/thee e.d. als gevolg van meer thuiswerken en lagere portiekosten.	55		I
	52		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
	893		

PROGRAMMA 10 ALGEMEEN BESTUUR

Toelichting

De gemeente Overbetuwe is een op samenwerking gerichte gemeente. In dit programma gaan we specifiek in op de regionale samenwerking en de samenwerking met onze inwoners. Er zijn echter veel meer partijen met wie we samenwerken, denk aan onze (maatschappelijke) partners, organisaties, ondernemers en onze buurgemeenten.

Regionale samenwerking

Een breed scala aan maatschappelijke onderwerpen vraagt dagelijks om aandacht. De aanpak van deze onderwerpen kunnen we niet alleen. We hebben hiervoor de regio nodig. De gemeente Overbetuwe, liggend in het hart van de regio Arnhem-Nijmegen, is een groot voorstander van regionale samenwerking. Zo is ook in 2021 samengewerkt met andere gemeenten in allerlei samenwerkingsverbanden (met Lingewaard (o.a. ICT, belastingen), regio Centraal Gelderland (MGR sociaal domein), regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio), VGGM, etc. Overbetuwe vindt het belangrijk dat de regionale samenwerking effectief en slagvaardig is opgezet om de gezamenlijke doelen te realiseren. Dat is noodzakelijk om de concurrentiepositie, aantrekkingskracht en bereikbaarheid van onze regio te versterken. Ook staan wij open voor samenwerking, zowel binnen als buiten onze gemeente, om daarmee anderen te helpen. We zijn daarmee een gemeente die gericht is op de samenleving, lokaal en regionaal.

Samenwerking met inwoners: visie op interactie

Bij een veranderende samenleving hoort een veranderende overheid, waarbij we uitgaan van de inwoners van Overbetuwe en waar iedereen meedoet. Sterke dorpen en wijken waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen en helpen. Dit is ons vertrekpunt. We richten ons hierbij enerzijds op inwoners die zelf richting en invulling geven aan hun leefomgeving, en anderzijds op een communicatieve overheid in een gelijkwaardige relatie tot deze inwoners.

Goed samenspel met de samenleving vraagt communicatief en consequent handelen van het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie. Dit vraagt een duidelijke visie. De gemeenteraad heeft september 2020 de visie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar' vastgesteld, en in december 2020 de interactiewijzer. In december 2021 is ons participatiebeleid ten behoeve van de omgevingswet vastgesteld. Daarnaast is in 2021 verder gewerkt aan de implementatie van de interactievisie; er zijn ervaringen opgedaan in een meer gelijkwaardige samenwerking met dorpen. Denk bijvoorbeeld aan de dorpendeals. Daarnaast heeft de ambtelijke organisatie diverse stappen gezet richting het vertalen van de uitgangspunten van de interactievisie in onze werkwijze, in samenhang met de omgevingswet en de organisatievisie.

Wat hebben we in 2021 gerealiseerd en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Uitvoeringsagenda 2018-2022

08. Kerngericht werken

Jaarrekening 2021

Het kerngericht werken is een werkwijze die uitgaat van continu leren; adaptief aan veranderingen. Immers, ook de samenleving verandert voortdurend. Daarom is dit speerpunt nooit 'af'. Uitgangspunt is steeds de vitaliteit en robuustheid van gemeenschappen. Door inwoners te faciliteren, hopen we het eigenaarschap en creativiteit van inwoners te vergroten bij de opgaven in hun dorp of buurt. We hebben in 2021 stappen gezet om het kerngericht werken te verbreden tot gebiedsgericht werken; de interactievisie schetst hiertoe de kaders.

We hebben de afgelopen jaren concrete instrumenten ontwikkeld die organisatie breed kunnen worden ingezet. Zoals de interactiewijzer en de dorpsagenda. Daarnaast zijn we de afgelopen periode in de organisatie in gesprek gegaan over de vraag of de beoogde aanpak past binnen de interactievisie. Ook volgen we intensief 2 casussen (dorpendeals) waarin we echt op een andere manier werken. We merken tegelijkertijd dat de ambitie groter is dan wat bereikt is.

60. Versterking Regio Arnhem Nijmegen

Jaarrekening 2021

Per 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio van start gegaan. Onze regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit. Om dit te bereiken zijn de achttien gemeenten die de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vormen samen aan de slag gegaan met vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio. Met een regionale agenda (opgesteld in 2021) wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. De achttien gemeenten hebben elk eind 2021 een beslissing genomen over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering ervan wordt meegegeven.

Wat heeft het programma 10 Algemeen bestuur gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Saldo 2021
0.1 Bestuur.			
Lasten	2.022	2.094	-72
Baten	0	-16	16
Totaal 0.1 Bestuur.	2.022	2.078	-57
0.2 Burgerzaken.			
Lasten	1.009	995	14
Baten	-555	-598	43
Totaal 0.2 Burgerzaken.	454	397	57
Gerealiseerd resultaat	2.475	2.475	0

Verbonden partijen

De Eurregio RijnWaal en Arnhem Nijmegen City Region dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VPB, ONVOORZIEN EN MUTATIES RESERVES

Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien

Lasten (bedragen x € 1.000)	Begr. na wijz. 2021	Realisatie 2021	Verschil
<u>Onvoorzien:</u>			
- werkelijke raming onvoorzien	5	0	5
<u>VPB:</u>			
- raming vpb	369	447	-78
<u>Overige lasten:</u>			
- reeds bestemde structurele financiële ruimte	-90	0	-90
- eenmalige financiële ruimte	295	0	295
- stelposten (algemeen)	104	0	104
- lasten heffingen en invordering gemeentelijke belastingen	1.163	1.518	-355
- lasten deelnemingen	8	3	5
- lasten geldleningen	2	1	1
- overige lasten	1.658	3.143	-1.486
Totaal lasten	3.514	5.113	-1.599
<u>Baten (bedragen x € 1.000)</u>			
<u>Algemene dekkingsmiddelen:</u>			
- dividend deelnemingen	10	67	-57
- onroerende zaakbelastingen gebruikers	1.072	1.081	-9
- onroerende zaakbelastingen eigenaren	7.170	7.207	-37
- hondenbelasting	283	287	-3
- reclamebelasting	0	0	0
- precariobelastingen	2.857	2.862	-5
- uitkeringen gemeentefonds (incl. sociaal deelfonds)	74.667	75.385	-718
- rentetoevoeging aan algemene dienst:	0	0	0
- rente bestemmingsreserves	242	240	3
- rente voorzieningen	606	637	-31
- rente overlopende passiva	8	0	8
- onderuitputting	0	0	0
<u>Overige baten:</u>			
- overige baten	1.608	4.244	-2.636
Totaal baten	88.524	92.011	-3.487

De taakvelden met een verschil groter dan € 100.000 worden hieronder toegelicht.

Toelichting Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien

0.5 Treasury	Voordelen	Nadelen	I/S
--------------	-----------	---------	-----

- Op grond van de BBV-voorschriften moeten de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend. Deze toerekening van rentekosten vindt plaats op basis van een bij de begroting (voor)gecalculeerd omslagrentepercentage. Het bij de begroting 2021 berekende percentage kwam uit op 1,51% . Dit mag worden afgerond op een half procent en dus is in de begroting 2021 (net als in de begroting 2020) een omslagpercentage gehanteerd van 2,0%. Het verschil tussen die 2,0% en 1,51% is als renteresultaat (906K) geraamd op het taakveld 0.5 Treasury. Bij het opmaken van de jaarstukken 2021 bleek dat het werkelijke rentepercentage is uitgekomen op 1,15%. Het verschil tussen het werkelijke en het begrote rentepercentage was hierdoor dusdanig groot dat op grond van de BBV-voorschriften een nacalculatie verplicht was. Deze is uitgevoerd met een rentepercentage van 1,25%. Het gevolg van deze rentecorrectie is dat op alle taakvelden sprake is van lagere rentelasten. Immers in de begroting was gerekend met 2,0% en werkelijk is gerekend met 1,25%. De lagere rentelasten op de taakvelden hebben echter geen budgettair effect omdat door de nacalculatie op het taakveld 0.5 Treasury een veel lager dan verwacht renteresultaat is ontstaan (110K positief in plaats van 906K negatief). Uitzondering hierop zijn lagere rentelasten op het taakveld 7.2 Riolerings. Deze lagere rentelasten komen namelijk ten gunste van de burgers (verrekend via de rioolheffing) en dus betekent dat wel een budgettair nadeel voor de gemeente. Ook kon iets minder rente worden toegerekend aan de grondcomplexen (werkelijk 1,01% ten opzichte van begroot 1,44%).		1.016	I
- Vanwege door de ECB afgekondigde dividendrestricties was een deel van het dividend 2019 en het gehele dividend 2020 nog niet uitgekeerd door de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Eind juli 2021 heeft de ECB aangekondigd de dividendrestricties te laten vervallen vanaf 1 oktober 2021. Vervolgens heeft de BNG op 4 oktober 2021 het gereserveerde dividend over beide boekjaren uitgekeerd. Dit heeft geleid tot een eenmalig voordeel.	57		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen	24		I
Totaal	81	1.016	

0.64 Belastingen overig	Voordelen	Nadelen	I/S
- Niet geraamde terugontvangst dividendbelasting inzake een winstuitkering van GEM Westeraam (via de Commandiet Westeraam).	268		I
- Lagere overige kosten gemeentelijke belastingen (o.a. lagere softwarekosten en kosten aanslagoplegging).	58		I
- Lager dan geraamd bedrag aan eindheffing Werkkostenregeling.	25		I
	43		I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	394	0	

0.7 Algemene Uitkering	Voordelen	Nadelen	I/S
- In de 2e Berap 2021 was de Algemene Uitkering (AU) gebaseerd op de meicirculaire 2021. Vervolgens zijn via de 9e begrotingswijziging 2021 de financiële consequenties van de septembercirculaire 2021 verwerkt. Nadien is de decembercirculaire 2021 ontvangen waaruit enkele behoorlijke verhogingen van de AU voortvloeiden door taakmutaties, hogere uitkeringsfactor en geactualiseerde aantallen. Totaal was sprake van een voordeel van € 667.000. Omdat een deel hiervan echter € 592.000 via de resultaatbestemming wordt gereserveerd (deel via reservering overschot corona) komt het budgettaire voordeel van de decembercirculaire 2021 dus uit op € 75.000.	667		I
- Daarnaast hebben er nog nabetalings plaats gevonden over 2018, 2019 en 2020. Dit heeft geresulteerd in een (budgettair) voordeel van € 51.000.	51		I
Totaal	718	0	

0.8 Overige baten en lasten	Voordelen	Nadelen	I/S
- Tegenover de uitgaven voor de bestrijding van het Coronavirus en de financiële effecten van de pandemie op de samenleving en gemeentelijke organisatie staan ontvangen compensaties van de provincie en het rijk. Uiteindelijk is nog niet de volledige compensatie in 2021 ingezet. Op dit taakveld is sprake van een voordeel van € 1.041.000. Hier staan echter lagere huurinkomsten van € 164.000 tegenover op andere taakvelden waardoor het budgettaire voordeel dus uitkomt op € 877.000. Zie ook de aparte toelichting over corona. Via de resultaatbestemming wordt voorgesteld om dit (budgettaire) overschot te bestemmen voor 2022.	1.041		I
	365		I

- In de begroting 2021 was financiële ruimte opgenomen voor onder andere taakmutaties van de Algemene Uitkering in voorgaande jaren. Deze financiële ruimte is echter niet ingezet in 2021 waardoor er dus sprake is van een voordeel. In de begroting 2022 was deze financiële ruimte al niet meer opgenomen dus is er sprake van een incidenteel voordeel.	245		I
- Het overschot op het P-budget 2020 dat via de resultaatbestemming 2020 geormerkt in de Algemene Reserve (AR) was gestort voor arbo-verantwoorde thuiswerkplekken is in 2021 nog niet aangewend. Dit is echter geen budgettair voordeel omdat hier een lagere onttrekking aan de AR op het taakveld "mutaties reserves" tegenover staat.	104		I
- Via de 1e en 2e Berap 2021 is een totaalbedrag van € 104.000 toegekend voor stijging van de verzekeringspremies. Het budget is vervolgens op een stelpost geraamd en dus niet verdeeld over de tientallen kostenplaatsen waarop een verzekeringspremie staat geraamd. Omdat de werkelijke (hogere) verzekeringspremies wel zijn verdeeld over de betreffende kostenplaatsen is er nu sprake van een voordeel van € 104.000 op dit taakveld. Dit is dus echter geen budgettair voordeel omdat hier hogere premies tegenover staan op de diverse andere taakvelden.	42		I
- Bij de definitieve afrekening van de SPUK-bijdrage btw sport over de 2020 bleek sprake te zijn van een hoger uitkeringspercentage dan waar aanvankelijk vanuit was gegaan.		43	I
- Noodzakelijke aanvulling van de voorziening dubieuze debiteuren belastingen op basis van recente herberekening.		34	I
Saldo diverse overige voor- en nadelen			
Totaal	1.797	77	

Mutaties reserves per programma

Toevoegingen (bedragen x € 1.000)	Begr. na wijz. 2021	Realisatie 2021	Verschil
Toevoeging aan reserves programma 01	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 02	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 03	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 04	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 05	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 06	111	0	111
Toevoeging aan reserves programma 07	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 08	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 09	90	90	0
Toevoeging aan reserves programma 10	0	0	0
Toevoeging aan reserves alg. dekkingsmidd.	2.339	2.339	0
Totaal toevoegingen	2.540	2.429	111
Onttrekkingen (bedragen x € 1.000)	Begr. na wijz. 2021	Realisatie 2021	Verschil
Onttrekkingen aan reserves programma 01	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 02	-688	-416	-272
Onttrekkingen aan reserves programma 03	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 04	-194	-54	-140
Onttrekkingen aan reserves programma 05	-488	-236	-252
Onttrekkingen aan reserves programma 06	-2.790	-2.412	-379
Onttrekkingen aan reserves programma 07	-130	-130	0
Onttrekkingen aan reserves programma 08	-742	-324	-418
Onttrekkingen aan reserves programma 09	-184	-116	-68
Onttrekkingen aan reserves programma 10	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves alg. dekkingsmid.	-2.146	-1.489	-657
Totaal onttrekkingen	-7.362	-5.176	-2.186
Saldo (bedragen x € 1.000)	Begr. na wijz. 2021	Realisatie 2021	Verschil
Saldo mutaties reserves programma 01	0	0	0
Saldo mutaties reserves programma 02	-688	-416	-272
Saldo mutaties reserves programma 03	0	0	0
Saldo mutaties reserves programma 04	-194	-54	-140
Saldo mutaties reserves programma 05	-488	-236	-252
Saldo mutaties reserves programma 06	-2.679	-2.412	-268
Saldo mutaties reserves programma 07	-130	-130	0
Saldo mutaties reserves programma 08	-742	-324	-418
Saldo mutaties reserves programma 09	-94	-27	-68
Saldo mutaties reserves programma 10	0	0	0
Saldo mutaties aan reserves alg. dekkingsmid.	193	850	-657
Totaal saldo	-4.823	-2.748	-2.075

PARAGRAFEN

I. Lokale lasten

Inleiding

In deze paragraaf bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, kostendekking per verordening, de tariefs- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. Daarnaast is aan het einde van deze paragraaf een kosten- en dekkingsoverzicht opgenomen van de belangrijkste bestemmingsheffingen: rioolheffing en de reinigingsheffingen.

Het beleidskader van de lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ), Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Jaarlijks worden de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vastgesteld. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Met dagtekening 26 februari 2021 zijn de WOZ-beschikkingen/aanslagen gemeentelijke belastingen 2021 verzonden. Ook de afhandeling van bezwaarschriften heeft tijdig plaatsgevonden. De wettelijke termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar. In 2021 is 71% van de bezwaren tegen de WOZ-waarde binnen 6 maanden afgehandeld. Eind 2021 waren alle bezwaren afgehandeld.

Herwaardering

Voor het belastingjaar 2021 is de OZB gebaseerd op de WOZ-waarden per de waardepeildatum 1 januari 2020. Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waarden geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag OZB. Niet alleen wanneer waarden dalen, maar ook niet als waarden stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt, wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag zal leiden.

Tarieven

In de programmabegroting 2021 is een verhoging van de onroerende-zaakbelastingen met 8,7% opgenomen. Tijdens de begrotingsbehandeling op 3 november 2020 is het amendement 'A-3 Hogere kostendekking leges omgevingsvergunningen' door de raad aangenomen. In dit amendement is voorgesteld om de voorgestelde OZB verhoging met 2,6% te verlagen tot een percentage van 6,1%. Bij de vaststelling van de OZB-tarieven voor 2021 is rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken. De waarden van woningen zijn in de periode van 1 januari 2019 tot 1 januari 2020 met gemiddeld 6,6% gestegen. De waarden van niet-woningen zijn in die periode gemiddeld met 0,4% gestegen. De OZB-tarieven voor 2021 zijn, naast de hiervoor vermelde aanpassing in verband met de waardeontwikkeling, dus verhoogd met 6,1%. De totale OZB-opbrengst 2021 bedraagt € 8.288.000 (afgerond).

Hondenbelasting

Beleidskader

Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

De hondenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit en van waaruit gemeenten zelf mogen bepalen waaraan het wordt besteed. Uit onze inkomsten van de hondenbelasting worden onder andere de aanleg, het onderhoud en de schoonmaak van de hondenvoorzieningen (honden uitlaatplaatsen en hondenlosloopgebieden) betaald.

Tarieven

De tarieven van de hondenbelasting zijn in 2021 verhoogd met 1,7% inflatie. De opbrengst van de hondenbelasting 2021 bedraagt € 286.000 (afgerond).

Rioolheffing

Beleidskader

Verordening riolheffing gemeente Overbetuwe 2021, Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2018-2022 (GRP).

Algemeen

De riolheffing wordt geheven voor de bekostiging van beheer en onderhoud van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Evenals de afvalstoffenheffing is de riolheffing kostendekkend: we gaan uit van het principe 'de vervuiler betaalt'. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een pand.

De raad heeft een voorziening riolering ingesteld: het verschil tussen de opbrengsten en de kosten van riolering komen ten gunste of ten laste van de voorziening. Als uit de jaarrekening verschillen blijken met het vastgestelde GRP, dan wordt dit verschil bij de tariefvaststelling van het eerstvolgende jaar meegenomen.

Tarieven

De totale opbrengst uit de riolheffing 2021 bedraagt € 2.062.000 (afgerond). De tarieven voor 2021 zijn verhoogd met 12,6% (inclusief 1,7% inflatie). Daarin is een eenmalige verlaging verwerkt van € 12,25 voortvloeiende uit de doorwerking van het voordeel uit de jaarrekening 2019. Het belangrijkste tarief 2021 is € 96,65 voor een waterverbruik tot 500 kubieke meter.

Om tot een volledige kostendekking voor 2021 te komen is een onttrekking aan de voorziening nodig geweest van afgerond € 873.000. Dit is € 618.000 minder ten opzichte van de vastgestelde primaire begroting.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- a. lagere kapitaallasten vooral door een lagere toegerekende rente: € 449.000 (lagere onttrekking);
- b. lagere beheerkosten, zoals lagere inspectiekosten: € 149.000 (lagere onttrekking);
- c. extra inkomsten en bespaarde rente voorziening: € 20.000 (lagere onttrekking).

Door de inzet van de voorziening riolering in 10 jaar, kunnen de riooltarieven in die periode uiterst beperkt blijven.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer, Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Voor de reinigingsheffingen geldt het beginsel: de vervuiler betaalt. Om die reden is de 100% kostendekking het uitgangspunt.

Tarieven

De totale opbrengst uit de reinigingsheffingen 2021 bedraagt € 5.510.000 (afgerond). Door een daling van het aantal containeraanbiedingen voor restafval (incl. ondergronds) is de opbrengst € 134.000 lager dan geraamd. De hogere kosten voor het inzamelen van afval zijn doorberekend aan de inwoners waarbij uitgegaan wordt van 100% kostendekking. De vaste tarieven zijn in 2021 met 26,5% verhoogd en de variabele tarieven voor 2021 zijn niet gestegen ten opzichte van 2020.

Precariobelasting en -belasting op kabels en leidingen

Beleidskader

Verordening precariobelasting gemeente Overbetuwe 2021 en de Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting ter zake van buizen, kabels, draden of leidingen gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Vanaf 1 januari 2022 is het wettelijk niet meer mogelijk om precario te heffen op kabels en leidingen.

Tarieven

De tarieven voor precariobelasting (exclusief het tarief voor precariobelasting op kabels en leidingen) zijn in 2021 verhoogd met 1,7%. Met ingang van 1 november 2014 wordt er precariobelasting op kabels en leidingen geheven. Voor 2021 is de belastingopbrengst hiervan € 2.822.000 (afgerond).

Marktgelden/standplaatsen

Beleidskader

Verordening marktgelden gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Iedereen die een standplaats heeft op de wekelijkse markt betaalt marktgeld. Dat geldt ook voor degene die een standplaats heeft voor bijvoorbeeld een dag. Naast marktgeld betalen ze een bedrag voor de elektriciteitsvoorzieningen als daarvan gebruik wordt gemaakt.

Tarieven

Voor de goederenmarkt in Zetten geldt een lager tarief dan voor Elst. De reden hiervoor is de beperktere omvang van de kern Zetten en de markt. De tarieven zijn afgeleid van de in de Tarieventabel leges, behorende bij de legesverordening, opgenomen tarieven voor overige standplaatsen. De tarieven voor marktgeld zijn in 2021 verhoogd met 1,7% inflatie.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader

Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven. In deze gemeente zijn er drie algemene begraafplaatsen.

Tarieven

De tarieven voor lijkbezorgingsrechten zijn in 2021 verhoogd met 1,7%.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Beleidskader

Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Elst 2020-2024.

Algemeen

Ondernemers in het centrum van Elst hebben per 1 januari 2020 een bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht. In de BIZ investeren ondernemers in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. De gebruikers en eigenaren van panden in het centrum van Elst die niet als woning worden gebruikt, betalen hiervoor een BIZ-bijdrage aan de gemeente. De gemeente geeft de opbrengst als subsidie aan Stichting Centrummanagement Elst die hiervoor activiteiten uitvoert. Voor 2021 is de belastingopbrengst € 120.000 (afgerond).

Leges

Beleidskader

Legesverordening gemeente Overbetuwe 2021 en de Tarieventabel leges 2021.

Algemeen

We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven.

Tarieven

De tarieven voor leges zijn verhoogd met 1,7%. Voor sommige diensten heeft het Rijk een maximumtarief ingesteld, zoals voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten. Het uitgangspunt voor de tarieven is gebaseerd op 100% kostendekking. Door de verhoging van de kostendekking van de leges omgevingsvergunning zijn de tarieven voor omgevingsvergunningen in 2021 met ruim 21% gestegen.

Lokale lastendruk

De lokale lasten worden jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere Overheden (COELO) in beeld gebracht. De cijfers van de COELO over 2021 leveren een goede vergelijking op van de lastendruk in onze gemeente ten opzichte van het regionale en landelijke beeld. De woonlasten voor een gemiddeld gezin in Overbetuwe zijn in 2021 de op drie na laagste van de provincie Gelderland.

Belastingdruk per object en inwoner op basis van de werkelijke opbrengsten van de afgelopen belastingjaren:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Opbrengst per object	639,80	623,27	592,53	605,73	596,86	654,54	713,94
Opbrengst per inwoner	299,08	293,00	276,71	283,32	280,69	307,26	331,53

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, Kwijtscheldingsregeling gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Net als in voorgaande jaren worden de maximale mogelijkheden tot het verlenen van kwijtschelding benut. Kwijtschelding is mogelijk voor de OZB, het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Of kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit van belastingsschuldigen. Bij de bepaling daarvan houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals die normatief zijn opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid.

Kwijtscheldingsaanvragen

Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingsschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau. Dit heeft er toe geleid dat in 2021 351 belastingsschuldigen geen verzoek om kwijtschelding hoefden in te dienen.

In 2021 zijn er, naast de automatische kwijtschelding, nog ongeveer 380 kwijtscheldingsaanvragen ingediend. Van deze aanvragen zijn er ongeveer 270 geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. In 2021 is 95% van alle kwijtscheldingsaanvragen binnen 5 maanden afgehandeld. Er is voor € 163.000 (afgerond) aan kwijtschelding verleend.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroet 2021 incl. begr. wijz.	Werkelijk 2021
OZB woningen	5.653	5.694
OZB niet-woningen	2.589	2.595
Hondenbelasting	283	287
Rioolheffing	2.052	2.062
Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	5.645	5.511
Marktgelden	31	25
Standplaatsen	6	6
Lijkbezorgingsrecht	54	85
BIZ (opvolging van reclamebelasting)	120	120
Precariobelasting	2.857	2.862
Kwijtschelding	-155	-164
Leges	2.073	2.644
Totaal netto opbrengst heffingen	21.208	21.727

Heffing (bedragen x € 1.000)	Opbrengst per object (aantal)	Opbrengst per inwoner (aantal)	totaal 2021 in %
OZB woningen	€ 254,31	€ 118,09	26,21%
OZB niet-woningen	€ 115,90	€ 53,82	11,94%
Hondenbelasting	€ 12,80	€ 5,95	1,32%
Rioolheffing	€ 92,11	€ 42,77	9,49%
Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	€ 246,15	€ 114,30	25,36%
Marktgelden	€ 1,13	€ 0,52	0,12%
Standplaatsen	€ 0,25	€ 0,11	0,03%
Lijkbezorgingsrecht	€ 3,80	€ 1,76	0,39%
BIZ (opvolging van reclamebelasting)	€ 5,36	€ 2,49	0,55%
Precariobelasting	€ 127,84	€ 59,37	13,17%
Kwijtschelding	-€ 7,32	-€ 3,40	-0,75%
Leges	€ 118,10	€ 54,84	12,17%
Totaal	€ 970,43	€ 450,62	100,0%

De kostendekking

Inleiding

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf inzicht gegeven moet worden in de mate van kostendekking van de belastingen die op inwoners en/of bedrijven worden verhaald.

In het beleidskader (zie hiervoor) wordt de beoogde dekking omschreven. Hierna wordt inzicht gegeven in de gerealiseerde kostendekking van de twee belangrijkste bestemmingsheffingen, te weten: de rioolheffing en de reinigingsheffingen.

In de paragraaf lokale heffingen bij de programmabegroting 2021 én in de vastgestelde “Financiële verordening gemeente Overbetuwe 2017” staan de uitgangspunten voor de berekeningswijze opgenomen.

Kostendekking 2021 per verordening

Verordening Rioolheffing							
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Begroot primair	Realisatie	Toelichting
Directe lasten	7.2	riolering	2.250	100%	2.491	1.937	1
Inkomsten	7.2	riolering			-4	-4	
Netto kosten					2.487	1.933	
Toe te rekenen kosten							
Overhead: opslag uurtarief	7.2	riolering	13.460 uur	100%	543	543	
Compensabele BTW	7.2	riolering	355.467	100%	355	271	
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	60.000	100%	60	57	
Kosten waterbeheer	5.7	openbaar groen	198.487	100%	198	242	
Kosten straatreiniging	2.1	verkeer en vervoer	116.000	100%	116	116	
Totale kosten					3.760	3.162	
Opbrengst heffing	7.2	riolering		-2.052	-2.052	-2.062	2
Bespaarde rente VZ riolering	0.5	treasury		-217	-217	-227	
Totale baten					-2.269	-2.289	
Totale baten - lasten (onttrekking aan voorziening riolering)					1.491	873	3
Dekkingspercentage excl. de onttrekking aan voorziening					60,4%	72,4%	
Dekkingspercentage incl. de onttrekking aan voorziening					100,0%	100,0%	

Opm: in deze berekening is de rente over de voorziening meegenomen in de kostendeckking. Dat is een lokale keuze.

Toelichting:

- De totale lasten zijn € 554.000 lager door:
 - Lagere kapitaallasten (€ 449.000), vooral door vertraging in uitvoering van de projecten en een verlaging van de rente naar 1,25%.
 - Lagere beheerskosten (€ 105.000), vooral door eenmalig lagere kosten voor inspectie van riool.
- Hogere inkomsten uit rioolheffing: € 10.000.
- Per saldo lagere onttrekking uit de voorziening riolering: € 618.000. Zie de toelichting 1 en 2 alsmede enkele kleinere mutaties.

Verordening Reinigingsheffing						
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Begroot primair	Realisatie	Verschil	Toelichting
Directe lasten	7.3	afval	4.887	4.690	197	
Inkomsten	7.3	afval	-867	-1.283	416	
Netto kosten			4.020	3.407	613	
Toe te rekenen kosten						
Overhead: opslag uurtarief (incl. Boa's)	7.3	afval	723	723	0	
Compensabele BTW	7.3	afval	807	752	55	
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	95	107	-12	
Totale kosten			5.645	4.988	657	1
Opbrengst heffing	7.3	afval	-5.645	-5.511	-134	
Totale baten			-5.645	-5.511	-134	2
Totale baten - lasten			0	-523	-523	
Dekkingspercentage			100,0%	110,5%	-10,5%	

Toelichting:

- De totale netto kosten zijn € 657.000 lager. Dat komt door:

- a. Diverse begrotingsmutaties vooral voortvloeiende uit bestuursrapportages: € 163.000 (voordeel).
 - b. Kosten voor op- en overslag, sortering en vermarkting van PMD zijn komen te vervallen € 270.000 (voordeel).
 - c. Lagere kosten voor inzameling GFT en stort- en verwerkingskosten restafval e.d. € 146.000 (voordeel).
 - d. Hogere inkomsten voor oud papier en milieustraat € 168.000 (voordeel).
 - e. Hogere kosten voor inzameling oud papier, inzameling GFT en stort- en verwerkingskosten bedrijfsafval, hout en glas, zwerfafval etc.: € 90.000 (nadeel).
2. Lagere inkomsten uit afvalstoffenheffing/reinigingsrechten: € 134.000. Dat komt door:
- a. Minder aangeboden restafval via containers/ondergrondse containers: € 134.000 (nadeel).

II. Weerstandsvermogen

Algemeen

Voor een adequate bedrijfsvoering is het belangrijk dat we risico's en onzekerheden tijdig in beeld hebben en ze op een gestructureerde wijze beheersen. We nemen deel aan een samenleving die complex en aan verandering onderhevig is en dit vraagt om een passend risicobewustzijn.

De uitgangspunten van ons risicobeleid en de wijze waarop we dit beleid uitvoeren zijn beschreven in de 'Nota risicomanagement (2018)'. Een van die uitgangspunten is dat er twee keer per jaar, bij de jaarstukken en de begroting, een integraal beeld geschetst wordt van de risico's, de aanwezige weerstandscapaciteit en de ratio voor het weerstandsvermogen.

De verdere professionalisering van het risicomanagement en de wijze van presenteren van de risicoanalyse heeft in de begroting 2022 plaatsgevonden. De risico's worden middels de nieuwe methodiek gepresenteerd waarbij risico's verbeterd zijn onderbouwd en gekwantificeerd. De raad heeft in september 2021 ingestemd met de gewenste aanpassing en aanscherping van de risicoparaagraaf. We sluiten in deze jaarrekening aan op deze nieuwe systematiek en actualiseren de risico's per 31 december 2021.

In de voorliggende paragraaf informeren we u over:

- het gemeentelijke risicobeleid
- de hoogte van onze weerstandsratio met een toelichting op de omvang van onze risico's
- de "BBV indicatoren" en conclusies over de financiële positie van onze gemeente

Risicobeleid

Met het risicobeleid willen we inzicht krijgen in de risico's die we lopen. Dit inzicht helpt om:

- maatregelen te treffen die voorkomen dat het risico zich voordoet.
- maatregelen te nemen om zich voordoende risico's beperken (mitigeren);
- te toetsen of er voldoende financiële ruimte is om de risico's op te vangen, zonder dat dit leidt tot beleidswijzigingen.

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer) / Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)

In onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio weergegeven.

Ratio	Kwalificatie
A > 2	Uitstekend
B $1,4 \leq 2,0$	Ruim voldoende
C $1,0 \leq 1,4$	Voldoende
D $0,8 \leq 1,0$	Matig
E $0,6 \leq 0,8$	Onvoldoende

F ≤ 0,6

Ruim onvoldoende

De gemeente streeft naar een weerstandsratio tussen de 1,4 en 2. Met deze ratio (B) krijgt het weerstandsvermogen de kwalificatie "ruim voldoende". Deze kwalificatie sluit aan bij ons streven naar duurzaamheid en bestendigheid en is passend bij goed rentmeesterschap.

Op basis van de rekeningcijfers 2021 is de ratio van ons incidentele weerstandsvermogen 2,20 (afgerond 2,2) en daarmee uitstekend. Ten opzichte van begroting 2022 is de ratio gestegen. Dit heeft te maken met de grotere omvang van de algemene reserve

In deze berekening is geen rekening gehouden meteen toevoeging van het rekeningresultaat 2021 aan de algemene reserve (afgerond € 6,1 miljoen). Wanneer we deze toevoeging meenemen in de berekening is de weerstandsratio 3,6.

Bedragen x 1.000	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Eenmalige risico's	4.245	4.245	8.200	7.100
Eenmalige weerstandscapaciteit	6.149	9.344	8.700	8.100
Ratio	1,4	2,2	1,1	1,1
Kwalificatie	Ruim voldoende	Uitstekend	Voldoende	Voldoende

Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de werkelijk beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2021.

Algemene reserve	€ 9.343.554
Stille reserves	p.m.
Begrotingsruimte	€ 1.565.000 (actueel begrotingssaldo 2022)
Post onvoorzien	€ 55.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 2.120.478

We maken onderscheid tussen incidentele- en structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit verstaan we:

- de algemene reserve
- stille reserves

Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we:

- begrotingsoverschot en eventuele heroverwegingen
- onbenutte belastingcapaciteit
- begrotingspost onvoorzien

De algemene reserve is vrij aanwendbaar en kan worden ingezet voor onvoorziene lasten c.q. ter dekking van risico's. Per 31 december is het saldo van de Algemene Reserve € 9.343.554.

Stille reserves zijn niet-bedrijfsgebonden eigendommen van de gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde. Stille reserves dragen bij aan de weerstandscapaciteit, omdat een deel van de eigendommen kan worden verkocht boven de boekwaarde. Hierdoor wordt winst gerealiseerd. Deze winst kan worden ingezet ter dekking van financiële risico's.

Als de begroting sluit met een positief saldo is sprake van begrotingsruimte. Deze kan worden ingezet voor financiële tegenvallers. De post onvoorzien is ter dekking van niet voorziene uitgaven.

Onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente kan haar belastingen verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de opbrengsten bij maximale tarieven en de geraamde opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor de berekening is uitgegaan de meest actuele ramingen 2022 waarin het maximale tarief van de WOZ-waarde 0,1800 % bedraagt.

Met betrekking tot de onbenutte belastingcapaciteit geldt dat we terughoudend zijn in het doorvoeren van belastingverhogingen. Pas als alle maatregelen geen of onvoldoende oplossingen bieden dient de mogelijkheid van verhoging belastingtarieven zich aan. Onze insteek blijft het aanbieden van een goed voorzieningenniveau tegen geringe lasten.

Het structurele weerstandsvermogen, oftewel de ruimte om financiële tegenvallers op te vangen, zonder ingrijpende beleidswijzigingen, is op dit moment dus € 1.565.000 (actueel begrotingssaldo 2022). Ook voor de jaren 2023-2025 worden momenteel positieve saldi verwacht (2023 +2,0 miljoen, 2024 + 0,9 miljoen en 2025 + 2,1 miljoen).

Benodigde weerstandscapaciteit

In de begroting 2022 zijn de belangrijkste risico's in beeld gebracht en zijn de beheersmaatregelen voor de diverse risico's nader omschreven. In het kader van de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit hebben we de risico's per 31 december 2021 geactualiseerd. In onderstaande tabel is de benodigde weerstandscapaciteit ad € 4,2 miljoen als volgt berekend:

Nr.	Risico	Wat?	Soort risico	Geschatte financiële omvang Jaarr. 2021
1	Covid-19	COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een impact op veel beleidsterreinen gehad maar dat geldt ook voor de komende jaren	Maatschappelijk risico	€ 250.000
2	Bedrijfsvoering Sociaal Domein	Voor maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugdwet is een regionale meldings- en bekostigingssystematiek afgesproken met een complexe informatie-uitwisseling tussen gemeenten en aanbieders. Deze complexiteit vergroot de kans op fouten en zorgt voor vertragingen. Dit geldt zowel voor het primaire proces (aanmelden voor zorg, leveren voor zorg, beëindigen van zorg) als het financiële proces (facturering en verantwoording).	Bedrijfsvoeringsrisico	€ 75.000
3	Open eind regeling Sociaal Domein	Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop. Er is sprake van een open eind regeling, waardoor het mogelijk is dat de middelen ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen.	Financieel risico	€ 500.000
4	Gemeenschappelijke regeling	Als deelnemer aan een verbonden partij zijn we (indirect) verantwoordelijk voor de financiële risico's van deze partij.	Financieel risico	€ 250.000
5	Rijksbelastingen	Geen correcte Uitvoering fiscale wetgeving (Loonheffing, Omzetbelasting en Vennootschapsbelasting)	Juridisch / aansprakelijkheidsrisico	€ 50.000
6	Grondexploitatie bedrijventerreinen	Onzekerheid over opbrengsten en kosten als gevolg van aanpassing plan t.b.v. betere verkoopmogelijkheden voor bedrijventerreinen De Merm, De Merm Oost en Elst Centraal Oost.	Financieel risico	€ 720.000

7	Grondexploitatie woningbouwprojecten	Heteren Centrum: onzekerheid over de kostenstijging als gevolg van bouwrijp maken. Stationsplein West: Bestemmingsplan moet nog vastgesteld worden m.a.w. planologisch risico.	Financieel risico	€ 300.000
8	Faciliterende grondexploitaties (21 projecten)	Bij enkele faciliterende grondcomplexen kunnen niet alle plankosten verhaald worden op de ontwikkelaar.	Financieel risico	€ 50.000
9	Calamiteiten	In het geval van incidenten op "rampschaal" kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken zoals herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.	Maatschappelijk risico	€ 250.000
10	Juridische procedures	Met juridische procedures en daaruit voortvloeiende claims kunnen hoge kosten gemoeid zijn.	Financieel risico	€ 100.000
11	ICT/cyber	Verschillende cyber gerelateerde incidenten kunnen leiden tot verlies en of onbeschikbaarheid van informatie en/of systemen.	Juridisch / aansprakelijkheidsrisico + financieel en bedrijfsvoeringsrisico	€ 150.000
12	Overige risico's	Dit betreft een inschatting van het totaal van kleine risicobedragen.	Bedrijfsvoeringsrisico	€ 1.000.000
13	Privacy	Het in verkeerde handen vallen van (privacy) gevoelige informatie/ persoonsgegevens.	Juridisch / aansprakelijkheidsrisico	€ 50.000
14	Krapte Arbeidsmarkt	Het lastig kunnen vervullen van vacatures en vervanging i.v.m. ziekte.	Bedrijfsvoeringsrisico	€ 100.000
15	Omgevingswet	Uitgangspunt dat de Omgevingswet m.i.v. 1 juli 2022 van start gaat : Vermindering legesopbrengsten omgevingsvergunningen	Bedrijfsvoeringsrisico	€ 400.000
			Totaal	€ 4.245.000

Kengetallen

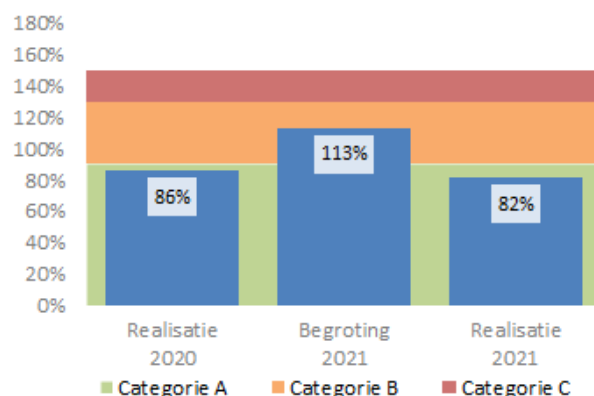
Voor een beter inzicht in de financiële positie van de gemeenten is er een zestal wettelijke indicatoren ontwikkeld. De set kengetallen is bedoeld om raad en bestuursleden meer inzicht te geven in de financiële positie en om vergelijkingen mogelijk te maken.

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de 12 provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2020 geldt. In het GTK zijn de volgende signaleringswaarden opgenomen.

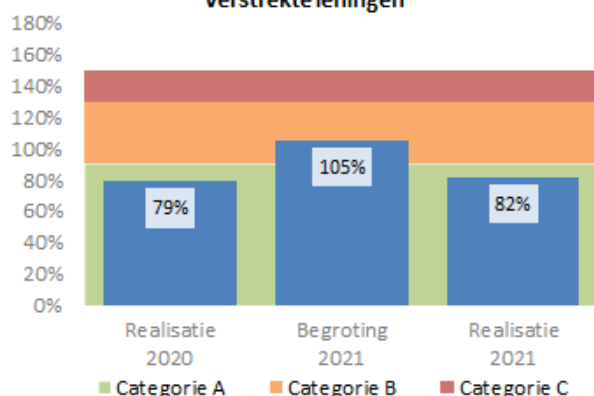
Kengetallen	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2020	2021	2021
1a. Netto schuldquote	86,2%	113,3%	81,6%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	79,0%	105,1%	81,6%
2. Solvabiliteitsratio	20,6%	16,8%	23,0%
3. Grondexploitatie	5,2%	6,2%	1,8%
4. Structurele exploitatieruimte	-1,9%	0,0%	5,1%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	79,0%	88,4%	82,4%

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

1a. Netto schuldquote

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

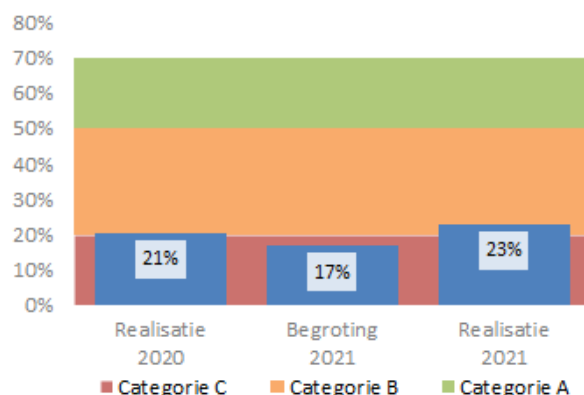
1a. Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

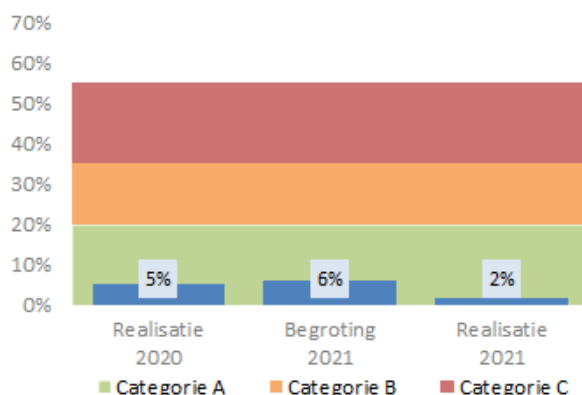
2. Solvabiliteitsratio

2. Solvabiliteit

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

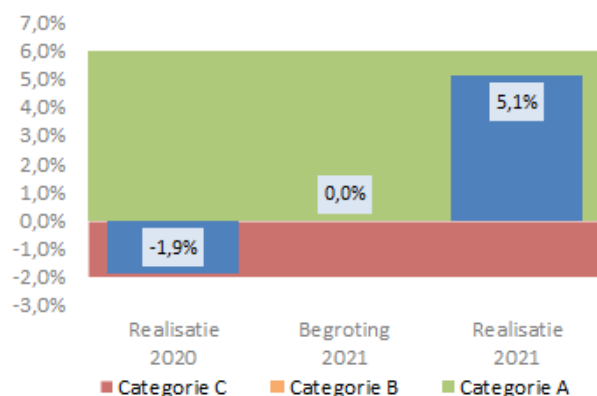
3. Grondexploitatie

3. Grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

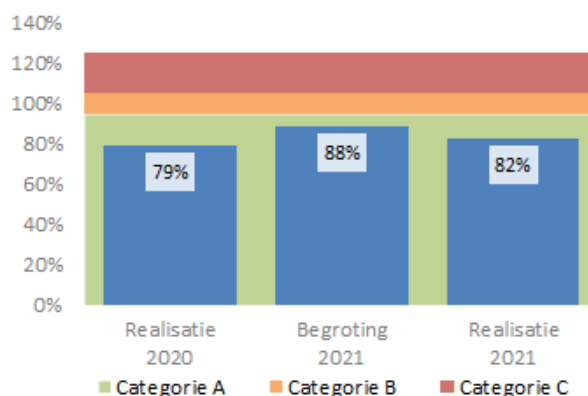
4. Structurele exploitatieruimte

4. Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

III. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- infrastructuur: wegen, water en riolering
- voorzieningen: groen (o.a. bomen), verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
- gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer

Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden. De door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden in deze paragraaf toegelicht.

Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft beleids- en beheerplannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) is het beleidsdocument waarin de kwaliteit van de openbare ruimte is vastgelegd. Daarnaast staan de kwaliteitseisen t.b.v. inrichting en beheer openbare ruimte hierin vermeld.

Het vervolg is dat er op basis van de beleidsuitgangspunten van het IKP OR de nieuwe integrale beheerplannen worden opgesteld. In de plannen die op termijn ter vaststelling aan het college worden aangeboden worden naar aanleiding van het kwaliteitsniveau de beheermaatregelen concreter geformuleerd.

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie [1]
Integrale beheerplannen Openbare Ruimte	14-12-2010	2022
Beheerplan wegen 2014 - 2018	17-03-2015	2022
Gemeentelijk Rioleringsplan	04-12-2017	2022 [2]
Handboek locatie eisen	04-02-2014	2022
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	2022
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	2022
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Actualisatie meegenomen in evaluatie Visie op Vastgoed (2021)
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	28-10-2008	2021
Visie op vastgoed	20-02-2018	2021

[1] Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad.

[2] Zie ook de opmerkingen over de bekostigingssystematiek riolering in de paragraaf lokale lasten.

Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte (IKP OR) is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed[3]. De beschrijving van de kwaliteitsniveaus op verschillende aspecten zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt.

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet niet (of niet-geheel) aan de minimaal vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet voldoende aan de vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet ruimschoots aan de vereiste wettelijke voorschriften
Duurzaamheid (Vervangingstermijnen)	Door het lage onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed korter dan gebruikelijk	De levensduur is de gebruikelijke vervangingstermijn van het kapitaalgoed	Door het hoge onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed verlengd
Opbouw achterstallig onderhoud	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor	Achterstallig onderhoud komt niet voor
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud is de kans op ongelukken niet uitgesloten	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

[3] In de overzichten is het kwaliteitsniveau “goed” gewijzigd in “hoog”.

In plannen vastgelegde kwaliteitsniveaus van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Integrale beheerplannen Openbare Ruimte	14-12-2010	<i>Wegen:</i> basisniveau <i>Groen</i> Binnen bebouwde kom: basis/hoog niveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau <i>Straatreiniging</i> Centra en bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Openbare verlichting: basisniveau <i>Straatmeubilair</i> Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau
Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte	2021	In 2021 is het IKP OR vastgesteld. Hierin is de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines voor de openbare ruimte op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het nieuwe IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte. Het vastgestelde IKP OR is uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en de basis voor de uitwerking in beheerplannen. De kwaliteitsniveaus zijn te beïnvloeden door herziening van het budget voor openbare ruimte in de begroting 2022 of daaropvolgende jaren.
Beheerplan Wegen 2014 - 2018	17-03-2015	Wegen basisniveau
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	04-12-2017	De gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. Deze taken vormen de basis van het GRP 2018-2022. Uitgangspunten bij het opstellen van het GRP waren: 1. Risico gestuurd rioolbeheer. Dit houdt in dat rioolvervanging niet langer bepaald wordt aan de hand van de technische afschrijving, maar aan de hand van inspectiegegevens en de situering van het riool. Met het risico gestuurd rioolbeheer wordt de verwachte vervangingsopgave over een langere periode uitgespreid. Tijdens de planperiode kan, op basis van nieuwe inspectieresultaten blijken dat de uitgangspunten voor de kostenramingen van dit GRP niet meer volledig juist zijn. Het is de verwachting dat dit slechts beperkte wijzigingen zullen zijn. 2. De financiële consequenties van de investeringen en werkzaamheden worden voor een periode van 20 jaar berekend. 3. In de meerjarenramingen van het GRP wordt rekening gehouden met een jaarlijkse loon- en prijsstijging van 1,5%. Ter compensatie hiervan wordt het riooltarief jaarlijks met 0,5% verhoogd. 4. Een kostendekking van 100%, waarbij rekening wordt gehouden met de in te calculeren rente over de voorziening riolering. 5. De minimumomvang van de voorziening riolering bedraagt € 1.000.000. 6. Het (resterende) saldo van de voorziening wordt in 10 jaar ingezet ter verlaging van de rioolheffing van 2018 tot en met 2027. 7. De uit de jaarrekening blijvende exploitatievoordelen worden gebruikt ter verlaging van de rioolheffing. Het na te streven kwaliteitsniveau kan worden bepaald op "basis". In 2021 is gestart met de evaluatie van het GRP. Hieruit concluderen we dat we het huidige gemeentelijke rioleringsplan willen verlengen om vervolgens in afstemming met de omgevingswet aan te sluiten te kijken naar een integraal waterplan op te stellen. Deze verlenging zal worden aangeboden in 2022 met een herberekening van de kosten om deze aan te laten sluiten bij de ontwikkelingen.

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen, etc.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid, etc.) is in het plan vastgelegd dat het na te streven kwaliteitsniveau "basis" is. Uitgangspunt is: Openbare verlichting voor de verkeersveiligheid en op hoofdfietsroutes (plus). Dit betekent alleen openbare verlichting buiten de bebouwde kom als dat voor de verkeersveiligheid nodig is (bijvoorbeeld bij kruispunten en verkeersgevaarlijke situaties als bochten, obstakels ed.) en er geen betere alternatieven zijn zoals markering, reflectie e.d. Op alle hoofdfietsroutes (en plus routes) is oriëntatieverlichting behalve op de Drielse Rijndijk, de Randwijks Rijndijk en de Waaldijk vanwege de flora en faunawetgeving, dit is namelijk Natura2000 gebied. De beheer- beleidskaders worden uitgerold. In 2021 hebben we hier een start mee gemaakt en naar verwachting ronden we dit in 2022 helemaal af
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids)voorschriften. Met behulp van inspecties wordt dit geborgd. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Met behulp van een meerjaren renovatieplan wordt wijk- en kerngericht gewerkt aan renovaties van speelruimte. In 2022 wordt het nieuwe speelbeleid 'Samen(spel) in Overbetuwe' aangeboden aan de gemeenteraad.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer, enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarenonderhouds-planningen. In 2018 zijn er nieuwe meerjarige onderhoudsplannen (DMJOP's) gemaakt en vastgesteld. Voor de gebouwen met de gebruiksfuncties sport, welzijn en kantoor zijn de plannen inmiddels omgevormd tot DMJOP's, waarbij duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt is. We gaan kritisch om met het onderhoud. Indien op basis van de (D)MJOP's vervanging noodzakelijk is, bekijken we eerst kritisch of vervanging daadwerkelijk nodig is. Incidenteel komt achterstallig onderhoud voor. Wij gaan op een afgewogen manier met de financiële middelen om. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis". In 2020 hebben we een concreet voorstel voor verduurzaming van een aantal gebouwen met zonnepanelen. De uitvoering is in 2021 geweest. In 2022 gaan we de plannen verder actualiseren en laten we de DMJOPS aansluiten op de energie en warmte transitie. Zo wordt er straks geld gereserveerd voor de verdere verduurzaming van de gebouw gebonden installaties.
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris)	28-10-2008	Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is. We hebben hiervoor geen meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. Gekeken moet worden naar de onderhoudsvergoedingen die de verenigingen ontvangen in combinatie met kostprijsdekkende tarieven. Op 7 september 2021 heeft de gemeenteraad de sport- en beweegnota vastgesteld. In deze nota is o.a. afgesproken dat een nieuwe tarievenstructuur wordt onderzocht. Dit onderzoek wordt in mei 2022 afgerond. Daarnaast wordt een actuele kostendekkende vergoeding voor het veldonderhoud vastgesteld. De aanbesteding van het meerjarenonderhoud voor de voetbalvelden en veldmeubilair wordt in 2022 afgerond. De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Hiervoor is in 2018 de aanbesteding afgerond. Aan de hand van de jaarlijkse keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Ook controleren we middels jaarlijkse inspecties het veldmeubilair. Aan de hand hiervan bekijken we welk veldmeubilair aan vervanging toe is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".
Visie op Vastgoed	20-02-2018	In maart 2021 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken rondom de uitwerking van de Visie op Vastgoed. Een aantal pijlers wordt nog nader uitgewerkt in 2022.

Financiële consequenties

Het integraal kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) is vastgesteld. In dit plan is nader ingegaan op de benodigde en beschikbare budgetten. Aan de hand hiervan zijn er extra middelen beschikbaar

gesteld en zijn deze middelen meegenomen in de begroting. De volgende stap is het gewenste kwaliteitsniveau verder uitwerken in de integrale beheerplannen deze vast te laten stellen. Zodat de uitwerking van het IKP OR verder vormgegeven wordt. In de integrale beheerplannen wordt meegenomen wat dit betekent voor het klein- en grootonderhoud en de vervangingen/vernieuwingen. Tevens wordt aangegeven of er naast deze budgetten onderhoudsvoorzieningen of bestemmingsreserve (BR) zijn gevormd, waaruit de vervangingen/vernieuwingen op de langere termijn kunnen worden bekostigd.

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Werkelijk 2021 (bedragen x € 1.000)	Voorz. /BR beschikbaar	Volgende omvang?
Wegbeheer	Beheerplan Wegen	2015	4.881	Neen	IKP/OR
Openbaar groen	Integraal Kwaliteits Plan Openbare Ruimte	2021	1.930	Neen	IKP/OR
Straatreiniging	Beheerplan Openbare Ruimte	2010	18	Neen	IKP/OR
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	n.v.t.	242	Maakt deel uit van GRP	Zie GRP
Riolering	GRP 2018-2022	2017	1.933 ^[4]	Ja	Ja
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	2018	401	Neen	IKP/OR
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	2012	44	Neen	IKP/OR
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	121	Ja	Ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	175	Ja	Ja
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	95	Ja	Ja
Accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	Sportnota (nog vast te stellen)	2019	158	Neen	Ja
Totaal			9.998		

[4] Excl. de onttrekking uit de voorziening.

Voor de gemeentelijke gebouwen zijn de ramingen voor onderhoudslasten uit het meerjarenonderhoudsplan op het overzicht vermeld. Op de taakvelden van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoudsgerelateerde exploitatielasten verwerkt.

IV. Financiering

Paragraaf financiering

Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke treasuryfunctie. Treasury staat voor het geldbeheer van de gemeente. Binnen de treasuryfunctie is financiering een belangrijk werkveld.

Beleidskader

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt regels aan de financieringsfunctie van gemeenten en biedt een kader voor de beheersing van risico's die uit deze functie voortvloeien. Op

lokaal niveau is deze regelgeving vertaald in een treasurywet dat door de gemeenteraad is vastgesteld. In dit statuut is de bestuurlijke infrastructuur voor de uitvoering van de treasuryfunctie vastgelegd. Een belangrijk uitgangspunt van de wet fido is dat gemeenten voorzichtig moeten omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de, hieronder nader toegelichte, kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast zijn decentrale overheden verplicht tot het schatkistbankieren boven een bepaald drempelbedrag, maar kunnen niet lenen van de schatkist. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overvloedige liquiditeiten vanaf een bepaald drempelbedrag onder te brengen bij het Rijk. Het drempelbedrag was tot 1 juli 2021 bepaald op 0,75% van het begrotingstotaal. Vanaf 1 juli 2021 is dit percentage verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal.

Voor de gemeente bedroeg dit drempelbedrag tot 1 juli 2021 afgerond € 0,8 mln. Vanaf 1 juli 2021 bedroeg het drempelbedrag afgerond € 2,2 miljoen. De drempelbedragen zijn in 2021 niet overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2021					
(bedragen x €1.000)					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1)	Drempelbedrag	839	839	2.237	2.237
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	178	126	125	147
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	661	713	2.112	2.090
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	111.827	111.827	111.827	111.827
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	111.827	111.827	111.827	111.827
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0	0	0	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	839	839	2.237	2.237

Marktrente ontwikkelingen

De geldmarktrente (bij kortlopende financiering) is in 2021 negatief gebleven, mede door het aanhoudende ruime monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De 1 maands Euro Interbank Offered Rate (EURIBOR; maatstaf voor de geldmarktrente) bijvoorbeeld is in 2021 redelijke stabiel op minus 0,55% gebleven. De rente op de geldmarkt wordt voornamelijk bepaald door het rentebeleid van de ECB. De ECB gebruikt de rente als instrument om de inflatie te beïnvloeden. In 2021 heeft de ECB de depositorente, voor het aanhouden van liquiditeiten bij de ECB, stabiel gehouden op 0,5% negatief.

De kapitaalmarktrente (bij langlopende financiering) of wel de lange rente met als maatstaf de rente op 10-jaars staatsleningen, is in 2021 flink gestegen van 0,48% negatief per ultimo 2020 naar 0 % ultimo 2021.

Gemeentefinanciering

De financiering van de gemeente bestaat voor wat betreft de kortlopende financiering tot een jaar, ten behoeve van de financiering van haar werkkapitaal, uit kasgeldleningen. Door middel van het aantrekken van kasgeldleningen is optimaal gebruik gemaakt van de negatieve renteniveaus. De hoogte van het totaal van aangetrokken kasgeldleningen wordt in belangrijke mate begrensd door de verderop toegelichte kasgeldlimiet.

Daarnaast heeft de gemeente opgenomen langlopende leningen, met een looptijd langer dan een jaar. De geldstromen die voortkomen uit investeringen in grote projecten en uit verkopen van grondcomplexen bepalen in grote mate de omvang van deze langlopende leningenportefeuille. Het saldo van de langlopende leningen is in 2021 gestegen met afgerond € 7 miljoen. In totaal is in 2021 € 13,8 miljoen aan langlopende leningen afgelost en is voor € 21 miljoen aan nieuwe langlopende leningen afgesloten. Nieuw afgesloten langlopende financiering heeft geprofiteerd van de relatief lage kapitaalmarktrente, zelfs veelal tegen negatieve rente. De gemiddelde resterende looptijd van de uitstaande lange termijn leningen per ultimo 2021 is 16 jaar (2020 17jaar). De gemiddeld gewogen rentelast op deze leningen is 1,4% (2020 1,7%).

Rentetoerekening

De financiering van de gemeentelijke activa vindt plaats met interne middelen (reserves en voorzieningen) en met extern aangetrokken geldleningen. Deze werkelijke rentelasten ofwel toe te rekenen rentelasten worden intern aan de diverse gemeentelijke producten doorberekend door middel van een omslagrente. De methode van rentetoerekening is voorgeschreven door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording. Over 2021 is deze omslagrente bepaald op 1,25%. Het toerekenen gebeurt op basis van de boekwaarde van de investeringen op de balans. Het verschil tussen de werkelijk rentelasten en de toegerekende rentelasten door middel van de omslagrente vormt het renteresultaat. De totale boekwaarde van de investeringen bedroeg per 1 januari 2021 € 157 miljoen. De toegerekende rentelasten over deze investeringen over het verslagjaar bedroegen € 1,96 miljoen. De werkelijke rentelasten in 2021 bedroegen € 1,8 miljoen, waarbij € 104.000 is doorbelast aan grondexploitatie. Het renteresultaat over 2021 bedroeg per saldo afgerond €152.000 positief.

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan investeringen en grondexploitaties.

Schema rentetoerekening 2021		
(bedragen x €1.000)		
Netto rentelasten kort- en langlopende leningen		1.191
Rente over eigen vermogen en voorzieningen		721
Toe te rekenen rente aan grondexploitatie		-104
De werkelijk toe te rekenen rente aan investeringen		1.808
De toegerekende rente via renteomslag		-1.960
Renteresultaat op taakveld Treasury	(Voordeel)	152

Renterisicobeheer

Voor de beheersing van het renterisico op korte en lange financiering gelden de Fido-normen: kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

1. Kasgeldlimiet (renterisico - vlottende schuld)

De kasgeldlimiet begrenst de hoogte van het totaalbedrag aan kasgeldleningen (looptijd korter dan een jaar), waarover renterisico mag worden gelopen. Over het algemeen zijn kortlopende leningen

goedkoper dan langlopende leningen en dus op korte termijn financieel aantrekkelijk. Op de lange termijn is er echter een renterisico, immers er is een kans dat de herfinanciering duurder uitpakt. De kasgeldlimiet voor onze gemeente bedraagt voor 2021 afgerond € 9,5 miljoen. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal. Bij het overschrijden van de kasgeldlimiet zal onze gemeente de korte leningen omzetten naar langlopende leningen, behalve bij incidentele tijdelijke overschrijdingen. De kasgeldlimiet mag niet met meer dan twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden.

Kasgeldlimiet 2021				
(bedragen x €1.000)				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,50	8,50	8,50	8,50
- in bedragen	9.505	9.505	9.505	9.505
2) Omvang vlottende korte schuld	19.667	20.813	10.549	7.626
3) Vlottende middelen	<u>1.276</u>	<u>4.008</u>	<u>5.033</u>	<u>4.209</u>
4) Totaal netto vlottende schuld (2-3)	18.391	16.805	5.516	3.417
Toegestane kasgeldlimiet (1)	9.505	9.505	9.505	9.505
Ruimte +, Overschrijding - (1-4)	-8.886	-7.300	3.989	6.088

Van de gunstige geldmarktrente (negatieve rente) is maximaal gebruik gemaakt binnen de kaders van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is in het eerste en in tweede kwartaal van 2021 overschreden en in het derde en vierde kwartaal niet. De gemeente heeft dus binnen de wettelijke kaders gehandeld.

2. Renterisiconorm (renterisico – vaste schuld)

De renterisiconorm begrenst de rentegevoeligheid van de vaste schuldpositie van de gemeente. Het renterisico wordt bepaald door de som van het bedrag aan aflossingen en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. De renterisiconorm bedraagt 20 procent van het begrotingstotaal. Dit houdt in dat maximaal 20 procent van het totaal van de begroting aan rentegevoeligheid onderhevig mag zijn. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld 2021				
(bedragen x €1.000)				
Stap	Variabelen Renterisico(norm)	begroting	werkelijk	verschil
(1)	Renteherziening	0	0	0
(2)	Aflossingen	<u>13.879</u>	<u>13.763</u>	<u>-116</u>
(3)	Renterisico (1+ 2)	13.879	13.763	-116
(4)	Renterisiconorm	22.365	24.722	2.356

(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	8.486	10.959	2.472
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0
Berekening	Renterisiconorm			
(4a)	Begrotingstotaal	111.827	123.608	11.781
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%
(4)=(4a x 4b)	Renterisiconorm	22.365	24.722	2.356

Uit deze tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2021 niet is overschreden.

Kredietrisico's

Kredietrisico's ontstaan enerzijds door het verstrekken van leningen, anderzijds door het verstrekken van gemeentegaranties. In de financiële verordening en het Treasurystatuut is bepaald dat leningen en garanties alleen worden afgegeven inzien zij een publieke taak dienen. Een overzicht van de afgegeven garanties is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen. De gemeente heeft begin 2021 € 8,5 miljoen aan uitgezette leningen:

- Lening aan ondernemingscentrum De Schalm van € 1.520.000. De waarde per 1 januari 2021 bedraagt € 912.177.
- Hypothecaire geldleningen verstrekt aan personeel met een boekwaarde per 1 januari 2021 van € 106.290 (betreft restanten van de opgeheven regelingen).
- Achtergestelde geldlening aan Vitens. In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens verkocht en omgezet in een lening. De waarde per 1 januari 2021 bedraagt € 155.160.
- Verstrekte geldlening aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) van afgerond € 7.228.864 per 1 januari 2021.
- Overige leningen aan stichtingen, verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een bedrag van in totaal € 131.016 per 1 januari 2021.

In 2021 hebben er op verstrekte leningen door de gemeente geen wanbetalingen plaatsgevonden.

V. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering algemeen

In deze paragraaf komen de verschillende onderwerpen op het terrein van de bedrijfsvoering aan de orde. We schetsen welke activiteiten we dit jaar uitvoerden en blikken terug op de verschillende onderwerpen die niet gekoppeld zijn aan een speerpunt uit de Uitvoeringsagenda 2018-2022. De speerpunten staan in programma 9 'Financiën en Bedrijfsvoering'.

Visie op bedrijfsvoering Overbetuwe

Voor een optimale dienstverlening aan onze inwoners en collega's heeft de gemeente Overbetuwe een dienstverleningsconcept en bedrijfsvoeringvisie ontwikkeld die op elkaar aansluiten en die basis vormen voor de verdere doorontwikkeling. Waar de coronacrisis in 2020 veel operationele effecten heeft gehad op onze bedrijfsvoering, hebben we ons in 2021 meer kunnen focussen op de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. De komende jaren zetten we ons verder in om de bedrijfsvoering naar een hoger niveau te tillen, waarbij we rekening houden met de toenemende risico's op het gebied van informatiebeveiliging en de afhankelijkheid van de ICT.

Personeel en organisatie

Ontwikkeling agenda / kernwaarden

De richting voor de verdere professionalisering van de organisatie is neergelegd in de herijkte koers van de gemeentelijke organisatie (Organisatievisie en koers Overbetuwe 2020). Uit de koers van de organisatie volgen ontwikkelopdrachten waar de focus op ligt de komende jaren. Deze ontwikkelopdrachten hebben we begin 2021 gebundeld in de Ontwikkelagenda 2021-2022. Onze vier kernwaarden (eigenaarschap, resultaatgericht, coöperatief, zelfbewust) lopen hier als een rode draad doorheen, alsook de vier vastgestelde pijlers (basis op orde, heldere richting, minder regels en meer kader, warme zakelijkheid). Een belangrijke pijler is heldere richting voor onze medewerkers; we

brengen daarom in kaart welke ontwikkeling ons personeelsbestand moet maken om onze toekomstige opgaven / dienstverlening te kunnen blijven realiseren.

Ontwikkelingen

Naast de organisatie brede ontwikkelingen, is ook gewerkt aan een aantal specifieke ontwikkelingen, zoals de interactievisie en de Omgevingswet. Deze zijn onderdeel van de Uitvoeringsagenda, waardoor ze in deze paragraaf buiten beschouwing worden gelaten.

Effecten corona

De effecten van corona (zoals o.a. de thuiswerkverplichting en weinig / geen fysieke bijeenkomsten mogelijk) hebben ervoor gezorgd dat we in 2021 minder aandacht konden besteden aan organisatieontwikkeling dan gepland. Wel stelden we richtlijnen vast voor het toekomstige hybride werken binnen de organisatie. Deze stagnatie heeft ook effecten op het benutten van het budget Organisatieontwikkeling. Voor een toelichting wordt verwezen naar onderstaand overzicht onder het kopje 'Verklaren, bestemmen en overhevelen onderbesteding P-budget'.

Arbo / verzuim

In 2021 is het verzuimpercentage 6,7% (2020: 6,7%). Vanaf de coronacrisis in maart 2020 laten het kortdurend verzuim en de meldingsfrequentie een ruime daling zien ten opzichte van 2019. De verklaring hiervoor kan zijn dat het thuiswerken hierop een positieve invloed heeft. We zien deze tendens ook kantelen naar een coronamoeheid en behoefte meer op kantoor aanwezig te zijn. Daarentegen laat het langdurend verzuim een stijging zien waarvan het merendeel niet / moeilijk beïnvloedbaar is. We hebben ingezet op verzuimreductie door een verzuimtraining voor het management, het gebruik van periodieke verzuimanalyses en de inzet van een preventieadviseur door de arbodienst.

Overzicht verzuimontwikkeling 2017 – 2021 (excl. zwangerschap).

	2017	2018	2019	2020	2021
Norm Overbetuwe	4%	4%	4%	5,4%*	5,4%*
Werkelijk Overbetuwe	6,9%	6,8%	6,7%	6,7%	6,7%
Landelijke gemeente	5,4%	5,8%	5,8%	5,5%	**
Landelijk gemeenten 20.000-50.000	5,3%	5,6%	5,4%	5,4%	**

* De ziekteverzuimnorm is geactualiseerd op 5,4% (i.p.v. 4%). Dit percentage is realistischer o.b.v. de landelijke kengetallen die o.a. zijn opgenomen in de VNG Personeelsmonitor.

** Cijfers zijn nog niet beschikbaar.

Ontwikkeling Personeelsbudget

Ontwikkeling personeelsbudget 2017 - 2021

(Bedragen x € 1 mln.)	2017	2018	2019	2020	2021
Totale omvang personeelsbudget o.b.v. primaire begroting in miljoen	€ 19,6	€ 22,5*	€ 23,8**	€ 26,4**	€ 26,3** / ***
Totale omvang personeelsbudget o.b.v. aangepaste begroting (incl. mutaties)	€ 22,0	€ 24,0	€ 25,3	€ 26,0	€ 26,8
Werkelijke uitgaven personeelsbudget	€ 22,4	€ 24,4	€ 25,3	€ 25,6	€ 26,1

* Is incl. de loonkosten voor 22 fte verhoging v.d. formatie t.b.v. de decentralisatie sociaal domein en incl. € 0,41 miljoen voor de formatie van de gemeente Lingewaard i.h.k.v. de belastingsamenwerking (kosten worden volledig door gemeente Lingewaard terugbetaald).

** Is incl. € 0,41 miljoen van de formatie van de gemeente Lingewaard.

*** De taakstelling van € 345.000 is in dit bedrag verwerkt.

Verklaren, bestemmen en overhevelen onderbesteding P-budget

Het P-budget 2021 resulteert in een onderbesteding van incidenteel € 720.000 afgerond (€ 26,8

aangepaste begroting en € 26,1 werkelijke uitgaven). De onderbesteding is onder meer te verklaren door de effecten van corona. Voor een verklaring van de onderbesteding wordt verwezen naar onderstaand overzicht. Door extra aanvragen van omgevingsvergunningen zijn er circa € 100.000 extra personeelslasten gemaakt bij team omgeving. Hier staan de extra inkomsten van de aanvragen van omgevingsvergunningen op taakveld 8.3 tegenover en dus is dit budgettair neutraal. Voor een groot gedeelte van deze onderbesteding is het voorstel conform onderstaand overzicht deze te bestemmen vanuit het saldo van de jaarrekening 2021 naar 2022.

Bedrag	Toelichting	Bestemmen voor 2022
€ 70.000*	In 2021 is budget gereserveerd voor functiewaarderings-trajecten. Deze zijn in 2021 niet volledig afgerond en dit vindt in 2022 plaats. De uitkomst kan een terugwerkende kracht werking hebben.	€ 70.000 voor fuwa-trajecten met eventuele terugwerkende kracht werking.
€ 330.000*	Dit bedrag is met name te verklaren door het niet volledig benutten van het opleidingsbudget, budget meerkeuze-menu, budget reis- en verblijfkosten, restant budget Cao salarisontwikkeling en meer inkomsten vanuit het UWV.	Voorstel € 225.000 te bestemmen voor verbetering primaire dienstverleningsprocessen.
Bedrag	Toelichting	Overhevelen
€ 318.000*	Voor organisatieontwikkeling is in de Programma-begroting 2020 een bedrag opgenomen van incidenteel € 500.000, verdeeld over de periode 2020 t/m 2022. Door de genoemde effecten van corona wordt het grootste deel van dit bedrag benut in 2022. De voorbereidingen op grote trajecten in 2022, zoals SPP, kernwaarden, MD-traject hebben wel plaatsgevonden in 2021.	€ 318.000 voor organisatieontwikkeling.
€ 718.000*	Afgerond totaal onderbesteding P-budget 2021.	

*Bedragen zijn afgerond.

Systematiek en evaluatie P-budget

Onderstaand wordt een opgave gedaan van de (inhuur)kosten en formatie en/of budgetten in verband met de WGR. Dit naar aanleiding van de aanbeveling die is gedaan bij evaluatie van het P-budget en deze luidt; geef bij de jaarrekening de werkelijke omvang aan van de:

- (inhuur)kosten uit projectgelden;
- formatie en/of budgetten die op basis van de WGR bij samenwerkingsverband zijn ondergebracht.

a. Inhuurkosten

De totale inhuurkosten (incl. projecten) zijn in onderstaand overzicht opgenomen. De totale inhuurkosten 2021 laten een daling zien van 7% ten opzichte van 2020 en 28% ten opzichte van 2018.

Inhuur 2021	Totaal inhuur	Inhuur tlv P-budget	Inhuur tlv taakveld	Investerings / projecten	Grexen e.d.
Inhuur tlv P-budget	3.059.159	3.059.159			
Inhuur ziekte, personele knelpunten	322.923	322.923			
Inhuur tlv P-budget/ overige budgetten (budget overgeheveld naar P-budget)	149.043	149.043			
Totaal inhuur tlv P-budget 2021		3.531.623			
Inhuur tlv overige budgetten	2.218.060		1.167.509	603.129	447.421*
Totaal inhuur 2021	5.749.683	3.531.623	1.167.509	603.129	447.421*
Totaal inhuur 2020	6.193.197	4.802.932	465.387	548.625	376.253
Totaal inhuur 2019	6.739.200	5.103.000	1.062.000	176.200	398.000
Totaal inhuur 2018	8.065.000	7.027.000	215.000	577.000	246.000

* De kosten van inhuur maken deel uit van het totale grondexploitatieplan. Die kosten worden zoveel mogelijk gedekt uit grondverkoop. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de (financiële) ontwikkeling van de grondcomplexen.

b. WGR formatie en/of budgetten

De formatie en/of budgetten 2021 die op basis van de WGR bij samenwerkingsverbanden zijn ondergebracht, staan in onderstaand overzicht. De formatie en/of bedragen die in het verleden in het kader van de wet zijn ondergebracht bij de ODRA en VGGM zijn niet opgenomen in onderstaand overzicht. De reden hiervoor is dat deze taken niet meer wettelijk belegd zijn bij de gemeente en we hierin als gemeente dus ook geen lokale keuze meer kunnen maken.

WGR / outsourcen 2021	Uitvoering door	Formatie (Fte)	Kosten gebaseerd op aantal fte
ICT	Gemeente Lingewaard	7,8 fte	€ 669.000*
Leerplicht	MGR	2,4 fte	€ 168.000

*Kosten hoger dan begroot i.v.m. extra personele inzet corona en ziekte.

Indicator	Realisatie 2019	Begroot 2020	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021
Formatie: aantal Fte per 1.000 inwoners	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1
Bezetting: aantal Fte per 1.000 inwoners	6,2	6,2	6,2	6,2	6,4
Apparaatskosten: kosten per inwoner	631,7	630,5	634	636,2	641,5
Externe inhuur tlv P-budget	21%	19%	19%	14%	16%
Externe inhuur tlv P-budget en overige budgetten	26%		23%	18%	21%
Overhead: % van totale lasten	12%	15%	12%	14%	13%

Inkoop

In 2021 is het zaakstelsel voor de processen inkoop en contractenbeheer voor de organisatie ingevoerd. Door de registratie van inkopen in het zaakstelsel wordt er geregistreerd op welke wijze er bijdrage is geleverd aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van Duurzaamheid, Social Return en (lokaal) MKB. Momenteel zijn er 126 lopende contracten geregistreerd. Door de registratie van lopende contracten en de regelmatige gesprekken tussen teammanagers en de inkoopadviseurs wordt er meer sturing gegeven aan een inkoopkalender. Zo geven we invulling aan het principe 'beter en efficiënt'.

Communicatie

We gaven invulling aan onze communicatievisie 'Luisteren en verbinden' onder meer door:

- Dagelijks te luisteren naar signalen vanuit de samenleving, o.a. door omgevingsanalyse en monitoring van (sociale) media. In nauwe samenwerking met inhoudelijk betrokken collega's en KCC vertaalden we deze signalen naar proactieve communicatie en andere relevante acties.
- De organisatie te adviseren en ondersteunen bij de communicatie met inwoners, ondernemers en organisaties, onder andere bij diverse grootschalige projecten zoals spoor kruisingen, Hart van Heteren en polikliniek Rijnstate.
- Betrokkenheid bij het opzetten en invoeren van het nieuwe participatiebeleid en bij de voorbereidingen voor de Omgevingswet.

Ook in 2021 heeft er veel communicatie plaats gevonden gerelateerd aan de Corona crisis.

Gedurende het hele jaar informeerden we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over de ontwikkelingen op landelijk als op gemeentelijk niveau, en we ondersteunden en adviseerden onze collega's daarbij. Daarnaast hebben onze communicatieadviseurs geadviseerd en ondersteund bij diverse online participatietrajecten. Interne communicatie via het intranet was een extra belangrijke factor voor de organisatie, in een jaar waarin veel mensen vooral thuis werkten.

Informatievoorziening

Algemeen

Als we het hebben over optimale informatievoorziening, dan bedoelen we vooral dat de geleverde informatievoorziening / ICT voorziening aansluit op hetgeen de organisatie nodig heeft. Dit is het afgelopen jaar opgehaald in de organisatie en vastgelegd in het vernieuwde informatiebeleid. Dit geeft ons de komende jaren richting bij het ontwerpen, inrichten en uitvoeren van projecten binnen ons informatielandschap.

Doorontwikkeling van de informatieorganisatie

Organisatie breed hebben we een start gemaakt met de verdergaande professionalisering van de rol van functioneel beheerders. In het sociaal domein is het programma 'Informatiekundige opgaven in het sociaal domein' goed uit de startblokken gekomen. Hierbij worden de applicaties zodanig ingericht dat ze veel beter de werkprocessen ondersteunen, dat er meer geautomatiseerd gewerkt kan worden en daarmee een efficiëncyslag behaald wordt. Ook zullen de cliënten van het Sociaal Domein meer digitaal zaken kunnen doen met de gemeente middels een applicatie die het afgelopen jaar is aangeschaft. In het fysiek domein heeft uitstel van de Omgevingswet ervoor gezorgd dat we langer te maken hebben met dubbele systemen. Enerzijds zijn we bezig geweest de nieuwe applicaties die de Omgevingswet gaan ondersteunen te implementeren en de werkprocessen hierin vorm te geven. Anderzijds is er nog steeds sprake van de WABO die wordt ondersteund in de oude applicaties. Dit uitstel heeft geleid tot hogere kosten. Wel heeft het ons de gelegenheid gegeven langer te kunnen oefenen met de nieuwe werkwijzen.

Verdere invoering zaakgericht werken

Een belangrijke focus van het afgelopen jaar lag op de organisatie brede implementatie van het Zaakgericht werken. We hebben gemerkt dat de verandering behoorlijke impact had op de gebruikers. Er heeft dan ook veel nadruk gelegen op de begeleiding van de organisatie op dat vlak, en dit blijft een aandachtspunt.

Datagedreven werken en digitale werkomgeving

2021 kende ook de eerste stappen op het vlak van datagedreven werken. In het sociaal domein wordt inmiddels al volop gestuurd middels dashboards, in de rest van de organisatie worden op basis van concrete vraagstukken dashboards gebouwd.

In 2020 zijn we gestart met de ICT samenwerking met Lingewaard, maar bleven de ICT omgevingen gescheiden. Om het beheer te vereenvoudigen en kosten en kwetsbaarheid te verminderen is vorig jaar een aanbesteding gestart om te komen tot één omgeving voor beide gemeenten. De aanbesteding is inmiddels afgerond en er is gestart met het realiseren van de omgeving.

Informatieveiligheid

Tot slot, maar zeker niet het minst belangrijk, hebben we het afgelopen jaar ook de keerzijde van digitalisering steeds prominenter zien worden. Ter verbetering van onze informatiebeveiliging is in 2021 de uitvoering van een plan van aanpak gestart. Dit traject loopt volop, maar heeft enige vertraging opgelopen doordat er operationeel ook meer sprake was van meldingen over mogelijke informatiebeveiligingslekken, die steeds weer onderzocht moesten worden en waar nodig maatregelen moesten worden genomen. Het jaar eindigde met de Log4j-kwetsbaarheid die de gemoederen danig heeft beziggehouden. Hoewel we gelukkig iedere keer op tijd waren met het nemen van maatregelen, geeft het aan dat informatieveiligheid een steeds belangrijker onderdeel vormt in het zorgen voor optimale informatievoorziening. Een van de belangrijkste acties in de aanpak in het versterken van het bewustzijn rondom informatiebeveiliging binnen de organisatie, onder meer door een verplichte e-learning. Dit onderdeel is eind 2021 gestart en loopt nog in het begin van 2022 door.

Juridisch

Naast de reguliere concernwerkzaamheden genoemd in de begroting hebben we ons in 2021 specifiek gericht op de volgende zaken.

Digitalisering van bekendmakingen

De Wet elektronische publicatie algemene bekendmakingen en mededelingen (WEP) is op 1 juli 2021 in werking getreden. De elektronische bekendmaking is geïmplementeerd in de werkprocessen. Voor enkele officiële publicaties is een overgangsperiode tot 1 juli 2022. De implementatie daarvan loopt door in 2022.

Privacy en gegevensbescherming

Onze gemeentelijke organisatie is zich er bewust van geworden dat er voorzichtig omgegaan moet worden met data en heeft meer controle over de te verwerken data. Er is hernieuwde aandacht voor privacybewustzijn geweest, gelet op de nieuwe organisatiestructuur en de vele nieuwe medewerkers. Dit is gebeurd via AVG cursussen en een trainingsprogramma voor managers en voor de OR. Het verwerkingsregister is verder geactualiseerd. Dit is een continu proces. Alle verwerkingen zijn thans in beeld, alsook voor welke verwerkingen een verwerkersovereenkomst nodig is en of deze aanwezig is.

Bezwaarschriften

In 2021 heeft een verdere digitalisering van het proces behandeling bezwaarschriften plaatsgevonden. Waar bezwaarschriften al vanaf eind 2019 in een nieuw zaaksysteem werden afgehandeld zijn in de loop van 2021 alle medewerkers overgegaan tot het werken met dit systeem. Dit vereenvoudigt en versnelt de procedure. Voor de inwoner wordt hierdoor tevens de communicatie met de gemeente over zijn of haar bezwaarschrift vergemakkelijkt.

Wet open overheid (Woo)

Ten behoeve van de implementatie van de Wet Open Overheid, is een projectgroep van start gegaan. De wet treedt op 1 mei 2022 in werking. Er geldt een inspanningsverplichting voor bestuursorganen om bij de uitvoering van hun taak uit eigen beweging documenten actief openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. Deze informatie moet duurzaam en toegankelijk worden gearcheveerd, en gemakkelijk gevonden en geraadpleegd kunnen worden. Om gemeenten hierbij te ondersteunen is het VNG project Digitale Archieven op orde van start gegaan. De gemeente Overbetuwe is bij het project aangesloten. Voor de implementatie is een totale overgangstermijn van 8 jaar, die uit verschillende fases bestaat. In 2021 is geïnventariseerd welke documenten wanneer actief openbaar gemaakt moeten worden.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

Deze wet gaat naar verwachting in op 1 januari 2023. Het wetsvoorstel geeft de inwoner recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze. Er komt een zorgplicht voor ondersteuning bij alle communicatie met de overheid (ook niet elektronisch). Er is een projectgroep opgestart, die de implementatie van deze wet voorbereidt.

VI. Verbonden partijen

Inleiding

1. Inleiding

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), titel 2.3., artikel 15, dient de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft (verbonden partijen). Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien.

De paragraaf verbonden partijen dient tenminste te bevatten:

1. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
2. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
3. de lijst van verbonden partijen.

2. Bestuurlijk belang

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een bestuurlijke participatie of het hebben van stemrecht. Het uitoefenen van bestuurlijke invloed op het bestuur van een bestuurlijk verbonden organisatie door de gemeente is er op gericht het publieke belang te dienen. In het nastreven van het publieke belang dient de reden gelegen te zijn in het aangaan van een relatie met een derde rechtspersoon.

3. Financieel belang

Alleen een bestuurlijk belang maakt een partij nog geen zogenaamde verbonden partij, daarvoor is

ook een financieel belang vereist. Onder financieel belang worden niet alleen eigendomsrechten, zoals die voortvloeien uit het bezit van aandelen begrepen, maar ook constructies als het verstrekken van leningen, het verlenen van subsidies en het stellen van garanties.

4. Beleid verbonden partijen

In de "Nota verbonden partijen" is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en het toezicht met betrekking tot de verbonden partijen is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad inzicht te geven over de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd over goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en over adequate beheersing van de eventuele risico's. Het gaat niet alleen om het bereiken van doelstellingen van de verbonden partijen zelf, maar ook om het bereiken van de doelstellingen die de gemeente met deelname in de verbonden partij heeft beoogd. Zowel financieel als inhoudelijke prestatieafspraken.

Financieel overzicht

Nr	Cat	Verbonden partij	Bijdrage (bedragen x € 1.000)	Eigen vermogen 2021	1 jan	31 dec	Vreemd vermogen 1 jan	31 dec *
Gemeenschappelijke regelingen								
1	A	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	3.769	7.367	9.884	43.159	49.663	
		Veilig Thuis	314	-7	725	989	1.606	
2	A	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	967	763	932	4.479	4.839	
3	A	Park Lingezegen	248	5.176	4.409	654	236	
4	A	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)	4.294	724	699	5.233	3.474	*
5	B	Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal	12	1.880	2.064	33.682	31.584	
6	B	Recreatieschap Overbetuwe	0	0	0	0	0	*
7	B	BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	2.070	0	0	8.669	13.003	
8	B	Regio Arnhem Nijmegen (Groene metropoolregio).	197	0	0	0	0	*
Vennootschappen en coöperaties								
9a	A	Commandiet Westeraam BV	0	240	21	0	0	*
9b	B	GEM Westeraam Beheer BV	0	736	0	1.592	0	*
9c	A	GEM Westeraam CV	0	454	0	1.528	0	*
10	A	Ondernemerscentrum De Schalm BV	0	887	870	1.139	1.100	
11	B	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	5.097	5.062	155.262	143.995	*
12	B	Vitens NV	0	533	557	1.293	1.340	
Stichtingen en Verenigingen								
13	B	St. Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk (SSGA)	3	0	0	3.619	3.386	*
Totale bijdrage verbonden partijen			11.874					
Kolom "Bijdrage 2021" bevat de bijdrage die op basis van de begroting 2021 van de verbonden partij is bevoorschot * De omvang van het eigen- en vreemd vermogen is gebaseerd op de (concept)jaarrekening 2021 van de verbonden partij								

VP Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partijen

VP 01. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Verbonden partijen jaarrekening 2021

1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

VGGM, en in het bijzonder de GGD, heeft ook in 2021 veel inspanningen geleverd in de bestrijding van het coronavirus. Dat ging gepaard met een grote extra inzet van medewerkers. De kosten van deze extra inspanningen bedroegen in 2021 circa €63 miljoen. Deze kosten zijn volledig vergoed door het Ministerie van VWS.

De kolom Bevolkingszorg van VGGM, heeft gemeenten ondersteund bij de uitvoering van de werkzaamheden die verband hielden met het coronavirus.

De overige kolommen binnen VGGM ondervonden bij de uitvoering van hun werkzaamheden uiteraard ook de gevolgen van (de bestrijding) van het coronavirus, maar voor hen gold in 2021 dat er sprake was van going concern.

Veilig Thuis: Geen relevante ontwikkelingen.

Doelstelling/openbaar belang	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, veilig thuis, epidemiologie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, bevolkingszorg, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.
Bestuurlijk belang	AB: - Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (plv. locoburgemeester) - Wethouder R. Engels (geen plv.) DB: Burgemeester gemeente Overbetuwe (wisselend met gemeente Lingewaard) Lid van de financiële commissie VGGM: Wethouder R.W.M. Engels
Deelnemende partijen	15 regiogemeenten: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Risico's	Groot. De algemene bedrijfsreserve (ABR) wordt gebruikt om exploitatieoverschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om nadelige exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Programma	Openbare orde en veiligheid, Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening, en Volksgezondheid en milieu.

Jaarrekening 2021

VP 02. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Verbonden partijen jaarrekening 2021

2. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

In 2021 heeft de ODRA haar werkprogramma voor wat betreft de reguliere VTH-taken nagenoeg in zijn geheel gerealiseerd. De uren voor vergunningverlening, toezicht en handhaving lagen derhalve geheel op schema. Er is in 2021, in tegenstelling tot het voorgaande jaar, geen extra inzet gevraagd voor handhaving op de naleving van de Corona-regels. De algemene advies-uren lagen opnieuw structureel hoger dan die welke waren begroot maar dit werd uiteindelijk gecompenseerd door een lagere inzet op de zogeheten stelseltaken. Per saldo is zo'n 96% van het begrote bedrag gerealiseerd.

Doelstelling/openbaar belang	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol)
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en 10 regiogemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Risico's	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. Eventuele bedrijfsrisico's worden gedragen naar rato van inbreng van taken en verantwoordelijkheden zoals beschreven in het bedrijfsplan van ODRA.
Programma	Volksgesondheid en milieu

Jaarrekening 2021

VP 03. Parkorganisatie (Park Lingezegen)

Verbonden partijen jaarrekening 2021

3. Parkorganisatie (Park Lingezegen)

De organisatie is verantwoordelijk voor de coördinatie van het beheer, de doorontwikkeling en de verdere invulling van het evenemententerrein. Voor een grotere betrokkenheid zijn er tevens op het gebied van landbouw, sport, food, kunst en cultuurhistorie makelaars aangesteld om verbinding te gaan maken met partijen in het gebied.	
Doelstelling/openbaar belang	De realisatie en coördinatie van het beheer Park Lingezegen
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder W.H. Hol (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder) DB: Wethouder W.H. Hol
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe
Risico's	n.v.t.
Programma	Cultuur en recreatie

Jaarrekening 2021

VP 04. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem

Verbonden partijen jaarrekening 2021

4. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem

Inkoop

Afgelopen jaar zijn alle aanbieders getoetst op kwaliteit en zijn hun jaarrekeningen getoetst op rechtmatigheid en zorgcontinuïteit. Naast verbeterafspraken met aanbieders heeft dit ook geleid tot 16 beëindigde contracten. De trimisterrapportage is verbeterd en de medewerkers van gemeenten worden geïnformeerd via een maandelijks inkoopnieuwsbrief.

WGSW

De module werkgeverschap SW is de module van de MGR die sinds 1-1-2019 belast is met het formeel werkgeverschap voor de nu nog bijna 1.850 SW-medewerkers. Negen gemeenten nemen deel aan de module Werkgeverschap SW van de MGR SDCG. Daarvoor heeft de MGR een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Scalabor gesloten.

85% van de medewerkers heeft een individueel ontwikkelplan dat niet ouder is dan 12 maanden. Het aantal SW-medewerkers is in 2021 opnieuw sterker gedaald dan begroot.

Uit het medewerker belevingsonderzoek blijkt dat de tevredenheid op orde is. Het ziekteverzuim is lager dan het landelijk gemiddelde.

	2020 Scalabor	2021 Scalabor	2020 landelijk	2021 landelijk
Medewerkerstevredenheid (1-10)	7,4	7,6		
Ziekteverzuim	16,0%	16,3%	16,0%	16,6%

WSP

De module Werkgeversservicepunt (WSP) wil de frictie op de arbeidsmarkt nog verder verkleinen. Waar de focus eerder op de vraag van de werkgever lag, wordt de focus nu ook op de werkzoekende gelegd. Door de kwaliteiten van de werkzoekende beter in beeld te brengen, kan een betere match worden gemaakt tussen werkgever en kandidaat.

De regionale producten en de werkwijzen zijn geüniformeerd, zodat plaatsen eenvoudiger wordt. Verder is de samenwerking met gemeenten en bedrijvencontactfunctionarissen verbeterd.

Leerplicht

In het schooljaar 2020/2021 is de gemeente Lingewaard tot de RBL toegetreden voor de leerplichttaken. Het aantal meldingen van leerplichtige leerlingen in 2020-2021 met relatief verzuim is licht toegenomen (van 27 per 1000 naar 27,5 per duizend leerlingen) ten opzichte van 2019-2021. Het landelijk gemiddelde was 26 per 1000. Het aandeel voortijdig schoolverlaters wordt steeds kleiner. Voor Overbetuwe was dat in 2017/2018 nog 1,79%. Nu is dit flink lager.

	2018/2019 Overbetuwe	2019/2020 Overbetuwe	2018/2019 regio Arnhem	2019/2020 regio Arnhem
VSV	1,41%	1,46%	2,03%	1,79%

In 2021 zijn de consulenten voortijdig schoolverlaten (VSV) van het RBL gestart met het bieden van kortdurende begeleiding aan (potentiële) vsv'ers richting een passende plek op de arbeidsmarkt, wanneer naar school gaan (tijdelijk) niet de voorkeur heeft of geen optie is. Zij werken daarbij samen met de consulenten arbeid van het Schakelpunt en de afdeling Werk en Inkomen van de woongemeente van de voortijdig schoolverlater.

Doelstelling/openbaar belang	Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein op het gebied van: - inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein; - de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie; - de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben; - het formele werkgeverschap voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst in het kader van de Wet sociale werkvoorziening.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder B.E. Faber - de Lange (plv. Wethouder R.W.M. Engels).
Deelnemende partijen	De 11 regio- gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (Zevenaar na fusie met Rijnwaarden tot 1 gemeente).
Risico's	Risico beperkt zich tot de betaalde bijdrage. Risico is uittredende gemeenten uit de GR. Frictiekosten worden toegerekend aan de uittredende partij, maar de verdeling t.a.v. overhead zal verhogen.

Programma	Onderwijs en Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
-----------	--

Jaarrekening 2021

VP 05. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal

Verbonden partijen jaarrekening 2021

5. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal	
INTERREG VI Deutschland-Nederland loopt van 2021 en loopt tot en met 2027 en biedt daarmee kansen voor Overbetuwse partijen om grensoverschrijdend samen te werken met Duitse partners in het grensgebied. Deze kansen worden benut, want er liepen meerdere projecten in 2021. In 2021 namen Overbetuwse partijen deel aan: VISTA - Vision Supported Truck docking Assistant, EuregioNetwerk Industriekultur, GTI 2, Grenzüberschreitende Zusammenarbeit: Hansestädte en Volunteers 2.0.	
Doelstelling/openbaar belang	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking
Bestuurlijk belang	Euregioraad: Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (geen plv) Raadslid J.T.A. Hanekamp-Janssen (plv. Raadslid H.J. Mulder) Raadslid K. Grimm (plv. Raadslid R.B.H. Beune)
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, gevestigd in Kleve, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten.
Risico's	Gering
Programma	Algemeen Bestuur

Jaarrekening 2021

VP 06. Recreatieschap Over-Betuwe

Verbonden partijen jaarrekening 2021

6. Recreatieschap Over-Betuwe	
Er waren geen relevante ontwikkelingen in 2021	
Doelstelling/openbaar belang	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openluchtrecreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie betreft, op bovenlokaal niveau.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol) Wethouder W.H. Hol (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder)
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe.
Risico's	Gering Het Recreatieschap Over-Betuwe is één van de drie aandeelhouders van de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. In het geval deze BV niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, gaat ze (uiteindelijk) zonder verdere verplichtingen van de aandeelhouders failliet.
Programma	Cultuur, sport en recreatie

Jaarrekening 2021

VP 07. Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (VAN)

Verbonden partijen jaarrekening 2021

7. Bedrijfsvoeringsorganisatie Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (BVO-VAN, voorheen DRAN)	
De coronacrisis heeft ook in 2021 een aanzienlijke impact gehad op het gebruik van het vervoer. Door de sluiting van de scholen in de eerste maanden van 2021 lag het leerlingenvervoer tijdelijk nagenoeg stil. In het vraagafhankelijk vervoer bedraagt het aantal ritten in 2021 nog altijd slechts 54% van het totaal in 2019. Om de continuïteit van het vervoer te waarborgen zijn vervoerders deels gecompenseerd voor de gederfde omzet. Doordat deze tegemoetkoming maximaal 80% van de gederfde omzet omvat is er een positief resultaat t.o.v. de begroting. In het najaar van 2021 is een wijziging van de gemeenschappelijke regeling voorbereid. Met de voorgestelde wijzigingen wordt de regeling aangepast, zodat deze overeenkomt met de huidige situatie en voldoet aan geldende wet- en regelgeving.	
Doelstelling/openbaar belang	De samenwerking heeft als doel het aanvullend openbaar vervoer het leerlingenvervoer en het gemeentelijk maatwerkvervoer slimmer, efficiënter en klantvriendelijker te organiseren en beter af te stemmen op de mogelijkheden van de inwoners.

Bestuurlijk belang	Bestuur: Wethouder R.W.M. Engels (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder) Voorzitter: Wethouder R.W.M. Engels
Deelnemende partijen	18 regiogemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar
Risico's	Normaal. De BVO heeft geen eigen vermogen. Tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Programma	Onderwijs en Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Jaarrekening 2021

VP 08. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen (Groene metropoolregio).

Verbonden partijen jaarrekening 2021

8. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen (Groene metropoolregio).	
Vanaf 1 januari 2021 is de nieuwe Groene Metropoolregio van start gegaan. Onze regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei! Om dit te bereiken zijn de achttien gemeenten die de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vormen samen aan de slag gegaan met vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio. Met een regionale agenda wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. Overbetuwe neemt deel aan alle vijf de opgaven.	
Doelstelling/openbaar belang	Onze opgaven bevinden zich vooral op ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur). Binnen de regio en richting Den Haag en Brussel profileren we ons als dé Groene Metropoolregio van Nederland en als (inter)nationale circulaire topregio 2050.

Bestuurlijk belang	Lid AB: Burgemeester R. P. Hoytink-Roubos Leden van de Bestuurlijke Opgaven Teams: Verbonden regio; versterking van duurzame logistiek: Wethouder B.E. Faber - de Lange Groene Groeiregio; Versnellingsopgave, uitvoering Woondeal Arnhem-Nijmegen: Wethouder W.H. Hol Circulaire regio; transitie naar duurzame energie en RES 2.0: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder
Deelnemende partijen	18 regio- gemeenten: Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar
Risico's	Indien bij de jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij. De verdeling van het tekort vindt plaats op overeenkomstige wijze als beschreven bij het bepalen van de inwonerbijdrage.
Programma	Algemeen bestuur

Jaarrekening 2021

VP Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partijen

VP 09a. Commandiet Westeraam B.V. te Elst

Verbonden partijen jaarrekening 2021

9a. Commandiet Westeraam B.V. te Elst
Deze toelichting heeft betrekking op de GEM Westeraam Elst CV, GEM Westeraam BV en Commandiet Westeraam BV. De GEM Westeraam Elst CV is in oktober 2021 geliquideerd. Aan de aandeelhouders is nog een restant winstbedrag uitgekeerd van € 840.464. De Commandiet Westeraam B.V. -waarvan de gemeente 100% aandeelhouder is- ontving daarvan € 403.423. De totaal door de Commandiet ontvangen winstuitkering kwam daarmee uit op € 6,356 miljoen. DE GEM Westeraam Beheer BV is op 24 december 2021 geliquideerd. Aan de aandeelhouders is in totaal een resterende winstreserve uitgekeerd van € 263.000. De gemeente Overbetuwe ontving € 129.159. Daarnaast zijn er middels een overeenkomst tussen alle aandeelhouders van GEM Westeraam Elst CV en GEM Westeraam Beheer BV afspraken gemaakt over resterende verplichtingen. Op grond van deze overeenkomst heeft de gemeente Overbetuwe gelden ontvangen voor bepaalde verplichtingen, zoals nog te realiseren lantaarnpalen en de bewaar- en beheerplicht voor de

boeken en bescheiden van de GEM Westeraam Elst CV en de GEM Westeraam Beheer BV. De gemeente legt daarover verantwoording af richting de overige partijen bij deze overeenkomst en eventuele meer of minderkosten worden met hen verrekend.

Het liquidatietraject van de Commandiet Westeraam B.V. Elst loopt nog en zal naar verwachting in 2022 worden afgerond.

Doelstelling/openbaar belang	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.
Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders Directeur: Peter Breukers De ingelegde aandelenkapitalen in de GEM Westeraam Elst CV (€ 217.815) en de GEM Westeraam Beheer BV (€ 10.892) zijn inmiddels aan de gemeente teruggestort. Directeur van de Commandiet tekent de jaarstukken van de GEM
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Geen risico meer.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Jaarrekening 2021

VP 09b. GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst

Verbonden partijen jaarrekening 2021

9b. GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst	
DE GEM Westeraam Beheer BV is op 24 december 2021 geliquideerd. Zie verder de toelichting bij de Commandiet Westeraam B.V.	
Doelstelling/openbaar belang	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.

Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe, Rabo Vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos-Projekten BV
Risico's	Risico is zeer beperkt. Het risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg van € 10.891. In de AVA van 6 mei 2020 van GEM Westeraam Elst CV is besproken dat het risico zo beperkt is, dat tot uitkering van overtollige liquiditeiten is besloten. In feite zijn er alleen nog maar overzienbare uitgaven, waarvoor de buffer van 0,9 miljoen groot genoeg wordt geacht.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Jaarrekening 2021

VP 09c. GEM Westeraam Elst C.V. te Elst

Verbonden partijen jaarrekening 2021

9c. GEM Westeraam Elst C.V. te Elst	
DE GEM Westeraam Elst CV is in oktober 2021 geliquideerd. Zie verder de toelichting bij de Commandiet Westeraam B.V.	
Doelstelling/openbaar belang	Het verkrijgen en vervreemden van onroerende zaken en het bouwrijp maken en het exploiteren van onroerende zaken. Alles binnen het exploitatiegebied.
Bestuurlijk belang	Er vindt geen afzonderlijke vennotenvergadering van GEM CV plaats. De jaarrekening wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stukken van de BV al zijn vastgesteld).

Deelnemende partijen	GEM Westeraam Beheer B.V., Commandiet Westeraam B.V. en overige commandieten (drie marktpartijen)
Risico's	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondexploitatie van Westeraam
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Jaarrekening 2021

VP 10. Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg

Verbonden partijen jaarrekening 2021

10. Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg	
Er wordt gewerkt aan een discussiepaper voor het college om te bepalen of we het pand willen aanhouden. Taxatie, meerjarenonderhoudsplan, bezetting en beheer worden hierin meegenomen. Hiermee is dan ook de toekomstige dividenduitkering onzeker.	
Doelstelling/openbaar belang	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Commissaris: door het college aangestelde externe commissaris: de heer P. Waterman
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is
Programma	Economische zaken

Dividend	€ 40.000
----------	----------

Jaarrekening 2021

VP 11. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag

Verbonden partijen jaarrekening 2021

11. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag	
Er zijn geen relevante ontwikkelingen aangegeven door de BNG voor de periode tot en met 2021, die aanleiding zouden kunnen geven het aandeelhouderschap in de BNG te heroverwegen.	
Doelstelling/openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het aandelenbelang van de gemeente in BNG, een stem per aandeel van EUR 2,50 nominaal. Dit is 0,04% van het totaal aantal uitstaande aandelen.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en gemeenten.
Risico's	Bepikt. Risico beperkt tot de nominale inleg van € 54.405 (21.762 aandelen)
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 67.027

Jaarrekening 2021

VP 12. Vitens N.V. te Zwolle

Verbonden partijen jaarrekening 2021

12. Vitens N.V. te Zwolle	
Over 2021 zijn er geen relevante ontwikkelingen te melden. Het in 2020 door Vitens genomen besluit om de dividenduitkering voorlopig op te schorten door toenemende structurele lasten bleef in stand en dus is er in 2021 geen dividend ontvangen. In onze begroting 2021 was ook al geen rekening gehouden met een dividenduitkering want in 2020 is de dividendontvangst structureel afgeraamd tot nul.	
Doelstelling/openbaar belang	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	107 gemeenten en 3 provincies
Risico's	Beperkt. Risico beperkt tot het belang in aandelen (€ 34.717)
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 0

Jaarrekening 2021

VP Stichtingen en verenigingen

Verbonden partijen

VP 13. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)

Verbonden partijen jaarrekening 2021

13. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)	
Geen bijzondere ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Een toegang tot SSGA is nodig om een robuuste en toekomstgerichte ICT-beheerorganisatie te verkrijgen door deze centraal te positioneren. Het beoogd effect is een verhoogde continuïteit van de informatievoorziening en (digitale) dienstverlening en mogelijkheid tot innovatie(ve) producten.

Bestuurlijk belang	Teammanager informatie
Deelnemende partijen	28 deelnemers zoals gemeenten, scholen en andere non-profit organisaties
Risico's	Tegenover de kosten van € 110.000 voor de aansluiting op het netwerk staat een gebruiksrecht naar rato van de investering. Per 31 december 2020 bedraagt het gebruiksrecht € 31.965
Programma	Reguliere werkzaamheden

Jaarrekening 2021

VP Overige verbonden partijen

Geen

VII. Grondbeleid

Grondbeleid

In deze Paragraaf Grondbeleid 2021 wordt een toelichting gegeven op de financiële stand van zaken van de grondcomplexen in exploitatie per 31 december 2021.

Deze paragraaf is als volgt samengesteld:

1. Verloop boekwaarde
2. Resultaat 2021
3. De te verwachten resultaten van de grondcomplexen in exploitatie.
4. Algemene toelichting
 - 4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties
 - 4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe
 - 4.3 Risico's grondexploitatie

1. Verloop boekwaarde

Het verloop van de boekwaarde grondcomplexen in exploitatie over 2021 is:

Complex (bedragen x € 1.000)	Vermeerderingen - verminderings in begrotingsjaar			
	BW 1-1-2021	Kosten	Opbrengsten	BW 31-12-2021
Woningbouwcomplexen				
53 De Merm Elst	853	21	659	215
55 De Merm Oost Elst	3.083	35	0	3.118
74 Spoorallee	597	59	195	461
134 Elst Centraal Oost	0	4.699	5.395	-696
<i>subtotaal</i>	<i>4.533</i>	<i>4.814</i>	<i>6.249</i>	<i>3.098</i>
Bedrijvencomplexen				
14 Elst Zuid	738	88	902	-77
71 Elst Centraal West	651	59	0	710
84 Heteren Centrum	3.317	545	1.977	1.886
<i>subtotaal</i>	<i>4.706</i>	<i>692</i>	<i>2.879</i>	<i>2.519</i>
Totaal	9.239	5.506	9.128	5.617

2. Resultaat 2021

Het nadelig resultaat over 2021 van de grondexploitatie bedraagt € 264.673 en is samengesteld uit:

- Storting in voorziening verliesgevende complexen:

Elst Centraal Oost - € 132.065

Elst Zuid - € 62.277

Elst Centraal West - € 55.515

Heteren Centrum - € 72.880

- Vrijval uit voorziening verliesgevende complexen

Spoorallee € 13.468

De Merm Oost € 16.656

De Merm € 27.940

Daarnaast heeft er nog een afwaardering van € 1.034.000 plaatsgevonden inzake het project De Woongaard (locatie nieuw sportcentrum). Op grond van de geldende BBV-voorschriften mocht dit project niet als grondexploitatie worden aangeduid, maar behoorde het tot de materieel vaste activa. Doordat sprake was van een lagere marktwaarde (taxatiewaarde) dan de boekwaarde is in de jaarstukken 2021 een afwaardering verwerkt van voornoemd bedrag.

3. De te verwachten resultaten van de actieve complexen in exploitatie

Het onderstaande overzicht toont de verschillen ten opzichte van de stand per 1-1- 2021 van de te verwachten exploitatiesaldi van de actieve in exploitatie genomen grondcomplexen op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten per 1 januari 2022 (N = nadelig, V = voordelig, resultaat * € 1.000).

Complex (bedragen x € 1.000)	GREX 1-1-2021	Eindwaarde per	GREX 1-1-2022	Eindwaarde per	verschillen t.o.v. 2021
Bedrijvencomplexen					
53 De Merm Elst	298 N	31-12-2022	270 N	31-12-2022	28 V
55 De Merm Oost Elst	658 N	31-12-2025	642 N	31-12-2026	17 V
74 Spoorallee	184 N	31-12-2021	170 N	31-12-2022	13 V
134 Elst Centraal Oost	0		132 N	31-12-2024	-132 N
<i>Subtotaal voordeel</i>	<i>0 V</i>		<i>0 V</i>		<i>58 V</i>
<i>Subtotaal nadeel</i>	<i>1.140 N</i>		<i>1.214 N</i>		<i>-132 N</i>
Saldo	1.140 N		1.214 N		-74 N
Woningbouwcomplexen					
14 Elst Zuid	16 V	31-12-2021	62 N	31-12-2020	-78 N
71 Elst Centraal West	693 N	31-12-2022	748 N	31-12-2022	-55 N
84 Heteren Centrum	1.268 N	31-12-2022	1.341 N	31-12-2021	-73 N
<i>Subtotaal voordeel</i>	<i>16 V</i>		<i>0 V</i>		<i>0 V</i>
<i>Subtotaal nadeel</i>	<i>1.961 N</i>		<i>2.151 N</i>		<i>-206 N</i>
Saldo	1.945 N		2.151 N		-206 N
Totaal	3.085 N		3.365 N		-280 N
Complexen met een voordelig saldo	16 V		0 V		16 V
Complexen met een nadelig saldo	3.101 N		3.365 N		-264 N
Totaal voorzieningen	3.101		3.365		-264 N

4. Algemene toelichting

4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties

Bij het opstellen van de Paragraaf Grondbeleid 2021 is per complex een inventarisatie gemaakt van de stand van zaken per 31-12-2021 en zijn voor de actieve in exploitatie genomen complexen de grondexploitaties geactualiseerd.

4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe

In februari 2018 is door de raad de Nota "Visie op Grondbeleid 2018" vastgesteld. In deze nota worden de (on-)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en wordt aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is.

4.3 Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente Overbetuwe loopt met de uitvoering van de grondexploitatie zijn:

- Organisatorische risico's:
 - Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen.
 - Het niet (volledig) toekennen van subsidies.
 - Bodemverontreiniging.
 - Archeologie.
 - Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene kosten.
- Verhaalrisico's:
 - Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars (bijdrage voor de

bestemmingsreserve "Bovenwijkse voorzieningen", plankosten, ambtelijke kosten, e.d.).

- Economische risico's:

- Nadelige economische conjunctuur: dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen).
- Toenemende inflatie

Om deze risico's te kunnen dekken is een weerstandscapaciteit noodzakelijk.

De weerstandscapaciteit is een financiële buffer om tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze, dat het voorzieningenniveau ongewijzigd kan worden gehandhaafd.

Weerstandsvermogen geeft aan: de verhouding tussen risico's en weerstandscapaciteit. Door aandacht te besteden aan het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten wordt voorkomen dat elke financiële tegenvaller aanleiding zal zijn tot bezuinigingen.

Voor de grondcomplexen is een gewogen risicoanalyse opgesteld. De gewogen risicobedragen per 01-01-2022 van de actieve complexen over de periode 2022-2027 worden benoemd als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting. Het totale gewogen bedrag bedraagt circa **€ 1,01 mln.**

Risico's	1-1-2022	1-1-2021
Bedrijvencomplexen		
De Merm	€ -	€ 170.000
De Merm Oost	€ 410.000	€ 410.000
Spoorallee	€ -	€ 40.000
Elst Centraal Oost	€ 270.000	€ -
Woningbouwcomplexen		
Elst Zuid	€ 3.000	€ 3.000
Heteren Centrum	€ 270.000	€ 420.000
Stationplein West	€ 60.000	€ 60.000
Totaal	€ 1.013.000	€ 1.103.000

Tijdens het boekjaar vindt monitoring plaats van alle gewogen risicoanalyses uit het oogpunt van risicobeheersing en planoptimalisatie.

Naast deze post in de Paragraaf Weerstandsvermogen is er binnen de gemeente Overbetuwe voor gekozen om de risico's van grondcomplexen als volgt te dekken:

Door het in stand houden van een deel van de algemene reserve voor het opvangen van tekorten en het treffen van specifieke voorzieningen voor verliesgevende complexen.

Voor een nadere toelichting op de projecten wordt verwezen naar het projectenboek 2022 dat separaat aan de raad is aangeboden.

VIII. Corona

Algemeen

De uitbraak van het corona-virus heeft in 2020 een nieuwe werkelijkheid gecreëerd. Ondanks het starten met vaccineren vanaf januari 2021 zorgden nieuwe varianten van het virus toch weer voor oplopende besmettingsaantallen in 2021 en druk op de ziekenhuizen. Nieuwe en verlengde coronamaatregelen zoals lockdowns waren afgelopen jaar dan ook onvermijdelijk. Omdat de (financiële) effecten van de pandemie en de gemeentelijke maatregelen en risico's verspreid in deze jaarrekening voorkomen, hebben we er opnieuw voor gekozen om die informatie samen te brengen in een extra paragraaf.

Wat hebben we gedaan in 2021?

Samen met andere overheden, maatschappelijke instellingen, bedrijven en onze inwoners stonden we sinds maart 2021 aan de lat voor het bestrijden van het coronavirus. Onze inzet was gericht op het naleven van de hogere regelgeving in Overbetuwe en het zo veel mogelijk beperken van nadelige

gevolgen daarvan voor onze dienstverlening en voor het functioneren van de Overbetuwe samenleving.

Dienstverlening en ondersteuning

In eerste instantie richtte onze inzet zich op de continuïteit van cruciale gemeentelijke processen op het gebied van (individuele) zorg en welzijn, de openbare ruimte, algemene voorzieningen en burgerzaken. Ook onderhielden we nauw contact met de relevante instanties in onze gemeente (scholen, kinderopvang, welzijns- en zorginstellingen, ondernemers etc.) en ondersteunden hen waar mogelijk bij het oplossen van ontstane problemen.

De rijksmaatregelen hadden ingrijpende gevolgen voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke, culturele, sociale en sportorganisaties. In 2020 hadden het college en raad diverse maatregelen genomen om de financiële gevolgen op korte termijn te verzachten. Hierbij was gekeken naar de maatschappelijke impact op onze samenleving en het in stand houden van maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente. Diverse ondersteuningsmaatregelen zijn in 2021 onder dezelfde voorwaarden opnieuw inzet. Het ging daarbij onder andere om:

- Kwijtschelden/tegemoetkoming voor de huur van sportverenigingen, dorpshuizen, culturele en maatschappelijke stichtingen in de periode van de verplichte sluiting.
- Maatwerk afspraken over financiële compensatie met vrijwillige jeugdorganisaties.
- Tegemoetkoming voor theater de Kik.
- Intrekken van de precariobelasting terrassen voor de periode dat de horeca verplicht gesloten was.

Toezicht en handhaving

In de openbare ruimte hebben we sinds de uitbraak van het virus in 2020 samen met partners ingezet op toezicht houden op naleving van regels en afspraken. De daarvoor getroffen maatregelen in de buitenruimte bleven ook het grootste deel van 2021 in tact en ook was er vorig jaar een uitgebreide inzet van toezichthouders.

Informatie en communicatie

Vanuit de gemeente was het goed in contact blijven met onze inwoners en ondernemingen ook in 2021 een prioriteit. We communiceerden via alle beschikbare kanalen (gemeentepagina, brieven en sociale media) en portefeuillehouders over maatregelen, effecten en de mogelijkheden van extra steun en voorzieningen.

Gevolgen voor overige werkzaamheden

Het virus en de noodzakelijke crisisorganisatie trokken ook afgelopen jaar een zware wissel op de gemeentelijke organisatie. Dat hebben onze inwoners maar ook uw gemeenteraad gemerkt. Bijna alle medewerkers werkten een heel groot gedeelte, conform rijksbeleid, vanuit thuis, hetgeen een extra uitdaging opleverde om de processen goed te laten lopen. In het gemeentehuis verliep de dienstverlening conform de RIVM richtlijnen.

Corona lasten en baten in 2021

Gedurende het jaar hebben we de gemeenteraad aan de hand van de rapportage “Kosten coronavirus Overbetuwe” geïnformeerd over het verloop van de Corona uitgaven en de compensatie die we daarvoor ontvingen. In 2021 zijn de compensatie ontvangsten € 877.000 hoger dan de daadwerkelijke Corona kosten. In het hoofdstuk “bestemming van het rekeningresultaat” wordt voorgesteld om dit voordeel te reserveren voor eventuele corona nadelen in 2021.

Corona kosten en opbrengsten 2021	
Kosten, inkomstenderving en besparingen door Corona	€ 1.243.157
Ontvangen compensatie voor Corona	€ 2.120.002

Resultaat <i>(te reserveren voor kosten in 2022)</i>	876.845
---	----------------

Voor het detail overzicht van de kosten en opbrengsten 2021 verwijzen we u naar het overzicht onderaan deze paragraaf.

Coronarisico's

De uitbraak van het Corona-virus heeft in 2020 en 2021 een nieuwe werkelijkheid gecreëerd. De inzet van de gemeente is vooral gericht op het bestrijden van het virus op basis van landelijke regelgeving, het continueren van de dienstverlening en het verlenen van steun aan inwoners, ondernemers en instellingen.

Gedurende 2021 zijn er meerdere golven geweest. De effecten van de COVID-19 maatregelen waren gedurende 2021 niet duidelijk en nieuwe verzachtende landelijke maatregelen werden 2021 uitgewerkt. Daarom was het belangrijk om - naast de generieke Overbetuwe ondersteuningsmaatregelen - in gesprek te blijven met de samenleving over die effecten en risico's. Daarbij blijft het uitgangspunt dat de organisaties zelf in de eerste plaats verantwoordelijk zijn om financieel gezond te blijven, en daartoe de nodige initiatieven moeten ontplooien. Bij acute liquiditeitsprobleem van een maatschappelijke organisaties is er op zoek gegaan naar maatwerkoplossingen.

Tot dusver konden de financiële gevolgen volledig worden opgevangen door tegemoetkomingen vanuit het Rijk. Inmiddels zijn aan het einde van het eerste kwartaal 2022 alle coronamaatregelen geschrapt en is de samenleving weer volledig open. Of het coronavirus in de toekomst weer zal zorgen voor nieuwe maatregelen blijft onzeker.

Rapportage kosten coronacrisis Overbetuwe

Rapportage kosten a.g.v.
coronacrisis

Coronacrisis: uitgaven en
inkomstenderving

Onderstaand overzicht is de werkelijk stand per einde boekjaar 2021

1. Bestrijding COVID-19			
1A) Extra kosten			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801055	Bestrijding corona algemeen		
ks 5113000	overige loonkosten (niet via RAET)	11.904	extra inzet personeel
ks 5383000	overige uitgaven	74.873	kwijtschelding huur, huurcompensatie, zelftesten ed.
ks 5432000	inkomensoverdrachten	33.227	terugbetaling teveel ontvangen TVS (tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties) 2020
ks 5756300	overige verrekeningen	371.256	overheveling compensatie TONK-regeling naar aparte TONK-kostenplaats
	subtotaal	491.260	
60801056	Bestrijding corona kinderopvang		
ks 5383000	overige uitgaven	149	28 theepakketten
ks 5383000	overige noodopvang	1.063	vergoeding noodopvang
	subtotaal	1.212	
60801062	Corona Jeugd Meerkosten		
ks 5383000	overige uitgaven	33.879	te verstrekken bijdrage aan gem Arnhem
	subtotaal	33.879	
60801066	Corona SW		
ks 5433000	Inkomensoverdrachten	19.193	betaald aan Scalabor
		19.193	
60801075	Coronamaatr. Dienstverl ICT		
ks 5113000	overige loonkosten	2.074	faciliteiten vergaderingen
ks 5351500	inhuur personeel t.l.v. overig budget	8.032	inhuur externe maart 2021
	subtotaal	10.106	
60801076	Coronamaatr. Externe Dienstverl		
ks 5383000	overige uitgaven	89.013	coronakosten verkiezingen (€ 88.250)
	subtotaal	89.013	
60801078	Coronamaatr. Fysiek Domein / gemeentehuis		
ks 5383000	overige uitgaven	2.319	handschoenen, mondkapjes, handgeld, spatschermen
	subtotaal	2.319	
60801079	Coronamaatr. Fysiek Domein / overig vastgoed		
ks 5383000	overige kosten	740	diverse toiletartikelen
	subtotaal	740	

60801080	Coronamaatr. Fysiek Domein / openb ruimte		
ks 5383000	overige uitgaven	8.088	huur toiletwagen
ks 5383000	overige uitgaven	46.445	extra kosten inzameling afval
	subtotaal	54.533	
60801082	Coronamaatregelen culturele sector		
ks 5438000	inkomensoverdrachten	4.074	subsidies / coronacompensaties diverse zangkoren
	subtotaal	4.074	
60801083	Coronamaatregelen welzijn en leefstijl		
ks 5438000	inkomensoverdrachten	72.426	steunpakketten div. instellingen (voorn. welzijn) *
	subtotaal	72.426	
			<i>* in 2022 wordt nog bedrag van € 250.000 uitbetaald</i>
Totaal extra kosten		778.754	
1B) Inkomstenderving, extra lasten en besparingen			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	9.600	Minder huuropbr. multifunct. ruim. i.v.m. sluiting corona
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	47.800	Minder huuropbr. zwembad i.v.m. sluiting corona
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	48.600	Minder inkomsten zwemlessen i.v.m. sluiting corona
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	121.200	Minder entreegelden zwembad i.v.m. sluiting corona
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	26.000	minder huuropbrengsten Oase i.v.m. sluiting corona
53000000	Lagere opbrengsten Sportcentrum De Helster	6.300	minder huuropbrengsten Dojo i.v.m. sluiting corona
53000010	Lagere opbrengsten Sporthal De Helster	44.700	Minder huuropbrengsten sporthal i.v.m. sluiting corona
53000020	Lagere opbrengsten Kruisakkers	33.600	Minder opbrengsten sportz. en multi i.v.m. sluiting corona
53000050	Lagere opbrengsten Herveld	5.400	Minder opbrengsten sportzaal i.v.m. sluiting corona
53000060	Lagere opbrengsten Westeraam	29.200	Minder opbrengsten Sportzaal i.v.m. sluiting corona
53000070	Lagere opbrengsten De Mammoet Zetten	9.600	Minder opbrengsten sportzaal i.v.m. sluiting corona
53000090	Lagere opbrengsten De Wanmolen	10.000	Minder opbrengsten sportzaal i.v.m. sluiting corona
53000092	Lagere opbrengsten 't Binnenveld	25.000	Minder huuropbrengsten sporthal i.v.m. sluiting corona
Div. kpl	Lagere opbrengst verhuur welzijnsaccommod.	158.675	Gederfde inkomsten 2021 dorpshuizen en MFC's
60201015	Verkiezingen	20.000	Tegemoetkoming van Rijk zal onvoldoende zijn
60401010	Productenrealisatie	10.000	Extra accountantskosten i.v.m. corona bij controle van jaarstukken 2020
53000010	Meer opbrengsten Sporthal De Helster	-77.122	Verhuur aan VGGM voor vaccinaties
65704000	Vierdaagse	-55.000	Evenement vervalt, dus geen uitgaven én inkomsten
64302025	Onderwijs en arbeidsmarkt	-5.000	Betuwe on Stage gaat niet door in 2021
60641010	Precarioheffing terrassen	-4.150	

Totaal inkomstenderving, extra lasten en besparingen	464.403
--	---------

1C) Bijdragen derden			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801055	Bestrijding corona algemeen		
ks 7432000	ontvangsten rijk	6.460	vrijval deel verplichting 2020
ks 7432000	ontvangsten rijk	-109.790	gemiste huurinkomsten 1e kwartaal 2021
ks 7432000	ontvangsten rijk	-109.790	aanvraag compensatie 2e kwartaal 2021
ks 7432010	ontvangsten rijk / SPUK	-259.200	Bijdrage SPUK IJZ 2020
	subtotaal	-472.320	
60801083	Coronamaatregelen welzijn en leefstijl		
ks 7431200	doeluitkeringen	-67.713	SPUK bijdrage
	subtotaal	-67.713	
60701000	Uitkeringen gemeentefonds		
ks 7431100	Uitkeringen uit gemeentefonds (Alg.Uitk.)	-350.270	via 1e Berap 2021 (uit decembercirc. 2020)
ks 7431100	Uitkeringen uit gemeentefonds (Alg.Uitk.)	-501.235	comp. via meicirc. 2021 (uitwerking maartbrief 2021)
ks 7431100	Uitkeringen uit gemeentefonds (Alg.Uitk.)	-403.393	comp. via septembercirc. 2021
ks 7431100	Uitkeringen uit gemeentefonds (Alg.Uitk.)	-325.071	comp. via decembercirc. 2021
	subtotaal	-1.579.969	
Totale bijdragen derden		-2.120.002	

Recap:	Totaal extra kosten 1A)	778.754	lasten
	Totaal inkomstenderving en besparingen 1B)	464.403	lasten
	Totale bijdragen derden 1C)	-2.120.002	batens
Totaal 1. Bestrijding COVID-19:		-876.845	nog in te zetten middelen

2. Regeling continuïteitsbijdrage zorgaanbieders			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801061	Corona Jeugd Bevoorschotting		
ks 5341000	bevoorschotting	0	
ks 7380000	terugontvangsten	-56.744	afrekeningen van verstrekte voorschotten
	subtotaal	-56.744	
60801063	Corona Wmo Bevoorschotting		
ks 5341000	bevoorschotting	0	
	subtotaal	0	
Totaal 2. Regeling continuïteitsbijdrage ZA's		-56.744	

Betreft voorschotten aan zorgaanbieders op reguliere betalingen (vanuit bestaande budgetten).

3. Uitvoering TOZO-regeling

Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801057	Corona TOZO		
ks 5113000	overige loonkosten	134.627	extra uitvoeringskosten incl. training
ks 5351000	inh. pers. overig t.l.v. 1-personeelsbudget	91.359	uitvoeringskosten
ks 5351500	inh. pers. overig t.l.v. overige budgetten	44.265	uitvoeringskosten
ks 5411201	verstekte uitkeringen zelfstandigen	1.087.113	geboekte kosten t/m dec 2020.
ks 5411300	leningen Bbz	44.628	verstekte bedrijfskredieten
ks 7412070	aflossing Bbz loaz	-360.099	ontvangen aflossingen
ks 7412080	rente leenbijstand bbz	-845	ontvangen rente
ks 7431100	rijksuitkering	-2.303.523	ontvangen voorschotten van Min SZW
Totaal 3. Uitvoering TOZO-regeling		-1.262.476	

Tussen Rijk en VNG zijn nadere afspraken gemaakt (berichtgeving VNG van 2 sep jl.) over de dekking van Tozo-kosten. De uitkeringslasten Tozo worden volledig gecompenseerd en er vindt ook compensatie plaats voor de uitvoeringskosten (€ 450,- per besluit).

Per 31 december 2021 is de rijksuitkering ruim hoger dan de gemaakte TOZO-lasten. Hier zullen geen voordelen voor Overbetuwe uit voortvloeien; er volgt t.z.t. nog een afwikkeling van de verstekte voorschotten. Het overschot van € 1.262.476 is gestort in een overlopende passivapost.

4. Uitvoering TONK-regeling			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801081	Corona TONK		
ks 5341000	ov. soc. verstrekking in natura aan pers	32.752	
ks 5351000	inh. pers. overig t.l.v. 1-personeelsbudget	4.834	
ks 5351500	inh. pers. overig t.l.v. overige budgetten	7.842	
ks 7576300	ontvangen compensatie TONK van rijk	-371.256	
Totaal 4. Uitvoering TONK-regeling		-325.827	

Per 31 december 2021 is de rijksuitkering ruim hoger dan de gemaakte TONK-lasten. Hier zullen geen voordelen voor Overbetuwe uit voortvloeien; er volgt t.z.t. nog een afwikkeling van de verstekte voorschotten. Het overschot van € 325.827 is gestort in een overlopende passivapost.

5. Coronatoegangsbewijzen			
Kostenplaats en -soort	Omschrijving	Kosten en opbrengsten	Toelichting
60801084	Onderst. handh. van corona toegangsbewijzen		
ks 5383000	overige uitgaven	22.837	aangevraagde subsidie
ks 7433000	Inkomensoverdrachten - Gem. Regelingen	-124.153	totaal ontvangen bedrag
ks 7433000	Inkomensoverdrachten - Gem. Regelingen	101.316	terugbetaling niet aangewend deel
Totaal 5. coronatoegangsbewijzen		0	

B. JAARREKENING

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de financiële verordening gemeente Overbetuwe 2017, vastgesteld door de raad op 6 december 2016 en de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. In deze toelichting worden de balansposten nader toegelicht.

1. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

2. Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden annuïteitsgewijs in maximaal 5 jaar afgeschreven. Saldi van agio en disagio en kosten van sluiten van geldleningen

worden afgeschreven in een termijn die gelijk is aan de looptijd van de lening.

Met ingang van 2016 schijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor dat bijdrage in de activa van derden wordt gepresenteerd onder de immateriële vaste activa. Tot en met 2015 werden deze conform de BBV gepresenteerd onder de financiële vast activa.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen vervaardigings- c.q. verkrijgingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa met economisch nut worden annuïteitsgewijs afgeschreven in:

- a. 60 jaar: aanleg van riolen
- b. 45 jaar: aanleg van pomphutten en persleidingen
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen
- d. 25 jaar: renovatie, restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen
- e. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen, aanleg van pompinstallaties
- f. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen, groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen
- g. 5 jaar: automatiseringsapparatuur en programmatuur
- h. afschrijvingstermijn afzonderlijk vast te stellen: unieke projecten niet vallend onder het bovenstaande.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000,- worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemde worden altijd geactiveerd.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Met ingang van 2017 is het niet meer toegestaan om kapitaaluitgaven met een meerjarig maatschappelijk nut gedaan in de openbare ruimte onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves in één keer ten laste van de exploitatie te brengen. Deze investeringen moeten met ingang van 2017 worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Kapitaaluitgaven in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut (aanleg, groot onderhoud en reconstructie van wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken) worden afgeschreven in 20 jaar.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vorraden

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn

gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Voor zover niet anders vermeld, zijn de passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.*
- b. bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.*
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.*
- d. Van derden verkregen middelen (niet zijnde rijk, provincie, EU) die specifiek besteed moeten worden.*

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overzicht van baten en lasten**Overzicht van baten en lasten**

(bedragen x € 1.000)	Primaire begroting 2021			Begroting na wijziging 2021			Realisatie 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid	90	3.661	-3.571	210	4.033	-3.822	164	3.971	-3.807
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	65	5.791	-5.726	26	6.247	-6.221	130	5.332	-5.202
3. Economische zaken	327	617	-289	327	857	-529	349	1.808	-1.459
4. Onderwijs	204	6.212	-6.007	444	6.679	-6.235	462	5.743	-5.281
5. Cultuur, sport en recreatie	1.277	9.060	-7.783	1.265	9.576	-8.311	1.468	8.834	-7.366
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	11.154	52.905	-	11.416	56.309	-	11.979	52.210	-
		41.751			44.893				40.230
7. Volksgezondheid en milieu	10.115	10.617	-502	10.706	10.926	-221	10.176	10.077	99
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.107	2.907	-800	2.515	3.566	-1.051	6.072	6.033	39
9. Financiën en bedrijfsvoering	12	15.355	-	1	16.332	-	8	15.446	-
		15.343			16.331				15.438
10. Algemeen bestuur	568	2.951	-2.383	555	3.030	-2.475	614	3.089	-2.475
Subtotaal programma	25.919	110.076	-84.157	27.465	117.555	-90.090	31.422	112.542	-81.120
Algemene Dekkingsmiddelen	83.710	1.687	82.023	88.524	3.139	85.385	91.994	4.666	87.328
Overhead *	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VPB	0	10	-10	0	369	-369	17	447	-429
Onvoorzien	0	55	-55	0	5	-5	0	0	0
Subtotaal alg. dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien	83.710	1.752	81.958	88.524	3.514	85.011	92.011	5.113	86.898
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	109.629	111.827	-2.198	115.990	121.069	-5.079	123.433	117.655	5.779
Mutaties reserves per programma:									
1. Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	355	0	355	688	0	688	416	0	416
3. Economische zaken	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Onderwijs	123	0	123	194	0	194	54	0	54
5. Cultuur, sport en recreatie	302	0	302	488	0	488	236	0	236
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	2.105	0	2.105	2.790	111	2.679	2.412	0	2.412
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	130	0	130	130	0	130
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	178	0	178	742	0	742	324	0	324
9. Financiën en bedrijfsvoering	116	90	27	184	90	94	116	90	27
10. Algemeen bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene Dekkingsmiddelen	438	1.329	-891	2.146	2.339	-193	1.489	2.339	-850
Subtotaal mutaties reserves	3.617	1.419	2.198	7.362	2.540	4.823	5.176	2.429	2.748
Gerealiseerd resultaat	113.246	113.246	0	123.352	123.608	-256	128.610	120.083	8.527

* Programma 9 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

Toelichting overzicht van baten en lasten

Analyse verschillen per taakveld

In dit onderdeel worden de verschillen tussen begroting na wijziging en de werkelijke baten en lasten per taakveld gepresenteerd. In de financiële verantwoording van de programma's wordt voor de afwijkingen groter dan € 100.000 een korte toelichting gegeven en wordt aangegeven of dit een incidenteel of structurele afwijking betreft.

(bedragen x €1.000)	Begr. na wijz. 2021		Realisatie 2021		Verschil		
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid							
- TV 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	100	2.408	63	2.404	-37	4	-33
- TV 1.2 Openbare orde en veiligheid	110	1.625	101	1.567	-9	58	48
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
- TV 2.1 Verkeer en vervoer	26	5.916	104	5.028	79	888	966
- TV 2.2 Parkeren	0	174	0	168	0	6	6
- TV 2.5 Openbaar vervoer	0	157	26	136	26	22	47
3. Economische zaken							
- TV 3.1 Economische ontwikkeling	0	258	26	260	26	-2	23
- TV 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	170	439	164	1.389	-6	-950	-957
- TV 3.3 Bedrijfsloket- regelingen	157	160	159	159	2	1	3
4. Onderwijs							
- TV 4.1 Openbaar basisonderwijs	0	43	0	43	0	0	0
- TV 4.2 Onderwijshuisvesting	9	3.408	10	2.753	1	655	656
- TV 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	435	3.228	452	2.948	17	281	298
5. Cultuur, sport en recreatie							
- TV 5.1 Sportbeleid en activering	0	701	-23	621	-23	80	57
- TV 5.2 Sportaccommodaties	1.079	2.749	1.221	2.598	141	151	293
- TV 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	564	27	462	27	102	129
- TV 5.5 Cultureel erfgoed	0	197	36	184	36	13	48
- TV 5.6 Media (bibliotheek en lokale omroep)	24	1.091	23	955	-1	137	136
-TV 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	162	4.274	185	4.014	23	260	283
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening							
- TV 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.377	6.953	1.796	6.370	419	584	1.002
- TV 6.2 Wijkteams	0	1.437	2	1.286	2	152	154
- TV 6.3 Inkomensregelingen	9.235	11.924	9.529	11.473	293	450	744
- TV 6.4 Begeleide participatie	0	3.895	0	3.866	0	29	29
- TV 6.5 Arbeidsparticipatie	285	1.643	70	1.405	-215	237	22
- TV 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	2.161	19	2.226	19	-64	-45
- TV 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	519	7.378	451	6.838	-67	540	473
- TV 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	19.442	108	17.221	108	2.221	2.329
- TV 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	90	0	87	0	3	3
- TV 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	1.385	4	1.438	4	-53	-48
7. Volksgezondheid en milieu							
- TV 7.1 Volksgezondheid	0	1.507	10	1.478	10	29	39
- TV 7.2 Riolering	3.808	2.491	2.946	1.943	-861	548	-314
- TV 7.3 Afval	6.763	4.977	6.801	4.697	38	280	318
- TV 7.4 Milieubeheer	81	1.874	334	1.840	254	34	288
- TV 7.5 Begraafplaatsen	54	77	85	119	31	-42	-12
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting							
- TV 8.1 Ruimtelijke ordening	163	867	237	900	74	-32	41
- TV 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	940	568	1.100	774	160	-206	-45

- TV 8.3 Wonen en bouwen	1.412	2.130	4.735	4.359	3.323	-2.229	1.094
9. Financiën en bedrijfsvoering							
- TV 0.4 Overhead	1	16.332	8	15.446	7	886	893
10. Algemeen bestuur							
- TV 0.1 Bestuur	0	2.022	16	2.094	16	-72	-57
- TV 0.2 Burgerzaken	555	1.009	598	995	43	14	57
Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien							
- TV 0.5 Treasury	882	-888	951	116	69	-1.004	-935
- TV 0.61 OZB woningen	5.653	352	5.694	380	41	-28	13
- TV 0.62 OZB niet-woningen	2.589	120	2.595	88	6	32	38
- TV 0.64 Belastingen overig	3.896	774	4.357	841	461	-66	394
- TV 0.7 Algemene en overige uitkeringen	74.667	0	75.385	0	718	0	718
- TV 0.8 Overige baten en lasten	837	2.786	3.012	3.241	2.175	-455	1.720
- TV 0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	0	369	17	447	17	-78	-60
Totaal baten en lasten	115.990	121.069	123.433	117.655	7.444	3.414	10.858
Toevoeging Res.	0	2.540	0	2.429	0	111	111
Onttrekking Res.	7.362	0	5.176	0	-2.186	0	-2.186
Totaal saldo reserves	7.362	2.540	5.176	2.429	-2.186	111	-2.075
Resultaat	123.352	123.608	128.610	120.083	5.258	3.525	8.783

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de financiële verantwoording van de programma's.

Analyse begrotingsrechtsmatigheid

Analyse begrotingsrechtsmatigheid

(bedragen x € 1.000)	Lasten begr.	Lasten werk.	Verschil	Rechtmatig?	Toelichting
1. Openbare orde en veiligheid	4.033	3.971	62	n.v.t.	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.247	5.332	915	n.v.t.	
3. Economische zaken	857	1.808	-951	Ja	De voornaamste oorzaak is een niet geraamde storting (€1.035.000) in de voorziening De Woongaard naar aanleiding van de actualisatie van het verwachte eindresultaat van project De Woongaard.
4. Onderwijs	6.679	5.743	936	n.v.t.	
5. Cultuur, sport en recreatie	9.576	8.834	742	n.v.t.	
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	56.309	52.210	4.100	n.v.t.	
7. Volksgezondheid en milieu	10.926	10.077	850	n.v.t.	
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	3.566	6.033	-2.468	Ja	De begrotingsoverschrijding van € 2.467.542 wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door de niet geraamde uitkoop van een viertal woningen die zijn gelegen onder hoogspanningskabels. De totale verwervingskosten ter grootte van ca. € 2,7 miljoen worden echter meer dan volledig gecompenseerd door een niet geraamde compensatie van het Rijk in het kader van de uitkoopregeling voor woningen onder hoogspanningskabels.
9. Financiën en bedrijfsvoering	16.332	15.446	886	n.v.t.	
10. Algemeen bestuur	3.030	3.089	-58	Ja	De voornaamste oorzaak is een niet geraamd aanvullende storting (€ 183.000) in de voorziening wethouderspensioenen door een gewijzigde rekenrente en aangepaste berekeningswijze.
Algemene Dekkingsmiddelen	3.514	5.113	-1.599	Ja	De begrotingsoverschrijding van € 1.599.012 komt voornamelijk door de TOZO-regeling. In het kader van die regeling is vanwege de coronanpandemie € 1.402.000 uitgekeerd. Deze niet geraamde uitgaven zijn echter volledig gedekt door de niet geraamde rijksbijdrage TOZO. Ook is sprake van hogere kosten voor de belastingsamenwerking tussen gemeenten Lingewaard en Overbetuwe (€ 409.000). Hier tegenover staat een aanvullende bijdrage van de gemeente Lingewaard.
Totaal lasten	121.069	117.655	3.414		
Toevoeging reserves	2.540	2.429	111	n.v.t.	
Totaal toevoeging reserves	2.540	2.429	111		
Resultaat	123.608	120.083	3.525		

Overzicht aanwending onvoorzien

Overzicht aanwending onvoorzien

Maand	Nr. wijz.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bedrag
		Raming oorspronkelijke begroting 2021	55
juni	5	Dekking lasten aanvullend krediet: Fase 2 nieuwe Huisvesting (verwerkt in 1e Berap 2021)	-10
Juli	57	Proces woonwagenlocaties Platenmakersstraat Elst	-40
Restant in jaarrekening 2021			0

Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

	Begroot na wijz.	Werkelijk	Verschil
	Lasten Baten	Lasten Baten	Lasten Baten
1. Openbare orde en veiligheid			
<i>geen incidentele mutaties</i>			
2. Verkeer, vervoer en waterstaat			
- PNL-post 3c Invasieve plantensoorten (TV 2.1)	85	65	20
- PNL-post 8b Projectleider fietspad Weteringswal (TV 2.1)	10	0	10
- nieuwe PNL-post 2021 Studie verkeersafwikkeling hoofdwegen (TV 2.1)	30	0	30
3. Economische zaken			
- niet geraamde storting in de voorziening verliesgevende complexe inzake het project Woongaard. (TV 3.2)	0	1.034	-1.034
- niet geraamde storting in de voorziening verliesgevende complexe inzake het project Elst Centraal Oost (locatie Rijnstate) door extra verwachte plankosten. (TV 3.2)	0	132	-132
- niet geraamde vrijval uit de voorziening verliesgevende complexe voor de projecten De Merm Elst, De Merm Oost Elst en Spoorallee door een lagere rentepercentage. (TV 3.2)	0	58	58
4. Onderwijs			
- PNL-post 31c projectleider nieuwbouw De Meeuwenberg (TV 4.2)	75	6	69
5. Cultuur, sport en recreatie			
- PNL-post 48b Herdenking WOII eenmalig 2021 (TV 5.3)	29	21	8
- PNL-post 40b Erfgoed eenmalig 2021 (TV 5.5)	30	0	30
- PNL-post 46b Bibliotheek eenmalige subsidie 2021 (TV 5.6)	150	0	150
- nieuwe PNL-post 2021 Aanbest. Inh. bouwconstructieteam tbv speelgelegenheden. (TV 5.7)	15	0	15
- niet geraamde vrijval van een ten onrechte in 2020 opgenomen verplichting voor gederfde huurinkomsten vanwege corona. (TV 5.2)	0	160	-160
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening			
- nieuwe PNL-post 2021 Kwartiermaker netwerkontwikk. statushouders (TV 6.1)	6	0	6
- nieuwe PNL-post 2021 Actie eropaf: eenmalige exploitatie (TV 6.72)	25	0	25
- niet geraamde overdracht van 'ambulantiseringsmiddelen' van (centrum)gemeente Arnhem naar de regiogemeenten. (TV 6.1)	0	456	456
7. Volksgezondheid en milieu			
<i>geen incidentele mutaties</i>			
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting			
- niet geraamde storting in de voorziening verliesgevende complexe voor de projecten Elst Zuid, Elst Centraal West en Heteren Centrum. (TV 8.2)	0	191	-191
9. Financiën en bedrijfsvoering			
<i>geen incidentele mutaties</i>			
10. Algemeen bestuur			
- niet geraamde aanvullende storting in VZ wethouderspensionen door lagere rekenrente (TV 0.1)	0	168	-168
Algemene dekkingsmiddelen / onvoorzien			
- Niet geraamde terugontvangst dividendbelasting inzake een winstuitkering van GEM Westeraam (via de Commandiet Westeraam).	0	268	268
- De ontvangen compensatie van Rijk en Provincie vanwege corona is niet volledig ingezet in 2021 (TV 0.8)	0	877	877
- Bij de definitieve afrekening van de SPUK-bijdrage btw sport over 2020 bleek sprake te zijn van een hoger uitkeringspercentage dan waar aanvankelijk vanuit was gegaan.	0	164	164
- PNL-post 75a4 Effecten organisatieontwikk. 2021 (TV 0.8)	167	0	167
Totaal	622	0 1.777 1.823	-1.155 1.823

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

(bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2021	Bij	Af	Saldo 31-12-2021
BR kap.last. Ambtshuis	882	0	29	853
BR kap.last. Hockeycomplex	1.016	0	68	947
BR kap.last. Heteren-Centrum	3.983	0	178	3.805
BR kap.last. kunstgras Spero	256	0	24	232
BR kap.last. sporthal HPC	1.303	0	48	1.255
BR kap.last. tijd. huisv.maatr.	188	0	62	126
BR kap.last. P&R garage Elst	387	0	5	382
BR kap.last. huisvesting	773	0	26	747
BR kap.last. Bemmelseweg	485	0	0	485
BR kap.last. spoor kruisingen	2.710	0	0	2.710
BR verv. materieel Openb. W.	2.426	90	214	2.301
BR brede scholen	181	0	37	144
Totaal	14.589	90	692	13.987

WNT

WNT

D

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	DE van der Kamp	PJE Breukers
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,889	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	79.035	117.154
Beloningen betaalbaar op termijn	14.926	21.633
Subtotaal	93.960	138.787
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	185.778	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	93.960	138.787
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2020			
bedragen x € 1	DE van der Kamp	MHF Knaapen	PJE Breukers
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 - 31-12	01-01 - 31-08	26-08 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,889	0,889	1
Dienstbetrekking?	Ja	Nee	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	80.282	113.190	41.098
Beloningen betaalbaar op termijn	11.775	0	6.044
Subtotaal	92.057	113.190	47.142
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	178.689	133.816	70.488
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	92.057	113.190	47.142

Balans

Balans per 31 december (bedragen x € 1.000)	2020	2021
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa:	933	908
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	933	908
Materiële vaste activa:	145.801	154.147
- Investerings met een economisch nut	104.578	110.866
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	29.552	29.416
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	11.671	13.865
Financiële vaste activa:	9.287	9.807
- deelnemingen	209	209
- overige verbonden partijen	545	316
- Overige langlopende Leningen	8.534	9.282
Totaal vaste activa	156.021 156.021	164.862 164.862
Vlottende activa		
Vorraden:	6.139	2.272
- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	6.139	2.272
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:	6.720	5.925
- vorderingen op openbare lichamen	561	1.063
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	171
- Overige vorderingen	6.159	4.691
Liquide middelen:	213	502
- Kassaldi	12	16
- Banksaldi	200	487
Overlopende activa:	13.754	14.761
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	13.754	14.761
Totaal vlottende activa	26.826 26.826	23.460 23.460
Totaal activa	182.847 182.847	188.322 188.322
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen vermogen:	37.627	43.407
- Algemene reserve	8.104	9.344
- Bestemmingsreserves	27.162	25.536
- Gerealiseerde resultaat	2.362	8.527

Voorzieningen	22.981	22.981	23.017	23.017
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer:	88.061		95.380	
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		77.926		85.906
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1a fido		9.000		8.500
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		994		751
- waarborgsommen		141		222
Totaal vaste passiva	148.669	148.669	161.804	161.804
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:	18.185		12.791	
- Overige kasgeldleningen		14.000		8.000
- Banksaldi		1		1
- Overige schulden		4.184		4.790
Overlopende passiva:	15.993		13.727	
- nog te betalen bedragen		9.026		7.167
- Het Rijk		4.621		2.642
- Overige Nederlandse overheidslichamen		1.885		2.396
- Overige Vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		460		1.522
Totaal vlottende passiva	34.178	34.178	26.518	26.518
Totaal passiva	182.847	182.847	188.322	188.322
Gewaarborgde geldleningen		0 161.500		146.000
Garantstellingen hypotheek		0 14.100		13.900

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de immateriële vaste activa.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	933	0	0	25	0	0	908
Totaal	933	0	0	25	0	0	908

Materiële vaste activa

De hierna opgenomen overzichten geven het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen in materiële vaste activa.

Investerings met economisch nut:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Voorzieningen 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Investerings en	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	21.156	628	20.528	1.042	564	351	143	-108	20.620
Strategische gronden	4.751	1.517	3.234	385	3.107	0	25	-1.517	1.261
Woonruimten	396	0	396	1	0	52	0	0	344
Bedrijfsgebouwen	71.390	0	71.390	10.415	82	2.257	151	0	79.314
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.775	0	1.775	0	0	33	0	0	1.741
Vervoermiddelen	2.159	0	2.159	750	25	248	0	0	2.635
Machines, apparaten en installaties	521	0	521	56	0	40	0	0	536
Overige materiële vast activa	4.576	0	4.576	350	0	512	0	0	4.413
Totaal	106.723	2.145	104.578	12.998	3.778	3.494	319	-1.625	110.866

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Voorzieningen 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Investerings en	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	29.552	0	29.552	253	0	389	0	0	29.416
Totaal	29.552	0	29.552	253	0	389	0	0	29.416

Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Voorzieningen 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Investerings en	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
<u>Maatschappelijk nut voor 2017:</u>									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.236	0	5.236	539	295	335	0	0	5.145
<u>Maatschappelijk nut vanaf 2017:</u>									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.436	0	6.436	5.447	101	275	2.786	0	8.720
Totaal	11.671	0	11.671	5.986	396	610	2.786	0	13.865

Financiële vaste activa

Het volgende overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen/Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	209	0	0	0	0	209
- overige verbonden partijen	545	0	229	0	0	316
Overige langlopende leningen	8.534	1.014	265	0	0	9.282
Totaal	9.287	1.014	494	0	0	9.807

Vorraden

Voor het totaal van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2021 het volgende overzicht worden gegeven:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings n	Opbrengste n	Winstuitnam e	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening verlieslaten d complex	Balanswaarde 31-12-2021
Bouwgronden in exploitatie	9.239	5.506	9.128	0	5.617	3.345	2.272

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)
Bouwgronden in exploitatie	5.617	3.862	6.114	3.365

Bij actualisatie van de grondcomplexen zijn de volgende parameters als uitgangspunt gehanteerd:

- Prijs peil 01-01-2022
- Rente 1,01%
- Index opbrengsten 0,0%

Ondanks de prijsstijgingen op de woningmarkt en het volgen daarvan voor de bedrijventerreinenmarkt is vooralsnog geen opbrengstenstijging opgenomen door de toenemende bouwkosten en kwaliteitseisen aan de realisatie van vastgoed. Bovendien is bij de meeste projecten sprake van al gesloten overeenkomsten met een afgesproken grondprijs.

- Index kosten 3,0%

Dit percentage is op basis van (licht) marktherstel en het meerjarig gemiddelde GWW-index, als uitgangspunt gehanteerd.

Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

In onderstaande tabellen vindt u een specificatie van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en daarnaast een overzicht van het bedrag dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden in het kader van het drempelbedrag volgende uit de Wet FIDO.

Specificatie voorziening oninbaarheid	
VZ Dubieuze debiteuren SoZa	1.713.828,95
VZ Dubieuze debiteuren algemeen	30.341,42
VZ Dubieuze debiteuren belastingen	88.251,33
Totaal	1.852.421,70

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Balanswaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	561	1.063	0	1.063
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	171	0	171
Overige vorderingen	6.159	6.543	1.852	4.691
Totaal	6.720	7.778	1.852	5.925

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	178	126	125	147
Drempelbedrag	839	839	839	839
Ruimte onder drempelbedrag	661	713	2.112	2.090
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Overlopende activa

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Saldo 31-12-2020	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2021
<i>Geen specifieke uitkeringen EU/Rijk/Provincie</i>				
Totaal				

Eigen vermogen

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de reserves gedurende 2021 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
10001 Algemene Reserve	8.104	2.362	1.060	2.182	0	9.344
Totaal algemene reserve	8.104	2.362	1.060	2.182	0	9.344
12106 BR Bovenwijkse voorz.	3.057	0	0	0	0	3.057
12115 BR Verv.materiaal OR/Brandweer	2.426	0	90	214	0	2.301
12127 BR Vitens	155	0	0	155	0	0
12135 BR Woningbouwbudget Stadsregio Arnh/Nijm	190	0	0	0	0	190
12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhout	2.566	0	0	43	0	2.523
12141 BR Spoorzone	70	0	0	0	0	70
12145 BR Tekorten Sociaal Domein	6.535	0	0	2.105	0	4.430
12146 BR Brede Scholen	181	0	0	37	0	144
12147 BR Aankoopregeling Knoop 38	0	0	930	0	0	930
12148 BR Corona	0	0	259	0	0	259
12149 BR Duurzaamheid	0	0	90	0	0	90
Totaal bestemmingsreserves algemeen	15.180	0	1.369	2.554	0	13.995
12206 BR Kap.I.Ambtshuis	882	0	0	0	29	853
12208 BR Kap.I. Hockeycomplex	1.016	0	0	0	68	947
12209 BR Kapitaallasten Heteren Centrum	3.983	0	0	0	178	3.805
12210 BR Kap.lasten Kunstgrasvelden Spero	256	0	0	0	24	232
12211 BR Kap.lasten sporthal HPC Zetten	1.303	0	0	0	48	1.255
12212 BR Kap.Ist.tijdelijke huisvestingsmaatr.	188	0	0	0	62	126
12213 BR kapitaallasten P&R garage	387	0	0	0	5	382
12214 BR Kapitaallasten Huisvesti	773	0	0	0	26	747
12215 BR Kapitaallasten Bemmelsew	485	0	0	0	0	485
12216 BR Kapitaallasten spoorkrui	2.710	0	0	0	0	2.710
Totaal bestemmingsreserves t.b.v. kapitaallasten	11.982	0	0	0	441	11.542
Totaal bestemmingsreserves	27.162	0	1.369	2.554	441	25.536
13000 Saldo jaarrekening	2.362	-2.362	8.527	0	0	8.527
Resultaat na bestemming	2.362	-2.362	8.527	0	0	8.527
Totaal	37.627	0	10.955	4.736	441	43.407

AR	Storting	Toelichting
10001	€ 1.059.913	Dit betreft een tweetal mutaties. Te weten het overschot precariobelasting (€ 1.322.000) verminderd met het nadeel 2021 van de septembercirculaire 2021 (- € 269.232) en de structureel in de begroting opgenomen jaarlijkse huuropbrengst TV Heteren (€ 7.145).
Totaal AR	€ 1.059.913	

BR	Storting	Toelichting
12115	€ 89.653	Dit betreft de jaarlijkse storting op basis van het geactualiseerde vervangingsschema dat in 2019 is vastgesteld door de raad.
12147	€ 930.000	Dit betreft de storting in de nieuwe BR Aankoopregeling Knoop 38 op basis de resultaatbestemming van de jaarrekening 2020
12148	€ 259.000	Dit betreft de storting in de nieuwe BR Corona op basis de resultaatbestemming van de jaarrekening 2020
12149	€ 90.000	Dit betreft de storting in de nieuwe BR Duurzaamheid op basis de resultaatbestemming van de jaarrekening 2020
Totaal BR	€ 1.368.653	

AR	Onttrekking	Toelichting
10001	€ 2.182.018	Dit betreft een groot aantal mutaties. Zie de bijlage voor een specificatie.
Totaal AR	€ 2.182.018	

BR	Onttrekking	Toelichting
12115	€ 214.382	Dit betreft de onttrekking als dekking van de kapitaallasten 2021 van de investeringen van voorgaande jaren.
12127	€ 155.160	Gedurende vijftien jaar (voor het eerst in 2007) wordt conform de oorspronkelijke bedoeling jaarlijks een bedrag van € 155.160 aan deze bestemmingsreserve onttrokken om de begroting sluitend te krijgen.
12139	€ 42.732	Jaarlijks wordt het saldo per 31 december van het bovenwijks complex B016 Afslag 38 verrekend met deze BR. Omdat er in 2020 meer uitgaven dan inkomsten waren, is over 2021 sprake van een negatief saldo van € 42.732. Dit bedrag is onttrokken aan deze BR.
12145	€ 2.105.000	Dit betreft de onttrekking van het verwachte nadeel 2021 van het Sociaal Domein.
12146	€ 36.593	Dit betreft de onttrekking van nadelige exploitatiesaldo 2021 van de vier Brede Scholen.
12206	€ 28.869	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021
12208	€ 68.381	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
12209	€ 178.441	Dit betreft de dekking van het gedeelte van de kapitaallast van het maatschappelijk vastgoed waarover lineair wordt afgeschreven. De onttrekking is conform de (primaire) begroting 2021.
12210	€ 24.405	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
12211	€ 47.912	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
12212	€ 61.900	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
12213	€ 5.022	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
12214	€ 25.596	De betreft de dekking van de kapitaallasten van 2021.
Totaal BR	€ 2.994.393	

Voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de voorzieningen gedurende 2021 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2021
21005 VZ Wethouderspensioenen	6.883	183	0	285	6.781
21006 VZ Planschades	8	0	0	3	5
21036 VZ Nabestaandenpensioen	310	0	0	24	286
21048 VZ De Woongaarden	0	1.034	0	0	1.034
23002 VZ Afgesloten complexen	417	15	0	205	227
Voorzieningen risico's	7.617	1.232	0	516	8.333
22025 VZ. Groot onderh. gem.accommodaties	3.165	445	0	271	3.339
22027 VZ Groot onderhoud Brede Sc	867	141	0	121	887
Voorzieningen voor egalisatie	4.031	586	0	392	4.226
22026 VZ Riolering	11.332	0	0	873	10.459
Voorzieningen voor bekleemde middelen	11.332	0	0	873	10.459
Totaal	22.981	1.818	0	1.781	23.017

Vaste schulden

De rentelast voor 2021 van de vaste schulden bedraagt € 1.372.859.

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2020	Ontvangen bedragen	Vrijgefallen bedragen of de terugbetalingen	Saldo 31-12-2021
EU:				
<i>Geen</i>				
Rijk:				
Rijksweg Noord	53	0	0	53
Elst Centraal	0	0	0	0
Rijksbijdrage RWS A50	17	0	0	17
Rijksbijdrage verkeersmaatregelen	320	0	0	320
TOZO regeling	4.306	1.588	4.151	1.743
Suvis	0	508	0	508
Totaal rijk	4.697	2.097	4.151	2.642
Provincie:				
A325 fietsviaduct	1.342	0	19	1.323
Provinciale subsidie Energie	20	0	0	20
Subsidie project veer Heteren	34	0	0	34
Bijdrage ontwikkeling Noordoever	100	23	0	122
Bijdrage mobiliteitsmanagement	0	0	0	0
Bijdrage Randwijkse Waarden	168	0	87	81
Bijdragen fietsverb. Wester-Lingestr.	60	0	0	60
Bijdrage Provincie Fietspad	17	0	0	17
Bijdrage Provincie Stationsomgeving	144	146	0	290
Bijdrage Provincie RTG	0	408	0	408
Bijdrage Provincie Carpoolplaats	0	40	0	40
Totaal provincie	1.885	616	106	2.396
Totaal	6.582	2.713	4.257	5.038

Waarborgen en garanties

Waarborgen

Aard/omschrijving (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
WSW achtervang	52.109	100%	39.600	42.100
WEW achtervang	126.500	100%	121.000	103.000
SWS achtervang	490	100%	200	200
Overige garanties en borgstellingen	2.914		700	700
Totaal	182.013		161.500	146.000

Garanties

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Garantiebedrag 31-12-2021
Gemeente garantie	13.900
Totaal	13.900

Er zijn in het begrotingsjaar geen betalingen gedaan inzake de borg- en garantstelling. Voor een risico-inschatting van de gewaarborgde leningen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

- De gemeente Overbetuwe heeft meerjarige contracten en overeenkomsten zoals voor energie, onderhoud en huur afgesloten.

- Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en de inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Overbetuwe ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Over het boekjaar 2021 is van het CAK een Third Party Mededeling ontvangen. Dit houdt in dat de beheersingsmaatregelen binnen het uitvoeringsproces van de eigen bijdragen WMO van het CAK voldoen aan de daaraan te stellen eisen om de juistheid en volledigheid van de berekende en opgelegde eigen bijdragen aan de aanvragers te waarborgen. Doordat bij het onderzoek voor het geven van deze mededeling de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevens van de Belastingdienst, Gemeentelijke basisadministratie, de gemeente Overbetuwe en de zorgaanbieders echter niet betrokken is, is de Third Party Mededeling niet voldoende om hierop volledig te kunnen steunen ten behoeve van de volledigheid van de eigen bijdragen in de jaarrekening 2021. Hierdoor heeft de gemeente Overbetuwe onvoldoende zekerheid omtrent de volledigheid van de eigen bijdragen WMO van € 257.116 in haar jaarrekening 2021. Wel kan middels de mededeling zekerheid worden verkregen dat het totaalbedrag aan vastgestelde eigen bijdragen gelijk is aan de door het CAK geïnde en doorbetaalde eigen bijdragen aan de gemeente. Hiermee beschikt door de gemeente Overbetuwe in voldoende mate over de zekerheid dat de eigen bijdragen in de jaarrekening 2021 juist zijn verantwoord. Eventuele mogelijke niet verantwoorde eigen bijdragen worden ingeschat als niet significant c.q. materieel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

C. BIJLAGEN

I. Lijst met gebruikte afkortingen

AR	Algemene Reserve
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BR	Bestemmings Reserve
CAK	Centraal advieskantoor bijzondere ziektekosten
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
IGS	Intergemeentelijk Subsidiebureau
LOP	Landschapsonwikkelingsplan
MFC	Multifunctioneel Centrum
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke regeling
MOP	Meerjaren Onderhoudsplan
ODRA	Omgevingsdienst Regio Arnhem
RTG	Railterminal Gelderland
P&C	Planning en Control
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers
VZ	Voorziening
WGR	Wet Gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen
WWB	Wet Werk en Bijstand

II. Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve

Specificatie onttrekkingen algemene reserve

Specificatie onttrekkingen uit Algemene Reserve 2021

Op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen boekjaar 2021

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
Vormen nieuwe BR Knoop 38 (12.147)	€ 930.000,00	6-2021	
Vormen nieuwe BR Corona (12.148)	€ 259.000,00	6-2021	
Vormen nieuwe BR Duurzaamheid (12.149)	€ 90.000,00	6-2021	
Invasieve plantensoorten (PNL-post 3b)	€ 64.775,88	prim.begr.	
Verkiezingen éénmalige uitgaven	€ 40.000,00	prim.begr.	
Herdenking WOII eenmalig 2020 (PNL-post 48b)	€ 20.810,11	prim.begr.	
Projectleider De Meeuwenberg (PNL-post 31c)	€ 6.050,00	prim.begr.	
Subtotaal	€ 1.410.635,99		

Op basis van restantkredieten voorgaande jaren

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
Implem. Omgevingswet (rest. claim 2020) 68303045	€ 145.415,88		54-2001
Koplopersproj. Onafh. Clientondersteuning (66717000)	€ 133.750,00		54-2001
Duurzaamheid (rest.claim 2020) 67401010	€ 130.000,00		54-2001
Inburgering (66105015)	€ 55.271,00		54-2001
Opstellen IBOR (rest. claim 2020) 62102025	€ 51.424,50		54-2001
Beeld. kunst nieuwe hal (rest. claim 2020) 65301055	€ 50.162,50		54-2001
Bestrijd. inv. plantens. (rest. claim 2020) 62102030	€ 44.970,00		54-2001
Ontwikkelvisie De Linge (rest claim 2020) 62501010	€ 38.426,48		54-2001
Overbetuwe Samen/STO (66107102)	€ 30.200,00		54-2001
Uitw. visie pijlers vastg. (rest. claim 2020) 66104003	€ 23.240,75		54-2001
Kerkenvisie: doeluitkering AU (65501020)	€ 20.500,00		54-2001
Effecten organisatieontwikk. (rest.claim 20200570000054)	€ 15.034,66		54-2001
Sociale dorpsprofielen (rest. claim 2020) 66103010	€ 10.789,50		54-2001
Extramuralisering ggz (66107025)	€ 7.698,00		54-2001
Kernger. werken (rest. claim 2020) 66103001	€ 5.670,44		54-2001
Mobiliteit op maat (rest. claim 2020) 62501020	€ 3.837,06		54-2001
Inburgering (66105020)	€ 3.500,00		54-2001
Voorber.kred. Nwe Aamsestr. (rest. claim 2020) 62101015	€ 1.491,72		54-2001
Subtotaal	€ 771.382,49		
Totaal	€ 2.182.018,48		

III. Voortgang onderzoeken Rekenkamercommissie (RKC)

Voortgang onderzoeken Rekenkamercommissie (RKC)

Onderwerp	Advies RKC	Raadsbesluit	Follow up (februari 2022)
Rekenkamer rapport Schuldhelpverlening in Overbetuwe 'Overbetuwe uit de schulden'	1. In te stemmen met de conclusies en aanbevelingen van het rekenkamerrapport 'Overbetuwe uit de schulden'.	25 mei 2021	We leggen medio mei 2022 het herijkte beleidsplan schuldhelpverlening voor in een rondetafelgesprek. In het concept beleidsplan zijn de aanbevelingen van de rekenkamer

	2. De volgende aanbevelingen mee te geven aan het college: a. Laat afspraken met maatschappelijke partners schriftelijk vastleggen en zie periodiek toe op naleving of actualiteit van de gemaakte afspraken. b. Geef bij de herijking van het beleid aandacht aan verkorting van doorlooptijden en interne afstemming. Ben bewust van de factor 'schaamte' en overweeg in overleg met de maatschappelijke partners mogelijkheden om de toegang laagdrempeliger te maken. Gebruik daarnaast veel nadrukkelijker in al uw contacten met uw inwoners de kans om 'een aanbod te doen'. c. Zie toe op de kwaliteit van de uitvoering door externe hulpverleners en laat u hierover periodiek informeren. d. Sluit wat betreft monitoring aan op het reguliere P&C-proces. Heroverweeg uw ambitie ten aanzien van het 'inzetten' van de gemeenschap en analyseer de relatief hoge recidive. e. Analyseer het geconstateerde verschil tussen de lager de dan gemiddelde uitgaven voor schuldhulpverlening in Overbetuwe en veel hogere uitgaven per cliënt. Onderzoek of dit te herleiden is tot de keuze voor 'zware casussen' en wat hiervan de resultaten zijn. f. Stel een meerjarig 'beleidskalender' op voor die regelingen en verordeningen die (op basis van wet- en regelgeving of lokale uitwerking) periodieke actualisatie behoeven.		opgenomen. In genoemd gesprek gaan we de dialoog aan over de contouren van het plan. We leggen het 7 juli 2022 ter besluitvorming voor aan de raad.
Rekenkamerrapport 'Volwassenheidsonderzoek Informatiebeveiliging gemeente Overbetuwe'.	1. In te stemmen met de conclusies en aanbevelingen van het rekenkamerrapport 'Volwassenheidsonderzoek informatiebeveiliging gemeente Overbetuwe'. 2. De volgende aanbevelingen mee te geven aan het college: a. Maak duidelijk de verwachtingen van de lijnmanagers ten aanzien van informatiebeveiliging en zorg ervoor dat zij met behulp van kennisoverdracht ook in staat zijn om hun taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van informatiebeveiliging uit te voeren. b. Hou vast aan de huidige aanpak van het structureel verhogen van het beveiligingsbewustzijn onder alle medewerkers. Zorg ervoor dat wordt vastgelegd welke basiskennis noodzakelijk is voor welke functies en of rollen. c. Integreer informatiebeveiliging nadrukkelijker in het indiensttredingsproces, zodat nieuwe medewerkers 'secure-by-design' worden ingewerkt. d. Identificeer de kritische bedrijfsmiddelen, voorzie deze van de betrouwbaarheidseisen en koppel deze aan eigenaren. e. Stel minimaal de verplichte beleidsstukken van de BIO op en stel formeel vast waarmee op een gedetailleerder niveau invulling gegeven wordt aan de strategische doelstellingen van Overbetuwe. f. Introduceer integraal risicomanagement zodat alle risico's, dus niet alleen in het kader van informatiebeveiliging, op dezelfde manier worden geïdentificeerd, geclassificeerd en behandeld. Voer zo snel mogelijk risicoanalyses uit voor de	20 april 2021	In Juni 2021 is er een plan van aanpak naar de raad gegaan met daarin een lijst van voorgenomen acties voor de komende jaren (21INF00045). Hieronder de stand van zaken: Er is een stuurgroep opgericht voor de prioritering en opvolging. Er is een toegangsbeleid opgesteld en deze is op verzoek van de portefeuillehouder in drieën gesplitst. Er is regulier managementoverleg tussen Lingewaard en Overbetuwe t.a.v. dienstverleningsafspraken. De poging om een ICT security officer te werven is tot op heden niet geslaagd. Er wordt gemeentebreed aan bewustwording over informatiebeveiliging en privacy gewerkt. Alle managers en teamleiders hebben de e-learning lbewustzijn overheid van de VNG in November en December succesvol doorlopen. In Maart/April volgt de rest van de organisatie. Nieuwe instroom zal ook voor de e-learning lbewustzijn aangemeld worden. Vanaf Juli zal er ook voor het afleggen van de eed aandacht zijn voor informatieveiligheid. P&O werkt aan een aanbesteding van een LMS (leermanagementsysteem).

	bedrijfskritische processen en bedrijfsmiddelen zodat deze adequaat beheerst kunnen worden. g. Stel een uitgebreid plan (roadmap) op waarin beschreven wordt hoe de naleving van de BIO en daarmee ook de volwassenheid ten aanzien van informatiebeveiliging op korte termijn aantoonbaar wordt verbeterd. h. Zorg ervoor dat de planning met betrekking tot informatiebeveiliging alle verplichte activiteiten bevat voor het continu verbeteren daarvan. i. Betrek de raad meer en vaker bij het onderwerp informatiebeveiliging door de raad pro-actief te informeren over de status van informatiebeveiliging en op de hoogte te houden van de belangrijkste ontwikkelingen daarin. j. Zorg ervoor dat bewijslast ('evidence'), waarmee aangetoond kan worden dat wordt voldaan aan BIO-eisen, wordt vastgelegd op een centrale locatie, zodat een helder overzicht ontstaat van de tekortkomingen ten opzichte van de BIO. k. Overweeg om een strategisch programma voor informatiebeveiliging binnen Overbetuwe te starten, zodat informatiebeveiliging structureel wordt verbeterd en geborgd. l. Voer op korte termijn een penetratietest uit op de ICT-infrastructuur om inzicht te verkrijgen in (mogelijke) kwetsbaarheden (nulmeting). Daarnaast wordt sterk aanbevolen om geautomatiseerde kwetsbaarheden-scans uit te voeren waarmee periodiek gemonitord wordt op kwetsbaarheden. m. Zorg dat de basisprocessen van ICT op orde worden gebracht en monitor deze nauwlettend om ongewenste situaties te voorkomen. n. Zorg dat ICT over de benodigde middelen beschikt om documentatie op orde te brengen en te houden en er periodiek hersteltesten uitgevoerd kunnen worden, zodat vastgesteld kan worden of backups succesvol teruggeplaatst kunnen worden of dat de overeengekomen afspraken ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. o. Zorg dat duidelijk is op welke locaties zich bedrijfsmiddelen van Overbetuwe bevinden, zodat daar adequate beveiliging op kan worden toegepast. p. Overweeg om de Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) principes toe te passen om gewenst gedrag te stimuleren en om ongewenst gedrag te beperken.	Hier willen we wat betreft informatiebeveiliging op aansluiten zodra deze er is. Inmiddels liggen er ook continuïteitsplannen voor de afdelingen. Deze worden op dit moment samengevoegd tot een organisatie breed Bedrijfscontinuïteitsplan. Aan de hand van de uitgevoerde penetratie test zijn er maatregelen getroffen door IT, er wordt nu wekelijks een kwetsbaarheden-scan gedraaid. Samen met Lingewaard wordt er gewerkt aan het verbeteren van het CAB proces, wijzigingsmanagementbeleid, patchmanagementbeleid, configuratiemanagementbeleid en incidentmanagementbeleid. Met als doel een eenduidig proces voor beide gemeenten te creëren. Later dit jaar vindt er een vernieuwing van de infrastructuur plaats. Vanaf dat moment draaien Overbetuwe en Lingewaard op dezelfde infrastructuur.
--	---	--

IV. Overzicht SISA

Nog geen definitieve SISA-bijlage beschikbaar. Volgt in definitieve versie.

V. Controleverklaring

Voor de controleverklaring, zie het PDF-bestand onder MEER.